

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 18 април 2018 г.
(OR. en)

7966/18
ADD 1

Междуетноститутуционално досие:
2018/0094 (NLE)

WTO 70
SERVICES 19
COASI 87

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-н Jordi AYET PUIGARNAU, директор
Дата на получаване:	18 април 2018 г.
До:	Г-н Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2018) 197 final - ПРИЛОЖЕНИЕ 1
Относно:	ПРИЛОЖЕНИЕ към Предложение за решение на Съвета за подписване от името на Европейския съюз на Споразумението за свободна търговия между Европейския съюз и Република Сингапур

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2018) 197 final - ПРИЛОЖЕНИЕ 1.

Приложение: COM(2018) 197 final - ПРИЛОЖЕНИЕ 1

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 18.4.2018г.
COM(2018) 197 final

ANNEX 1

ПРИЛОЖЕНИЕ

към

Предложение за решение на Съвета

**за подписване от името на Европейския съюз на Споразумението за свободна
търговия между Европейския съюз и Република Сингапур**

СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА СВОБОДНА ТЪРГОВИЯ
МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
И РЕПУБЛИКА СИНГАПУР

Европейският съюз, наричан по-долу „Съюзът“,

и

Република Сингапур, наричана по-долу „Сингапур“,

КАТО ПРИЗНАВАТ своето дългогодишно и засилено сътрудничество, основано на общите принципи и ценности, отразени в Споразумението за партньорство и сътрудничество, както и своите важни икономически, търговски и инвестиционни отношения;

КАТО ЖЕЛАЯТ да засилят в допълнителна степен своите отношения като част от и по начин, който е съгласуван с цялостните отношения между тях, и убедени, че настоящото споразумение ще създаде нов климат за развитие на търговията и инвестициите между страните по споразумението (наричани по-долу „страните“);

КАТО ПРИЗНАВАТ, че настоящото споразумение ще допълни и насърчи усилията за регионална икономическа интеграция;

РЕШЕНИ да засилят своите икономически, търговски и инвестиционни отношения в съответствие с целта за устойчиво развитие в неговите икономически, социални и екологични измерения, и да насърчават търговията и инвестициите по такъв начин, че да се постигнат високи равнища на опазване на околната среда и защита на труда, и при зачитане на съответните международно признати стандарти и споразумения, по които те са страни;

КАТО ЖЕЛАЯТ да повишат стандарта на живот, да насърчат икономическия растеж и стабилност, да създадат нови възможности за заетост и да подобрят общото благосъстояние, и за тази цел потвърждават своя ангажимент за насърчаване на либерализирането на търговията и инвестициите;

УБЕДЕНИ, че настоящото споразумение ще създаде разширен и сигурен пазар за стоки и услуги, като по този начин ще повиши конкурентоспособността на дружествата им на световните пазари;

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО правото на всяка от страните да приема и прилага мерки, необходими за преследване на законни цели на политиката в области като социалната закрила, опазването на околната среда, сигурността, общественото здраве и безопасност, както и насърчаването и опазването на културното многообразие;

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО ангажимента си за спазване на Хартата на Организацията на обединените нации, подписана на 26 юни 1945 г. в Сан Франциско, и като имат предвид принципите, залегнали във Всеобщата декларация за правата на човека, приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 10 декември 1948 г.;

КАТО ПРИЗНАВАТ значението на прозрачността в международната търговия в полза на всички заинтересовани страни;

КАТО СЕ СТРЕМЯТ да установят ясни и взаимноизгодни правила, регламентиращи търговията и инвестициите между тях, и да намалят или премахнат пречките за взаимна търговия и инвестиции;

ТВЪРДО РЕШЕНИ да допринесат за хармоничното развитие и разширяване на международната търговия чрез отстраняване на пречките за осъществяване на търговия посредством настоящото споразумение и да избегнат създаването на нови пречки за осъществяването на търговия или инвестиции между страните, което би намалило ползите от настоящото споразумение;

КАТО СЕ ОСНОВАВАТ на своите съответни права и задължения съгласно Споразумението за СТО и на други многостранни, регионални и двустранни споразумения и договорености, по които те са страни,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

ПЪРВА ГЛАВА

ЦЕЛИ И ОБЩИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ

ЧЛЕН 1.1

Създаване на зона за свободна търговия

Страните по настоящото споразумение (наричани по-долу „страните“) създават зона за свободна търговия в съответствие с член XXIV от Общото споразумение за митата и търговията (ГАТТ) от 1994 г. и член V от Общото споразумение по търговията с услуги (ГАТС).

ЧЛЕН 1.2

Цели

Целите на настоящото споразумение са либерализиране и улесняване на търговията и инвестициите между страните в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 1.3

Определения с общо приложение

За целите на настоящото споразумение, освен ако не е предвидено друго:

„Споразумение за селското стопанство“ означава Споразумението за селското стопанство, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

„Споразумение за държавните поръчки“ означава Споразумението за държавните поръчки, съдържащо се в приложение 4 към Споразумението за СТО;

„Споразумение за предекспедиционна проверка“ означава Споразумението за предекспедиционна проверка, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

„Антидъмпингово споразумение“ означава Споразумението за прилагане на член VI от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г., съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

„Споразумение за митническо остойностяване“ означава Споразумението за прилагане на член VII от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г., съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

„ден“ означава календарен ден;

„ДППУС“ означава Договореността относно правилата и процедурите за уреждане на спорове, съдържаща се в приложение 2 към Споразумението за СТО;

„ГАТС“ означава Общото споразумение по търговията с услуги, съдържащо се в приложение 1Б към Споразумението за СТО;

„ГАТТ от 1994 г.“ означава Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г., съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

„Хармонизирана система“ означава Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките, включително всички правни забележки и изменения към нея (наричана по-долу „ХС“);

„МВФ“ означава Международния валутен фонд;

„Споразумение за лицензиране на вноса“ означава Споразумението за процедурите за лицензиране на вноса, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

„мярка“ означава закон, подзаконов акт, процедура, изискване или практика;

„физическо лице на една от страните“ означава гражданин на Сингапур или на държава — членка на Европейския съюз, съгласно съответното ѝ законодателство;

„Споразумение за партньорство и сътрудничество“ означава Споразумението за партньорство и сътрудничество между Европейския съюз и неговите държави членки, от една страна, и Република Сингапур, от друга страна, подписано на [...];

„лице“ означава физическо или юридическо лице;

„Споразумение за защитни мерки“ означава Споразумението за защитните мерки, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

„Споразумение за СИМ“ означава Споразумението за субсидиите и изравнителните мерки, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

„Споразумение за СФСМ“ означава Споразумението за санитарните и фитосанитарните мерки, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

„Споразумение за ТПТ“ означава Споразумението за техническите пречки пред търговията, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

„Споразумението ТРИПС“ означава Споразумението за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост, съдържащо се в приложение 1В към Споразумението за СТО;

„СОИС“ означава Световната организация за интелектуална собственост;

„Споразумение за СТО“ означава Споразумението от Маракеш за създаване на Световната търговска организация, подписано на 15 април 1994 г.;

„СТО“ означава Световната търговска организация.

ВТОРА ГЛАВА

НАЦИОНАЛНО ТРЕТИРАНЕ И ДОСТЪП НА СТОКИ ДО ПАЗАРА

РАЗДЕЛ А

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 2.1

Цел

Страните либерализират постепенно и реципрочно търговията със стоки в рамките на преходен период, който започва да тече от влизането в сила на настоящото споразумение, съгласно разпоредбите на настоящото споразумение и в съответствие с член XXIV от ГАТТ от 1994 г.

ЧЛЕН 2.2

Обхват

Настоящата глава се прилага за търговията със стоки между страните.

ЧЛЕН 2.3

Национално третиране

Всяка страна предоставя национално третиране по отношение на стоките на другата страна в съответствие с член III от ГАТТ от 1994 г., включително забележките и допълнителните разпоредби към него. За тази цел задълженията, съдържащи се в член III от ГАТТ от 1994 г., включително забележките и допълнителните разпоредби към него, са въведени, *mutatis mutandis*, като част от настоящото споразумение.

ЧЛЕН 2.4

Мито

За целите на настоящата глава „мито“ включва всички мита или налози от всякакъв вид, налагани върху или във връзка с вноса или износа на стоки, включително всякаква форма на допълнително облагане или допълнителен налог, налагани върху или във връзка с такъв внос или износ.

„Мито“ не включва:

- а) налог, еквивалентен на вътрешен данък, налаган в съответствие с член 2.3 (Национално третиране);
- б) мито, налагано в съответствие с трета глава (Средства за търговска защита);

- в) мита, наложени в съответствие с член VI, член XVI, член XIX от ГАТТ от 1994 г., Антидъмпинговото споразумение, Споразумението за СИМ, както и член 5 от Споразумението за селското стопанство и ДППУС;
- г) такси или други налози, наложени в съответствие с член 2.10 (Такси и формалности, свързани с вноса и износа).

ЧЛЕН 2.5

Класиране на стоките

Класирането на стоките, които са предмет на търговия между страните, е установено в съответните митнически номенклатури на всяка от страните в съответствие с ХС и нейните изменения.

РАЗДЕЛ Б

НАМАЛЯВАНЕ И/ИЛИ ПРЕМАХВАНЕ НА МИТАТА

ЧЛЕН 2.6

Намаляване и/или премахване на митата върху вноса

1. Всяка страна намалява и/или премахва своите мита върху внасяните стоки с произход от другата страна в съответствие с граfiците, посочени в приложение 2-А. За целите на настоящата глава изразът „с произход“ има значението, определено съгласно правилата за произход, установени в Протокол 1.

2. Базовата митническа ставка върху вноса, по отношение на която следва да бъдат приложени последователните намаления съгласно параграф 1, се явява ставката, посочена в графици, включени в приложение 2-А.

3. Ако в който и да било момент една от страните намали прилаганата от нея митническа ставка върху вноса за най-облагодетелствана нация (наричана по-долу „НОН“) след датата на влизането в сила на настоящото споразумение, тази митническа ставка се прилага, ако и дотогава, докато е по-ниска от митническата ставка върху вноса, изчислена в съответствие с графика на тази страна, включен в приложение 2-А.

4. Три години след влизане в сила на настоящото споразумение, по искане на която и да било от страните, страните се консултират, за да обсъдят ускоряването и разширяването на обхвата на намаляването и премахването на митата върху вноса. Ако в рамките на Комитета по търговията със стоки страните вземат решение за подобно ускоряване или разширяване, то замества всяка митническа ставка или поетапна категория, определена съгласно графици на страните за тази стока.

ЧЛЕН 2.7

Премахване на митата и данъците върху износа

Никоя от страните не може да запазва в сила или да въвежда каквито и да било мита или данъци, налагани върху или във връзка с износ или продажба за износ на стоки за другата страна, нито каквито и да било вътрешни данъци върху стоките, изнасяни за другата страна, надвишаващи тези, които са налагани по отношение на сходни стоки, предназначени за продажба на вътрешния пазар.

ЧЛЕН 2.8

Запазване на съществуващото положение

След влизането в сила на споразумението нито една от страните не може да увеличава което и да било съществуващо мито или да въвежда ново мито по отношение на вноса на стоки с произход от другата страна. Това не изключва възможността всяка от страните да увеличи дадено мито до нивата, установени в нейния график, включен в приложение 2-А, след извършването на едностранно намаляване.

РАЗДЕЛ В

НЕТАРИФНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 2.9

Ограничения на вноса и износа

1. Никоя от страните не може да приема или да запазва в сила каквито и да било забрани или ограничения върху вноса на всяка една стока на другата страна или върху износа или продажбата за износ на всяка една стока, предназначена за територията на другата страна, в съответствие с член XI от ГАТТ от 1994 г. и забележките и допълнителните разпоредби към него. За тази цел член XI от ГАТТ от 1994 г. и забележките и допълнителните разпоредби към него са въведени, *mutatis mutandis*, като част от настоящото споразумение.

2. Страните се договарят, че преди предприемането на всяка една от мерките, предвидени в член XI, алинея 2, букви а) и в) от ГАТТ от 1994 г., страната, която възнамерява да предприеме мерките, предоставя на другата страна цялата свързана информация с цел търсенето на приемливо за страните решение. Страните могат да договорят всякакви средства, необходими за преодоляване на затрудненията. Ако в срок от тридесет дни от предоставянето на такава информация не бъде постигнато споразумение, страната износител може да приложи мерките по този член по отношение на износа на съответната стока. При наличието на изключителни и критични обстоятелства, изискващи предприемането на незабавни действия, които правят невъзможно предварителното предоставяне на информация или разглеждане, страната, която възнамерява да предприеме мерките, може да приложи незабавно обезпечителните мерки, необходими за справяне с положението, като веднага информира другата страна за това.

ЧЛЕН 2.10

Такси и формалности, свързани с вноса и износа

1. Всяка страна гарантира в съответствие с член VIII от ГАТТ от 1994 г., включително забележките и допълнителните разпоредби към него, че всички такси и налози от каквото и да било естество (различни от митата и мерките, изброени в букви а), б) и в) на член 2.4 (Мито)), налагани върху или във връзка с вноса или износа на стоки, са ограничени по размер до приблизителната стойност на предоставените услуги, която не се изчислява на адвалорна основа, и не представляват косвен начин за закрила на националните продукти, нито облагане за данъчни цели на вноса или износа.

2. Всяка страна предоставя на разположение чрез официално предназначено за тази цел средство, включително чрез интернет, информация за таксите и налозите, които тя налага във връзка с вноса или износа.

3. Никоя от страните не може да изисква извършването на консулски операции¹, нито свързани с тях такси и налози, във връзка с вноса на каквито и да било стоки от друга страна.

ЧЛЕН 2.11

Процедури по лицензиране на вноса и износа

1. Страните потвърждават правата и задълженията, които имат съгласно Споразумението за лицензиране на вноса.

2. Страните въвеждат и административат всички процедури по лицензиране на вноса или износа² в съответствие със:

- а) член 1, параграфи 1—9 от Споразумението на СТО за лицензиране на вноса;
- б) член 2 от Споразумението на СТО за лицензиране на вноса;
- в) член 3 от Споразумението на СТО за лицензиране на вноса.

¹ „Консулски операции“ означава процедурата за получаване от консул на страна вносител на територията на страната износител или на територията на трета страна на консулска фактура или консулска виза за търговска фактура, сертификат за произход, манифест, декларация от спедитора или всякакви други митнически документи във връзка с вноса на тези стоки.

² За целите на настоящия член „процедури по неавтоматично лицензиране на вноса“ означава процедурите за лицензиране, при които одобрение на заявлението не се предоставя на всички физически или юридически лица, които отговарят на изискванията на съответната страна за осъществяване на операции по внос или износ, включващи стоки, предмет на процедури по лицензиране.

За тази цел разпоредбите, посочени в букви а), б) и в) от настоящия параграф, са включени в настоящото споразумение и са част от него. Страните прилагат тези разпоредби, *mutatis mutandis*, за всяка процедура по лицензиране на износа.

3. Страните гарантират, че всички процедури по лицензиране на износа се прилагат неутрално и се администратират по коректен, справедлив, недискриминационен и прозрачен начин.

4. Страните приемат или запазват в сила процедури по лицензиране като условие за вноса на тяхната територия или износа от тяхната територия към другата страна само когато не са на разположение други подходящи процедури за постигане на дадена административна цел.

5. Страните не могат да приемат или запазват в сила процедури по неавтоматично лицензиране на вноса или износа, освен ако това не е необходимо за прилагане на мярка, която е съвместима с настоящото споразумение. Всяка страна, която приема процедури по неавтоматично лицензиране ясно посочва мярката, която се прилага чрез такава процедура по лицензиране.

6. Всяка страна, която въвежда процедури по лицензиране или промени в тези процедури, трябва да уведоми Комитета по търговията със стоки шестдесет дни преди публикуването на тези процедури. Това уведомление се придружава от информацията, изисквана по силата на член 5 от Споразумението за лицензиране на вноса.

7. Всяка страна отговаря в срок от шестдесет дни на отправени от другата страна запитвания относно процедурите за лицензиране, които страната, до която е адресирано запитването, възнамерява да приеме или е приела или запазила в сила, както и относно критериите за предоставянето и/или разпределянето на лицензите за внос или износ.

ЧЛЕН 2.12

Държавни търговски предприятия

1. Страните потвърждават своите съществуващи права и задължения по член XVII от ГАТТ от 1994 г., забележките и допълнителните разпоредби към него и Договореността относно тълкуването на член XVII от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г., съдържащи се в приложение 1-А към Споразумението за СТО, които са въведени, *mutatis mutandis*, като част от настоящото споразумение.
2. Страните могат да поискат информация от другата страна на двустранно равнище, както е предвидено в член XVII, алинея 4, букви в) и г) от ГАТТ от 1994 г.

ЧЛЕН 2.13

Премахване на секторни нетарифни мерки

1. Страните поемат допълнителни ангажменти, свързани със специфични за дадени сектори нетарифни мерки, прилагани по отношение на стоките, посочени в приложения 2-Б и 2-В (наричани по-долу „секторните приложения“). За тази цел страните могат по силата на решение на Комитета по търговията със стоки да изменят секторните приложения.
2. По искане на която и да било страна, страните започват преговори с оглед разширяването на обхвата на техните ангажменти, свързани със специфични за дадени сектори нетарифни мерки, прилагани по отношение на стоките.

РАЗДЕЛ Г

СПЕЦИФИЧНИ ИЗКЛЮЧЕНИЯ, СВЪРЗАНИ СЪС СТОКИТЕ

ЧЛЕН 2.14

Общи изключения

1. Предвиденото в настоящия раздел не засяга приемането на мерки в съответствие с член XX от ГАТТ от 1994 г., включително забележките и допълнителните разпоредби към него, които са въведени, *mutatis mutandis*, като част от настоящото споразумение.
2. Страните се договарят, че преди предприемането на всяка една от мерките, предвидени в член XX, букви и) и й) от ГАТТ от 1994 г., страната износител, която възнамерява да предприеме мерките, предоставя на другата страна цялата свързана информация с цел търсенето на приемливо за страните решение. Страните могат да договорят всякакви средства, необходими за преодоляване на затрудненията. Ако в срок от тридесет дни не бъде постигнато споразумение, страната износител може да приложи мерките по този член по отношение на износа на съответната стока. При наличието на изключителни и критични обстоятелства, изискващи предприемането на незабавни действия, които правят невъзможно предварителното предоставяне на информация или разглеждане, страната, която възнамерява да предприеме мерките, може да приложи незабавно обезпечителните мерки, необходими за справяне с положението, като веднага информира другата страна за това.

РАЗДЕЛ Д

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 2.15

Комитет по търговията със стоки

1. Комитетът по търговията със стоки, създаден съгласно член 16.2 (Специализирани комитети), провежда заседания по искане на някоя от страните или на Комитета по търговията с цел обсъждане на всякакви въпроси, произтичащи от настоящата глава, и се състои от представители на страните.
2. Функциите на Комитета включват:
 - а) наблюдение на прилагането на настоящата глава и на приложения 2-А, 2-Б и 2-В;
 - б) насърчаване на търговията със стоки между страните, включително чрез консултации относно ускоряването и разширяването на обхвата на премахване на тарифите и разширяване на обхвата на ангажиментите, свързани със нетарифни мерки, съгласно настоящото споразумение и други въпроси по целесъобразност. В резултат на тези консултации, ако е необходимо, Комитетът може с решение да измени или разшири приложения 2-А, 2-Б и 2-В; и
 - в) разглеждане на тарифните и нетарифните мерки, прилагани по отношение на търговията със стоки между страните и, ако е уместно, отнасяне на тези въпроси за разглеждане от Комитета по търговията.

ТРЕТА ГЛАВА

СРЕДСТВА ЗА ТЪРГОВСКА ЗАЩИТА

РАЗДЕЛ А

АНТИДЪМПИНГОВИ И ИЗРАВНИТЕЛНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 3.1

Общи разпоредби

1. Страните потвърждават своите права и задължения, възникнали съгласно член VI на ГАТТ от 1994 г., антидъмпинговото споразумение и Споразумението за СИМ, и прилагат антидъмпингови и изравнителни мерки, които са в съответствие с разпоредбите на настоящата глава.
2. Като отчитат, че с антидъмпинговите и изравнителните мерки може да се злоупотребява, за да се попречи на търговията, страните се договарят, че:
 - а) тези мерки се прилагат, като се спазват в пълна степен приложимите изисквания на СТО и като се основават на справедлива и прозрачна система; и
 - б) следва внимателно да се разгледа въпросът за интересите на страната, срещу която ще бъде наложена такава мярка.

3. За целите на настоящия раздел произходът се определя в съответствие с непреференциалните правила за произход на страните.

ЧЛЕН 3.2

Прозрачност и обмен на информация

1. След получаване от компетентните органи на една от страните на заявление, придружено от всички необходими документи, за налагане на антидъмпингово мито по отношение на внос от другата страна и не по-късно от петнадесет дни преди започването на разследване, страната предоставя на другата страна писмено уведомление за получаване на заявлението.

2. След получаване от компетентните органи на една от страните на заявление, придружено от всички необходими документи, за налагане на изравнително мито по отношение на внос от другата страна и не по-късно от петнадесет дни преди започването на разследване, страната предоставя на другата страна писмено уведомление за получаване на заявлението и дава на другата страна възможност да се консултира с нейните компетентни органи във връзка със заявлението, за да се изяснят фактите и да се постигне взаимноприемливо решение. Страните се стремят да проведат тези консултации възможно най-скоро след получаване на заявлението.

3. Двете страни гарантират, незабавно след налагането на временните мерки и във всеки случай преди да бъде направено окончателно определяне, пълно и съдържателно оповестяване на всички съществени факти и съображения, които стоят в основата на решението за прилагане на мерки. Това не засяга член 6.5 от Антидъмпинговото споразумение и член 12.4 от Споразумението за СИМ. Оповестяванията се правят в писмен вид и дават на заинтересованите страни достатъчно време, за да представят своите коментари.

4. На всяка от заинтересованите страни се предоставя възможност да бъде изслушана, за да изрази своето мнение, по време на разследванията относно средствата за търговска защита.

ЧЛЕН 3.3

Правило за по-ниското мито

В случай че една от страните реши да наложи антидъмпингово или изравнително мито, размерът на това мито не надвишава дъмпинговия марж или маржа на подлежащите на изравняване субсидии и той следва да бъде по-нисък от маржа, ако това по-ниско мито би било подходящо средство, чрез което да се премахне вредата, причинена на местните производители.

ЧЛЕН 3.4

Отчитане на обществения интерес

Антидъмпинговите или изравнителните мерки не се прилагат от която и да било от страните в случаите, в които, въз основа на информацията, предоставена по време на разследването, ясно може да се заключи, че прилагането на тези мерки не е в обществен интерес. При отчитането на обществения интерес се вземат предвид положението на националната промишленост, вносителите и техните представителни сдружения, представителните ползватели и представителните организации на потребителите, до степента, в която те са предоставили съответната информация на разследващите органи.

ЧЛЕН 3.5

Изключване от обхвата на двустранното уреждане на спорове и механизма за медиация

По отношение на разпоредбите на настоящия раздел не се прилагат четиринадесета глава (Уреждане на спорове) и петнадесета глава (Механизъм за медиация).

РАЗДЕЛ Б

ГЛОБАЛНИ ЗАЩИТНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 3.6

Общи разпоредби

1. Всяка страна запазва своите права и задължения по член XIX от ГАТТ от 1994 г., по Споразумението за защитните мерки и по член 5 от Споразумението за селското стопанство. Освен ако не е предвидено друго в настоящия раздел, настоящото споразумение не предоставя каквито и да било допълнителни права, нито пък налага каквито и да било допълнителни задължения на страните във връзка с действия, предприети съгласно член XIX от ГАТТ от 1994 г. и Споразумението за защитните мерки.
2. Никоя от страните не прилага по отношение на една и съща стока, по едно и също време:
 - а) двустранна защитна мярка; и
 - б) мярка по реда на член XIX от ГАТТ от 1994 г. и Споразумението за защитните мерки.
3. За целите на настоящия раздел произходът се определя в съответствие с непреференциалните правила за произход на страните.

ЧЛЕН 3.7

Прозрачност

1. Независимо от разпоредбите на член 3.6 (Общи разпоредби) по искане на едната страна и при условие че тя има съществен интерес, при провеждане на разследване във връзка с налагането на защитни мерки или когато възнамерява да предприеме защитни мерки, другата страна предоставя незабавно и поне седем дни преди датата на започването на разследването или налагането на мерките *ad hoc* писмено уведомление, съдържащо цялата необходима информация, довела до започването на разследването или налагането на защитните мерки, включително временните констатации и окончателните констатации от разследването, когато е целесъобразно. Това не засяга разпоредбите на член 3, параграф 2 от Споразумението за защитните мерки.
2. При налагане на защитни мерки страните полагат усилия за налагането им по такъв начин, че техните двустранни търговски отношения да бъдат засегнати във възможно най-малка степен.
3. За целите на параграф 2, ако една от страните счита, че правните изисквания за налагане на окончателни защитни мерки са изпълнени, страната, която възнамерява да приложи подобни мерки, уведомява другата страна и предоставя възможност за провеждането на двустранни консултации. Ако не бъде постигнато удовлетворително решение в срок от тридесет дни след уведомлението, страната вносител може да приеме окончателни защитни мерки. Възможността за консултации следва да бъде предложена на другата страна и с цел да се обменят мнения относно информацията, посочена в параграф 1.

ЧЛЕН 3.8

Изключване от обхвата на двустранното уреждане на спорове и механизма за медиация

По отношение на разпоредбите на настоящия раздел не се прилагат четиринадесета глава (Уреждане на спорове) и петнадесета глава (Механизъм за медиация).

РАЗДЕЛ В

ДВУСТРАННА ЗАЩИТНА КЛАУЗА

ЧЛЕН 3.9

Определения

За целите на настоящия раздел:

- а) „сериозна вреда“ и „опасност от сериозна вреда“ се разбират в съответствие с член 4, параграф 1, букви а) и б) от Споразумението за защитните мерки. За тази цел член 4, параграф 1, букви а) и б) от Споразумението за защитните мерки са въведени, *mutatis mutandis*, като част от настоящото споразумение; и
- б) „преходен период“ означава период от десет години, считано от датата на влизане в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 3.10

Прилагане на двустранна защитна мярка

1. Ако в резултат от намаляването или премахването на мито по силата на настоящото споразумение, стоки с произход от една от страните се внасят на територията на другата страна в такива увеличени количества, в абсолютно изражение или в сравнение с местното производство, и при такива условия, че причиняват или създават опасност от причиняване на сериозна вреда на местните производители на сходни или пряко конкурентни стоки, страната вносител може само през преходния период да приеме мерките, предвидени в параграф 2, в съответствие с условията и процедурите, определени в настоящия раздел.
2. Страната вносител може да предприеме двустранна защитна мярка, която:
 - а) спира по-нататъшното намаляване на митническата ставка за вноса на съответната стока, както е предвидено в приложение 2-А; или
 - б) увеличава митническата ставка за съответната стока до степен, която не надвишава по-ниската от следните две ставки:
 - i) митническата ставка за най-облагодетелствана нация, която е била приложима за стоката в момента на налагане на мярката; или
 - ii) базовата митническа ставка, посочена в графиците, включени в приложение 2-А съгласно параграф 2 на член 2.6 (Намаляване и/или премахване на митата върху вноса).

ЧЛЕН 3.11

Условия и ограничения

1. Всяка от страните уведомява другата страна в писмен вид за започването на разследването, описано в параграф 2, и се консултира с другата страна възможно най-рано преди прилагането на двустранна защитна мярка с цел:
 - а) разглеждане на информацията, произтичаща от разследването, и установяване дали условията, посочени в настоящия член, са изпълнени;
 - б) обмен на мнения относно мярката и нейната целесъобразност в светлината на целите на настоящия раздел за отстраняване на сериозна вреда или опасност от сериозна вреда за местната промишленост, причинена от увеличения внос, както е посочено в параграф 1 на член 3.10 (Прилагане на двустранни защитни мерки); и
 - в) обмен на предварителни мнения относно компенсацията, определена в член 3.13 (Компенсация).
2. Дадена страна може да прилага двустранна защитна мярка само след разследване от нейните компетентни органи в съответствие с член 3 и член 4.2, букви а) и в) от Споразумението за защитните мерки, като за тази цел посочените членове от Споразумението за защитните мерки са въведени, *mutatis mutandis*, като част от настоящото споразумение.

3. Определянето по член 3.10 (Прилагане на двустранни защитни мерки) не се извършва, освен ако разследването не покаже въз основа на обективни данни наличието на причинно-следствена връзка между увеличения внос от другата страна и сериозна вреда или опасност от сериозна вреда. В тази връзка особено внимание трябва да се обърне на други фактори, включително вноса на същия продукт от други държави.

4. Всяка от страните гарантира, че нейните компетентни органи ще приключат това разследване в срок от една година от датата на неговото започване.

5. Никоя от страните не може да прилага двустранна защитна мярка, както е предвидено в параграф 1 на член 3.10 (Прилагане на двустранни защитни мерки):

- а) освен доколкото и за какъвто период от време това може да бъде необходимо, за да се предотврати или поправи сериозна вреда и за да се улесни приспособяването;
- б) за период, надвишаващ две години, освен когато този период може да бъде удължен с до две години, ако компетентните органи на страната вносител решат, в съответствие с процедурите, установени в настоящия член, че мярката продължава да бъде необходима, за да се предотврати или поправи сериозна вреда и за да се улесни приспособяването, и когато са налице данни, че промишлеността се приспособява, при условие че общият период за прилагане на защитна мярка, включващ периода на първоначалното прилагане и всяко едно удължаване на този период, не надвишава четири години; или
- б) след датата на изтичане на преходния период, освен когато другата страна даде съгласието си за това.

6. За вноса на същата стока по време на преходния период не може отново да се прилага мярка, освен ако не е изтекъл период от време, равен на половината от периода, през който защитната мярка е била прилагана преди това. В този случай параграф 3 на член 3.13 (Компенсация) не се прилага.

7. Когато една от страните прекрати двустранна защитна мярка, митническата ставка е тази, която би била в сила съгласно нейния график, включен в приложение 2-А, ако мярката не беше прилагана.

ЧЛЕН 3.12

Временни мерки

1. При наличието на критични обстоятелства, при които евентуалното забавяне би причинило вреда, която трудно може да се отстрани, всяка от страните може да приложи временно двустранна защитна мярка след предварително решение, че са налице явни данни за това, че вносът на стока с произход от другата страна се е увеличил в резултат на намаляването или премахването на мито съгласно настоящото споразумение и за това, че този внос причинява сериозна вреда или съществува опасност да причини такава на местните производители. Срокът на прилагане на всяка временна мярка не може да превишава 200 дни, като през това време страната спазва изискванията на член 3.11, параграфи 2 и 3 (Условия и ограничения). Страната незабавно възстановява всички увеличения на тарифите, ако по време на разследването, описано в параграф 2 на член 3.11 (Условия и ограничения), не бъде установено, че са спазени изискванията на член 3.10 (Прилагане на двустранни защитни мерки). Продължителността на прилагане на всяка временна мярка се разглежда като част от периода, предвиден в параграф 5, буква б) на член 3.11 (Условия и ограничения).

2. Ако дадена страна приеме временна мярка в съответствие с настоящия член, тя уведомява писмено другата страна преди приемането на тази мярка и започва консултации с другата страна незабавно след приемането на мярката.

ЧЛЕН 3.13

Компенсация

1. Всяка от страните, която прилага двустранна защитна мярка, се консултира с другата страна с цел взаимно договаряне на подходяща компенсация за либерализиране на търговията под формата на отстъпки, които оказват еквивалентни по същество въздействия върху търговията или са в размер, еквивалентен на размера на допълнителните мита, които се очаква да бъдат наложени в резултат от прилагането на защитната мярка. Страната осигурява възможност за такива консултации не по-късно от тридесет дни след прилагането на двустранната защитна мярка.

2. Ако консултацията по параграф 1 не доведе до споразумение относно компенсация за либерализиране на търговията в срок от тридесет дни след началото на консултацията, страната, чиито стоки са обект на защитната мярка, може да преустанови прилагането на еквивалентни по същество отстъпки спрямо страната, която прилага защитната мярка. Страната износител писмено уведомява другата страна поне тридесет дни преди преустановяването на отстъпките по силата на настоящия параграф.

3. Правото на преустановяване, посочено в параграф 2, не може да бъде упражнено през първите двадесет и четири месеца, през които е в сила двустранната защитна мярка, при условие че защитната мярка отговаря на разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ТЕХНИЧЕСКИ ПРЕЧКИ ПРЕД ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 4.1

Цели

Целта на настоящата глава е да се улесни и увеличи търговията със стоки между страните, като се предостави рамка за предотвратяване, откриване и премахване на ненужни пречки пред търговията в обхвата на Споразумението за ТПТ.

ЧЛЕН 4.2

Обхват и определения

1. Настоящата глава се прилага по отношение на изготвянето, приемането и прилагането на всички стандарти, технически регламенти и процедури за оценяване на съответствието, определени в приложение 1 към Споразумението за ТПТ, които могат да засегнат търговията със стоки между страните, независимо от произхода на тези стоки.
2. Независимо от разпоредбите на параграф 1, настоящата глава не се прилага за:
 - а) спецификации за покупка, изготвени от правителствени организации за производствени или потребителски изисквания на такива органи; или

- б) санитарните и фитосанитарните мерки, определени в приложение А към Споразумението за СФСМ, които попадат в обхвата на петата глава от настоящото споразумение.
3. За целите на настоящата глава се прилагат определенията, използвани в приложение 1 към Споразумението за ТПТ.

ЧЛЕН 4.3

Потвърждаване на Споразумението за ТПТ

Страните потвърждават своите взаимни права и задължения съгласно Споразумението за ТПТ, въведено, *mutatis mutandis*, като част от настоящото споразумение.

ЧЛЕН 4.4

Съвместно сътрудничество

1. Страните засилват своето сътрудничество в сферата на стандартите, техническите регламенти и процедурите за оценяване на съответствието с оглед на повишаване на взаимното разбиране на техните съответни системи и улесняване на достъпа до съответните им пазари.
2. Страните се стремят да определят и разработят инициативи за регулаторно сътрудничество, адаптирани към конкретните въпроси или сектори, които могат да включват, но не се ограничават до:

- а) обмен на информация и опит относно подготовката и прилагането на техните технически регламенти и използването на добри регулаторни практики;
 - б) ако е целесъобразно, опростяване на технически регламенти, стандарти и процедури за оценяване на съответствието;
 - в) избягване на излишните различия в техните подходи към техническите регламенти и процедурите за оценяване на съответствието и насоченост към използване на възможността за сближаване или съгласуване на техническите регламенти с международните стандарти;
 - г) насърчаване на сътрудничеството между техните съответни публични или частни организации, които са отговорни за метрологията, стандартизацията, изпитването, сертифицирането и акредитацията;
 - д) осигуряване на ефективно взаимодействие между регулаторните органи на национално, регионално и международно равнище, например чрез отнасяне на запитванията на дадена страна до съответните регулаторни органи; и
 - е) обмен на информация относно промени, свързани със стандарти, технически регламенти и процедури за оценяване на съответствието, които се правят в съответни регионални и многостранни форуми.
3. При поискване едната страна разглежда с дължимото внимание предложенията за сътрудничество, направени от другата страна съгласно условията на настоящата глава.

ЧЛЕН 4.5

Стандарти

1. Страните потвърждават своите задължения съгласно член 4.1 от Споразумението за ТПТ да гарантират, че техните органи по стандартизация приемат и спазват „Кодекса на добрата практика при подготвяне и приемане на стандарти“, който се съдържа в приложение 3 към Споразумението за ТПТ.
2. С оглед хармонизиране на стандартите на колкото е възможно по-широка основа страните насърчават своите органи по стандартизация, както и регионалните органи по стандартизация, в които те или техните органи по стандартизация са членове, да си сътрудничи със съответните органи по стандартизация на другата страна в международните дейности по стандартизация.
3. Страните се ангажират да си обменят информация, касаеща:
 - а) използването на стандарти от тях в подкрепа на техническите регламенти;
 - б) процесите на стандартизация на всяка една от тях и степента на използване на международни или регионални стандарти като основа за техните национални стандарти; и
 - в) споразуменията за сътрудничество, прилагани от всяка от страните във връзка със стандартизацията, при условие че информацията може да бъде предоставена на обществеността.

ЧЛЕН 4.6

Технически регламенти

Страните се споразумяват да използват в най-голяма степен добрите регулаторни практики по отношение на изготвянето, приемането и прилагането на технически регламенти, както е предвидено в Споразумението за ТПТ, включително:

- а) при разработването на технически регламент да отчитат, *inter alia*, въздействието на предвиждания технически регламент и наличните регулаторни и нерегулаторни алтернативи на предложения технически регламент, с които могат да се постигнат законните цели на страната;
- б) в съответствие с член 2, параграф 4 от Споразумението за ТПТ да използват във възможно най-голяма степен съответните международни стандарти като основа за своите технически регламенти, освен когато такива международни стандарти биха били неефективно или неподходящо средство за изпълнението на преследваните законни цели; когато международните стандарти не са били използвани като основа, по искане на другата страна да обяснят причините, поради които тези стандарти се смятат за неефективни или неподходящи за постигане на преследваната цел; и
- в) в съответствие с член 2.8 от Споразумението за ТПТ, когато е целесъобразно, да определят технически регламенти, основаващи се на изискванията за продукта по отношение на неговата функционалност, а не по отношение на проектните или описателните характеристики.

ЧЛЕН 4.7

Процедури за оценяване на съответствието

1. Страните признават, че е налице широк набор от механизми за улесняване приемането на резултатите от процедурите за оценяване на съответствието, включително:
 - а) позоваване от страната вносител на декларацията за съответствие на доставчика;
 - б) споразумения за взаимно приемане на резултатите от процедурите за оценяване на съответствието по отношение на конкретни технически регламенти, които се провеждат от органи, намиращи се на територията на другата страна;
 - в) използване на акредитационни процедури за квалифициране на органите за оценяване на съответствието;
 - г) определяне от държавните органи на органи за оценяване на съответствието, включително такива, които се намират на територията на другата страна;
 - д) едностранно признаване от една от страните на резултатите от процедурите за оценяване на съответствието, които се провеждат на територията на другата страна;
 - е) доброволни договорености между органите по оценяване на съответствието, които се намират на съответните територии на всяка страна; и

- ж) използване на регионални или международни многостранни споразумения и договорености за признаване, в които страните участват.
2. Като вземат предвид по-специално тези съображения, страните следва:
- а) да засилят обмена на информация помежду си във връзка с тези и други механизми с оглед на улесняване на приемането на резултатите от процедурите за оценяване на съответствието;
 - б) да обменят информация относно критериите, използвани за избор на подходящи процедури за оценяване на съответствието за конкретни продукти, и в съответствие с член 5.1.2 от Споразумението за ТПТ да изискват процедурите за оценяване на съответствието да не са по-строги или да не се прилагат по-строго, отколкото е необходимо, за да се даде на страната вносител необходимата увереност, че продуктите отговарят на приложимите технически регламенти или стандарти, като се имат предвид рисковете, които биха възникнали при несъответствие;
 - в) да обменят информация относно политиката за акредитация и да обсъдят как да използват по най-добрия начин международните стандарти за акредитация и международните споразумения, по които техните органи по акредитация са страни, например чрез механизмите на Международното сътрудничество за акредитация на лаборатории и Международния форум за акредитация; и
 - г) да гарантират, че доколкото два или повече органа за оценяване на съответствието са оправомощени от дадена страна да извършват процедурите за оценяване на съответствието, изисквани за пускането на продукта на пазара, икономическите оператори могат да избират между тях.

3. Страните потвърждават отново своето задължение съгласно член 5, параграф 5.2.5 от Споразумението за ТПТ, който гласи, че таксите, налагани за задължително оценяване на съответствието на внесените продукти, са равностойни по отношение на таксите, налагани за оценяване на съответствието на сходни продукти с национален произход или с произход от други държави, като се вземат предвид разходите за комуникации, превоз и други разходи, възникващи поради разлика в местоположението на съоръженията на заявителя и органа за оценяване на съответствието.

4. По искане на която и да било страна страните могат да решат да започнат консултации с оглед определяне на секторни инициативи, свързани с използването на процедури за оценяване на съответствието, или улесняване на приемането на резултатите от процедурите за оценяване на съответствието, които са подходящи за съответните сектори. Страната, която отправя искането, следва да го обоснове с подходяща информация за това как тази секторна инициатива ще улесни търговията между страните. По време на тези консултации могат да бъдат обсъдени всички механизми, описани в параграф 1. Когато една от страните откаже такова искане от другата страна, тя трябва, при поискване, да обясни причините за това.

ЧЛЕН 4.8

Прозрачност

Страните потвърждават отново своите задължения за осигуряване на прозрачност в рамките на Споразумението ТПТ по отношение на изготвянето, приемането и прилагането на стандарти, технически регламенти и процедури за оценяване на съответствието, и се договарят:

- а) в случаите, в които част от процеса на разработване на технически регламенти е открит за обществени консултации, да вземат под внимание възгледите на другата страна и без дискриминация да предоставят разумни възможности на другата страна и нейните заинтересовани лица да направят коментари;

- б) когато правят уведомления в съответствие с член 2.9 от Споразумението за ТПТ, да предвидят период от най-малко шестдесет дни след уведомяването, за да може другата страна да предостави писмени коментари относно предложението и когато това е възможно, да разгледат надлежно основателните искания за удължаване на този период;
- в) да оставят достатъчно време между датата на публикуване на техническите регламенти и датата на влизането им в сила, през което икономическите оператори на другата страна да се адаптират, освен когато възникнат или съществува опасност да възникнат проблеми, свързани с безопасността, здравето, опазването на околната среда или националната сигурност; и
- г) при поискване и без необосновано забавяне да предоставят на разположение на другата страна или нейните икономическите оператори съответната информация (например чрез публично достъпен уебсайт, ако има такъв) за действащите технически регламенти, стандарти и процедури за оценяване на съответствието и, ако е целесъобразно и са налице, писмени указания за съответствие с нейните технически регламенти.

ЧЛЕН 4.9

Наблюдение на пазара

Страните се ангажират да обменят информация относно наблюдението на пазара и дейностите по осигуряване на изпълнението.

ЧЛЕН 4.10

Маркиране и етикетиране

1. Страните вземат предвид, че съгласно параграф 1 от приложение 1 към Споразумението за ТПТ един технически регламент може да включва или да съдържа предимно изисквания за маркиране или етикетиране, и се споразумяват, че в случаите, в които техните технически регламенти съдържат задължителни изисквания за маркиране или етикетиране, те ще гарантират, че тези регламенти не се изготвят с цел или по начин, създаващи ненужни пречки пред международната търговия, и не са по-ограничителни, отколкото е необходимо за постигане на законна цел, както е посочено в член 2.2 от Споразумението за ТПТ.
2. Страните се споразумяват, че в случаите, в които една от страните изисква задължително маркиране или етикетиране на продукти:
 - а) страната се стреми да ограничи изискванията си само до такива, които са от значение за потребителите или ползвателите на продукта, или да посочи съответствието на продукта със задължителните изисквания;
 - б) страната може да посочи информацията, която трябва да съдържа етикетът, и може да изисква спазването на определени регулаторни изисквания за поставяне на етикета, но тя не трябва да изисква каквото и да било предварително одобрение или сертифициране на етикетите и маркировките като условие за продажба на продукти на нейния пазар, освен ако това се счита за необходимо от гледна точка на риска на продукта за здравето или живота на хората, животните или растенията;
 - в) в случаите, в които страната изисква от икономическите оператори да използват уникален идентификационен номер, тя гарантира, че тези номера се издават на съответните икономически оператори без необосновано забавяне и на основата на недискриминационни принципи;

- г) при условие че не е заблуждаваща, противоречива или объркваща по отношение на информацията, изисквана в страната вносител на стоките, страната допуска следните видове информация:
- i) информация на други езици, освен езика, изискван в страната вносител на стоките;
 - ii) международно признати номенклатури, пиктограми, символи или графики;
 - iii) допълнителна информация, освен изискваната в страната вносител на стоките;
- д) страната приема, че етикетирането, включително преетикетирането и корекциите на етикетирането, се извършва, когато е уместно, в разрешени помещения (например в митнически складове при внос) в страната вносител преди разпространението и продажбата на продукта като алтернатива на етикетирането в мястото на произход, освен ако това етиктиране е необходимо да бъде извършено по мястото на произход поради причини, свързани с общественото здраве или безопасността; и
- е) в случаите, в които страната счита, че по този начин не се излагат на риск законни цели по Споразумението за ТПТ, страната се стреми да приема непостоянни или сменяеми етикети или такава маркировка или етиктировка, която е включена в придружаващата документация, вместо да е физически прикрепена към продукта.

3. Без да се засягат правата и задълженията на страните по Споразумението за СТО, параграф 2 се прилага и по отношение на селскостопанските продукти, промишлените продукти и преработените селскостопански хранителни продукти, включително напитки и спиртни напитки.

ЧЛЕН 4.11

Звена за контакт

Функциите на звената за контакт, определени в съответствие с член 13.4 (Запитвания и звена за контакт), включват:

- а) наблюдение на прилагането и управлението на настоящата глава;
- б) своевременно разглеждане на всеки въпрос, който другата страна повдига във връзка с изготвянето, приемането, прилагането или осигуряването на изпълнението на стандартите, техническите регламенти и процедурите за оценяване на съответствието;
- в) засилване на сътрудничеството при разработване и усъвършенстване на стандартите, техническите регламенти и процедурите за оценяване на съответствието;
- г) обмен на информация относно стандартите, техническите регламенти и процедурите за оценяване на съответствието;
- д) улесняване на дейностите по сътрудничество, по целесъобразност, в съответствие с член 4.4, параграф 2 (Съвместно сътрудничество); и
- е) организиране на създаването на работни групи *ad hoc* по искане на една от страните, с цел да се проучат начините за улесняване на търговията между страните.

ЧЛЕН 4.12

Заключителни разпоредби

1. Страните могат да обсъждат в Комитета по търговията със стоки, създаден съгласно член 16.2 (Специализирани комитети), всякакви договорености за прилагане, произтичащи от настоящата глава. По решение на този комитет страните могат да приемат мерки за прилагане, необходими за тази цел.
2. Страните поеха допълнителни ангажименти, свързани със специфични за дадени сектори нетарифни мерки по отношение на стоките, както е посочено в приложение 4-А и допълненията към него.

ПЕТА ГЛАВА

САНИТАРНИ И ФИТОСАНИТАРНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 5.1

Цели

Целите на настоящата глава са:

- а) защита на живота или здравето на хората, животните или растенията на съответните територии на страните, като същевременно се улеснява търговията между тях в областта на санитарните и фитосанитарните мерки (наричани по-долу „СФС мерки“);

- б) сътрудничество за по-нататъшното прилагане на Споразумението за СФСМ; и
- в) осигуряване на средства за подобряване на комуникацията, сътрудничеството и решаването на проблеми, свързани с прилагането на СФС мерки, които засягат търговията между страните.

ЧЛЕН 5.2

Обхват

1. Настоящата глава се прилага по отношение на всички СФС мерки на дадена страна, които могат пряко или косвено да засегнат търговията между страните.
2. Настоящата глава се прилага също така за сътрудничеството между страните по въпроси от взаимен интерес, свързани с хуманното отношение към животните.
3. Настоящата глава по никакъв начин не засяга правата на страните по Споразумението за ТПТ по отношение на мерките, които не попадат в обхвата на настоящата глава.

ЧЛЕН 5.3

Определения

За целите на настоящата глава:

1. Прилагат се определенията, които се съдържат в приложение А към Споразумението за СФСМ.

2. Страните могат да се договорят за други определения за целите на прилагането на настоящата глава, като вземат предвид глосарите и определенията на съответните международни организации, като например Комисията за Кодекс алиментариус (наричана по-долу „Codex Alimentarius“), Световната организация за здравеопазване на животните (наричана по-долу „OIE“), и съгласно Международната конвенция за растителна защита (наричана по-долу „IPPC“).

ЧЛЕН 5.4

Права и задължения

Страните потвърждават отново своите права и задължения съгласно Споразумението за СФСМ.

ЧЛЕН 5.5

Компетентни органи

Компетентни органи на страните, отговорни за прилагането на настоящата глава, са посочени в приложение 5-А. Страните се информират взаимно за всяка промяна на тези компетентни органи.

ЧЛЕН 5.6

Общи принципи

В рамките на прилагането на настоящата глава страните:

- а) осигуряват съгласуваност на СФС мерки с принципите, установени в член 3 от Споразумението за СФСМ;
- б) не могат да използват СФС мерки, за да създават необосновани пречки пред търговията;
- в) гарантират, че процедурите по настоящата глава се предприемат и извършват без необосновано забавяне и че тези процедури не се прилагат по начин, който може да представлява произволна и необоснована дискриминация спрямо другата страна, при идентични или сходни условия; и
- г) не могат да използват без наличието на научна и техническа обосновка процедурите, посочени в буква в), нито искания за допълнителна информация с цел забавяне на достъпа до съответните им пазари.

ЧЛЕН 5.7

Изисквания по отношение на вноса

1. Изискванията на една от страните по отношение на вноса се прилагат за цялата територия на другата страна.

2. Страната износител гарантира, че продуктите, изнасяни за страната вносител, отговарят на санитарните и фитосанитарните изисквания на страната вносител.
3. Страната вносител гарантира, че нейните изисквания по отношение на вноса се прилагат по пропорционален и недискриминационен за продуктите, внасяни от страната износител.
4. Всички такси, налагани за процедури по отношение на продукти, внасяни от страната износител, трябва да бъдат съразмерни с таксите, налагани за подобни местни продукти, и не трябва да бъдат по-високи от действителните разходи за услугата.
5. Страната вносител има право да провежда проверки при внос на продукти, които се внасят от страната износител, за целите на прилагането на СФС мерки.
6. Проверките при внос на продукти, внасяни от страната износител, се основават на санитарния и фитосанитарния риск, свързан с този внос. Те се извършват без необосновано забавяне и с минимално въздействие върху търговията между страните.
7. При поискване от страната износител страната вносител ѝ предоставя на разположение информация за честотата на проверките при внос на продукти от страната износител. Когато е целесъобразно, страната вносител може да промени честотата на физическите проверки на пратките с продукти вследствие на i) контролни проверки, ii) проверки при внос или iii) взаимно споразумение между страните, включително след провеждане на предвидените в настоящата глава консултации.

8. В случай че проверките при внос покажат, че продуктите не отговарят на съответните изисквания относно вноса на страната вносител, всяко действие, предприето от страната вносител следва да бъде пропорционално на санитарния и фитосанитарния риск, свързан с вноса на несъответстващия продукт.

ЧЛЕН 5.8

Контролни проверки

1. За да се постигне или запази доверието в ефективното прилагане на разпоредбите на настоящата глава, страната вносител има право да извършва контролни проверки по всяко време, включително:
 - а) чрез посещения за контролна проверка на място в страната износител да проверява цялата или част от системата за инспекция и сертификация на компетентните органи на страната износител съгласно съответните международни стандарти, насоки и препоръки на Codex Alimentarius, OIE и IPPC; и
 - б) като изисква информация от страната износител относно нейната система за инспекция и сертификация и получава резултатите от контрола, провеждан чрез тази система.
2. Страната вносител съобщава на страната износител резултатите и заключенията от контролните проверки, извършени съгласно параграф 1. Страната вносител може да направи тези резултати публично достъпни.

3. Когато страната вносител реши да извърши контролна проверка на място в страната износител, това се съобщава на страната износител най-малко шестдесет календарни дни преди посещението за контролна проверка на място, освен в неотложни случаи или ако страните се договорят за друго. Всяко изменение, свързано с тази проверка на място, се извършва със съгласието на страните.
4. Разходите, направени за извършването на контролна проверка на цялата или част от системата за инспекция и сертификация на компетентните органи на другата страна, както и за всяка инспекция на отделни установявания, се поемат от страната вносител.
5. Страната вносител предоставя на страната износител писмена информация за контролната проверка в рамките на шестдесет календарни дни. Страната износител разполага с четиридесет и пет календарни дни, за да представи коментарите си по тази информация. Коментарите, направени от страната износител, се прикрепят към документа за окончателния резултат, а когато е целесъобразно, се включват в него.
6. Независимо от разпоредбите на параграф 5, когато по време на контролна проверка е установен значителен риск за живота или здравето на хората, животните или растенията, страната вносител информира страната износител във възможно най-кратък срок и във всички случаи не по-късно от десет календарни дни след приключване на контролната проверка.

ЧЛЕН 5.9

Улесняване на търговията

1. В случаите, когато страната вносител изисква контролна проверка на място, за да разреши внос на определена категория или категории продукти от животински произход от страната износител, се прилага следното:

- а) при контролната проверка се оценява системата за инспекция и сертификация на страната износител в съответствие с член 5.8 (Контролни проверки) и се взема предвид всяка имаща отношение писмена информация, предоставена от страната износител въз основа на отправено искане; и
- б) в случай на задоволителен резултат от контролната проверка на системата за инспекция и сертификация страната вносител информира писмено страната износител за положителния резултат от проверката. В този случай предоставената информация може да включва потвърждение, че страната вносител е разрешила или ще разреши вноса на специфична категория или категории продукти; или
- в) в случай на незадоволителен резултат от контролната проверка на системата за инспекция и сертификация страната вносител информира писмено страната износител за резултата от проверката. В този случай информацията съдържа един от посочените по-долу видове данни:
 - i) условията, включително тези, свързани със системата за инспекция и сертификация на страната износител, които все още предстои да бъдат въведени от страната износител, за да може страната вносител да разреши вноса на специфична категория или категории продукти от животински произход;
 - ii) позоваване на факта, че на конкретни установявания за продукти от животински произход може да бъде разрешено да изнасят за страната вносител при спазването на съответните изисквания на член 5.7 по отношение на вноса (Изисквания по отношение на вноса); или
 - iii) декларация, че страната вносител не е разрешила вноса на специфична категория или категории продукти от страната износител.

2. В случаите, в които страната вносител е разрешила внос на специфична категория или категории продукти от животински произход, посочени в параграф 1, буква б), страната износител информира страната вносител за списъка с отделни установявания, които отговарят на изискванията на страната вносител в съответствие по-специално с член 5.7 (Изисквания по отношение на вноса) и член 5.8 (Контролни проверки). Освен това:

- а) по искане на страната износител страната вносител одобрява отделни установявания, посочени в параграф 3 на приложение 5-Б, които са разположени на територията на страната износител, без предварителна проверка на отделните установявания. Когато се иска одобрение от страната вносител, страната износител предоставя всякаква информация, изисквана от страната вносител за гарантиране на спазването на съответните изисквания, включително тези на член 5.7 (Изисквания по отношение на вноса). Одобрението от страната вносител е в съответствие с условията, определени в приложение 5-Б, и е ограничено до категориите продукти, за които вносът е разрешен;
- б) при одобрение на отделните установявания, посочени в параграф 2, буква а), страната вносител приема необходимите законодателни или административни мерки в съответствие с приложимите правни и административни процедури, за да даде възможност за внос в срок от четиридесет календарни дни от получаването на искането на страната износител, придружено от информацията, изисквана от страната вносител за гарантиране на спазването на съответните изисквания, включително тези по член 5.7 (Изисквания по отношение на вноса); и
- в) страната вносител уведомява страната износител относно приемането или отхвърлянето на отделните установявания, посочени в параграф 2, буква а) и, ако е приложимо, причините за отхвърляне.

ЧЛЕН 5.10

Мерки, свързани със здравето на животните и растенията

1. Страните възприемат понятието „райони, свободни от вредители или болести“ и „райони с ниска степен на разпространение на вредители или болести“ в съответствие със стандартите, насоките или препоръките на Споразумението за СФСМ, ОИЕ и ИРПС. Комитетът по СФСМ, посочен в член 5.15 (Комитет по санитарните и фитосанитарните мерки) може да определи допълнителни подробности за процедурата за признаване на такива области, включително процедурите за признаване на такива области, когато е възникнало огнище, като се вземат предвид съответните стандарти, насоки или препоръки на Споразумението за СФСМ, ОИЕ и ИРПС.
2. При определянето на райони, свободни от вредители или болести, и на райони с ниска степен на разпространение на вредители или болести страните взимат под внимание фактори като географско местоположение, екосистеми, епидемиологично наблюдение и ефективност на санитарния или фитосанитарния контрол в тези райони.
3. Страните установяват тясно сътрудничество при определяне на районите, свободни от вредители или болести, и районите с ниска степен на разпространение на вредители или болести, с цел постигане на доверие в процедурите, следвани от другата страна за определяне на тези райони. При приемане на определянето на тези райони, направено от страната износител, по принцип страната вносител основава своето определяне на здравния статус на животните или растенията в страната износител или части от нея на информацията, предоставена от страната износител в съответствие със стандартите, насоките или препоръките на Споразумението за СФСМ, ОИЕ и ИРПС.

4. Ако страната вносител не приеме определянето, направено от страната износител, тя излага основанията за това и има готовност да започне консултации.
5. Страната износител, която претендира, че дадени райони на нейна територия са свободни от вредители и болести или са с ниска степен на разпространение на вредители и болести, предоставя съответни доказателства за това, за да докаже обективно на страната вносител, че тези райони са и ще продължат да бъдат райони, свободни от вредители или болести, или съответно райони с ниска степен на разпространение на вредители или болести. За тези цели, при поискване, на страната вносител се осигурява приемлив достъп с цел инспектиране, изпитване и други приложими процедури.
6. Страните признават принципа на ОІЕ за въвеждане на разделение, както и принципа на ІРРС за обектите за производство, свободни от вредители. Комитетът по СФСМ, посочен в член 5.15 (Комитет по санитарните и фитосанитарните мерки) оценява евентуалните препоръки на ОІЕ и ІРРС, които могат да бъдат издадени по този въпрос в бъдеще, и може съответно да издава препоръки.

ЧЛЕН 5.11

Прозрачност и обмен на информация

1. Страните:
 - а) се стремят към прозрачност по отношение на СФС мерките, приложими за търговията, и по-специално за тези на член 5.7 (Изисквания по отношение на вноса), прилагани за внос от другата страна;

- б) повишават взаимното разбиране на СФС мерките на всяка от страните и тяхното прилагане;
- в) обменят информация по въпроси, свързани с разработването и прилагането на СФС мерки, включително за напредъка по отношение на нови налични научни доказателства, които засягат или могат да засегнат търговията между страните с оглед на свеждането до минимум на отрицателните последици за търговията;
- г) съобщават, по искане на една от страните, изискванията, които се прилагат по отношение на вноса на конкретни продукти в рамките на петнадесет календарни дни; и
- д) съобщават, по искане на една от страните, увеличението на броя на заявките за разрешаване на конкретни продукти в рамките на петнадесет календарни дни.

2. Звената за контакт, отговорни за информацията по параграф 1, са посочените от страните в съответствие с параграф 1 на член 13.4 (Запитвания и звена за контакт).

Информацията се изпраща по пощата, факс или електронна поща. Информацията по електронна поща може да бъде подписана електронно и се изпраща само между звената за контакт.

3. Когато информацията по параграф 1 е била предоставена чрез уведомление до СТО в съответствие с приложимите правила и процедури или на някой от официалните, общодостъпни и безплатни уебсайтове на страните, се счита, че е извършен обмен на информация.

4. Всички уведомления по настоящата глава се отправят до звената за контакт, посочени в параграф 2.

ЧЛЕН 5.12

Консултации

1. Всяка страна уведомява писмено другата страна в рамките на два календарни дни относно всеки сериозен или съществен риск за здравето на хората, животните или растенията, включително относно неотложни случаи в областта на храните.
2. Когато една от страните има сериозни опасения, свързани с риск за живота или здравето на хората, животните или растенията, засягащ стоки, с които се извършва търговия, при поискване се провеждат консултации във връзка със ситуацията във възможно най-кратки срокове. В този случай всяка страна полага усилия да предостави навременно цялата необходима информация, за да се избегне нарушаване на търговията.
3. Консултациите, посочени в параграф 2 на настоящия член, могат да се провеждат по електронна поща, чрез видео- или телефонна конференция. Страната, поискала консултациите, осигурява съставянето на протокола от тези консултации.

ЧЛЕН 5.13

Спешни мерки

1. В случай на сериозен риск за живота или здравето на хората, животните или растенията страната вносител може да приеме без предварително уведомление необходимите мерки за защита на живота или здравето на хората, животните или растенията. Страната вносител разглежда най-подходящото и пропорционално решение по отношение на пратките в процес на транспортиране между страните, за да се избегне ненужното нарушаване на търговията.

2. Страната, която приема мерките, уведомява другата страна във възможно най-кратки срокове и във всеки случай не по-късно от двадесет и четири часа след приемането на мярката. Всяка от страните може да поиска информация, свързана със санитарната и фитосанитарната ситуация и всички приети мерки. Другата страна отговаря веднага след като исканата информация е на разположение.

3. По искане на една от страните и в съответствие с разпоредбите на член 5.12 (Консултации) страните провеждат консултации относно ситуацията в рамките на петнадесет работни дни след уведомлението. Тези консултации се провеждат, за да се избегне ненужното нарушаване на търговията. Страните могат да разглеждат възможности за улесняване на прилагането или за замяната на мерките.

ЧЛЕН 5.14

Еквивалентност

1. Страните могат да признаят еквивалентността на индивидуална мярка и/или групи от мерки и/или системи, приложими към даден сектор или част от сектор, в съответствие с параграфи 4—7. Признаването на еквивалентността се прилага за търговията между страните с живи животни, животински продукти, растения и растителни продукти, или при целесъобразност, на свързани с тях стоки.

2. Когато не е призната еквивалентност, търговията се извършва при изискваните от страната вносител условия, за да се спази нейното подходящо равнище на защита.

3. Признаването на еквивалентността изисква оценка и приемане на:

- а) съществуващите СФС мерки в законодателството, стандартите и процедурите, включително контрола, свързан със системите за инспекция и сертификация, за гарантиране на спазването на СФС мерките на страната износител и страната вносител;
 - б) документираната структура на компетентните органи, техните правомощия, йерархична структура, начин на работа и ресурсите, с които разполагат; и
 - в) изпълнението на функциите от компетентния орган във връзка с програмите за проверки и свързаните гаранции.
4. При тази оценка страните отчитат опита, който вече са натрупали.
5. Страната вносител признава еквивалентността на санитарната или фитосанитарната мярка на страната износител, ако последната докаже по обективен начин, че нейната мярка постига подходящо за страната вносител равнище на защита. За тази цел, при поискване, на страната вносител трябва да се осигури приемлив достъп с цел инспектиране, изпитване и други приложими процедури.
6. При признаването на еквивалентност страните ще вземат предвид насоките на Кодекс алиментариус, OIE, IPPC и на Комитета по СФСМ към СТО.
7. Освен това, когато се признава еквивалентност, страните могат да се споразумеят за опростен образец за официални санитарни или фитосанитарни сертификати, необходими за всяка пратка от живи животни, животински продукти, растения и растителни продукти или други свързани стоки, предназначени за внос.

ЧЛЕН 5.15

Комитет по санитарните и фитосанитарните мерки

1. Комитетът по санитарните и фитосанитарните въпроси (наричан по-долу „Комитетът по СФСМ“), създаден съгласно член 16.2 (Специализирани комитети), включва представители на компетентните органи на страните.
2. Комитетът по СФСМ провежда заседание в рамките на една година от влизането в сила на настоящото споразумение. След това той заседава поне веднъж годишно или съгласно уговореното между страните. Комитетът приема свой вътрешен правилник на първото си заседание. Заседанията се провеждат при лично присъствие на членовете, чрез телефонна конференция, видеоконферентна връзка или по друг начин, договорен между страните.
3. Комитетът по СФСМ може да се договори да създаде технически работни групи, съставени от експерти от страните, които установяват и разглеждат технически и научни въпроси, произтичащи от настоящата глава, и проучват възможностите за задълбочаване на сътрудничеството по санитарни и фитосанитарни въпроси от взаимен интерес. Когато е необходима допълнителна експертна помощ, в тези групи могат да бъдат включени и лица, различни от представители на страните.
4. Комитетът по СФСМ може да разглежда всеки въпрос, свързан с ефективното прилагане на настоящата глава. По-специално той има следните задължения и функции:
 - а) разработва необходимите процедури или механизми за прилагане на настоящата глава, включително на приложенията към нея;

- б) наблюдава прилагането на настоящата глава; и
- в) предоставя форум за обсъждане на проблеми, произтичащи от прилагането на определени СФС мерки, с оглед на договаряне на взаимноприемливи решения. В тази връзка Комитетът се свиква по спешност по искане на една от страните с цел провеждане на консултации. Тези консултации не засягат правата и задълженията на страните съгласно четиринадесета глава (Уреждане на спорове) и петнадесета глава (Механизъм за медиация).

5. Комитетът по СФСМ ще обменя информация, експертни познания и опит в областта на хуманното отношение към животните с цел да насърчава сътрудничеството по въпросите на хуманното отношение към животните между страните.

6. По решение на Комитета по СФСМ страните могат да приемат препоръки и решения, свързани с разрешаването на внос, обмена на информация, прозрачността, признаването на регионализация, еквивалентността и алтернативните мерки, както и всички други въпроси, посочени в параграфи 4 и 5.

ЧЛЕН 5.16

Технически консултации

1. Когато една от страните счита, че дадена мярка на другата страна противоречи или може да противоречи на задълженията по настоящата глава и причинява или може да причини неоправдани смущения в търговията, тя може да изиска технически консултации в рамките на Комитета по СФСМ с оглед на постигане на взаимноприемливи решения. Компетентните органи, посочени в приложение 5-А, подпомагат тези консултации.

2. Техническите консултации в рамките на Комитета по СФСМ се считат за приключени в срок от тридесет дни от датата на подаване на искането, освен ако участващите в тях страни се договорят да ги продължат. Техническите консултации могат да се провеждат чрез телефонна конферентна връзка, видеоконферентна връзка или всякакви други механизми, договорени от страните.

ШЕСТА ГЛАВА

МИТНИЦИ И УЛЕСНЯВАНЕ НА ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 6.1

Цели

1. Страните признават значението на въпросите в областта на митниците и улесняването на търговията в динамичния контекст на световната търговия. Страните се договарят да укрепват сътрудничеството в тази област с цел да гарантират, че съответното им законодателство и процедури, както и административният капацитет на техните съответни администрации, отговарят на целта за насърчаване на улесняването на търговията, като същевременно се осъществява ефективен контрол.
2. За тази цел страните се договарят, че законодателството трябва да бъде недискриминационно и че митническите процедури трябва да се основават на използването на съвременни методи и ефективен контрол с цел борба с измамите и защита на законната търговия.

3. Страните признават, че по никакъв начин не могат да бъдат застрашавани законните цели на обществената политика, включително и тези, свързани със сигурността, безопасността и предотвратяването на измамите.

ЧЛЕН 6.2

Принципи

1. Страните се договарят техните съответни митнически разпоредби и процедури да се основават на:
 - а) международните инструменти и стандарти, приложими в областта на митниците и търговията, които съответните страни са приели, включително и съществените елементи на преработената Конвенция от Киото за опростяване и уеднаквяване на митническите процедури, Международната конвенция по Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките, и Рамката от стандарти за сигурност и улесняване на глобалната търговия (наричана по-долу „Рамка от стандарти SAFE“) на Световната митническа организация (наричана по-долу „СМО“);
 - б) защитата на законната търговия чрез ефективно осигуряване на изпълнението и спазване на изискванията на законодателството;
 - в) законодателство, което избягва ненужна или дискриминационна тежест за икономическите оператори, предвижда по-нататъшно улесняване на търговията за икономическите оператори, които последователно спазват изискванията, и осигурява предпазни мерки срещу измамите и незаконните или вредоносните дейности; и

г) правила, които гарантират, че всяка санкция, наложена за нарушения на митнически разпоредби или процедурни изисквания, е пропорционална и недискриминационна и че нейното прилагане не води до необосновано забавяне при вдигането на стоките.

2. С цел да се подобрят методите на работа, както и да се гарантира недискриминационният характер, прозрачността, ефикасността, целостта и отчетността на операциите, страните:

- а) опростяват изискванията и формалностите, доколкото е възможно, с оглед на бързото вдигане и митническо оформяне на стоките; и
- б) работят за допълнително опростяване и стандартизация на данните и документацията, изисквани от митниците и от другите свързани с тях институции.

ЧЛЕН 6.3

Митническо сътрудничество

1. Съответните органи на страните си сътрудничат по митническите въпроси, за да се гарантира постигането на целите, посочени в член 6.1 (Цели).

2. С цел да се подобри сътрудничеството по митническите въпроси страните, *inter alia*:

- а) обменят информация относно съответното си митническо законодателство, неговото прилагане и митническите процедури, по-специално в следните области:

- i) опростяване и модернизиране на митническите процедури;
 - ii) осигуряване на упражняването на правата върху интелектуална собственост на границата със съдействието на митническите органи;
 - iii) транзитно преминаване и претоварване; и
 - iv) отношения с деловите среди;
- б) обсъждат разработването на съвместни инициативи, свързани с процедурите по внос и износ и другите митнически процедури, както и такива, целящи да предложат ефикасно обслужване на деловите среди;
- в) работят заедно по свързани с митниците аспекти на осигуряването и улесняване на международната търговска верига на доставки в съответствие с Рамката от стандарти SAFE;
- г) установяват, когато е целесъобразно, взаимно признаване на съответните си техники за управление на риска, стандарти за риск, проверки на сигурността и програми за търговско сътрудничество, включително такива аспекти като предаване на данни и взаимно договорени ползи; и
- д) засилват координацията в рамките на международни организации като СТО и СМО.

ЧЛЕН 6.4

Транзитно преминаване и претоварване

1. Страните гарантират улесняването и ефективния контрол на операциите по претоварване и транзитно преминаване на стоки през съответните си територии.
2. Страните насърчават и прилагат регионални договорености в областта на транзита с цел улесняване на търговията.
3. Страните осигуряват сътрудничеството и координирането между всички съответни органи и агенции на своята територия с цел улесняване на транзитния трафик.

ЧЛЕН 6.5

Предварителни предписания

Преди вноса на стоки на своя територия и в съответствие със своето законодателство и процедури, всяка от страните, чрез своите митнически органи или други компетентни органи, издава предварителни писмени предписания за търговците, установени на нейната територия, по отношение на тарифното класиране, произхода и всякакви други въпроси, които страната реши.

ЧЛЕН 6.6

Опростена митническа процедура

1. Всяка от страните предоставя опростени процедури за внос и износ, които са прозрачни и ефикасни, за да се намалят разходите и да се подобри предвидимостта за икономическите субекти, включително на малките и средните предприятия. По-лесен достъп до опростените митнически процедури се предоставя също и за одобрени търговци в съответствие с обективни и недискриминационни критерии.
2. За целите на извършване на формалностите, необходими за поставяне на стоките под митнически режим, се използва единна митническа декларация или неин електронен еквивалент.
3. Страните прилагат съвременни митнически практики, в това число оценка на риска и методи за одит след митническо оформяне, за да се опрости и да се улесни влизането и вдигането на стоките.
4. Страните насърчават прогресивното развитие и използване на системите, в това число на тези от тях, които се основават на информационните технологии, за да се улесни електронният обмен на данни между техните търговци, митническите органи и други свързани институции.

ЧЛЕН 6.7

Вдигане на стоки

Всяка от страните гарантира, че нейните митнически органи, гранични агенции или други компетентни органи прилагат изисквания и процедури, които:

- а) предвиждат бързо вдигане на стоките в рамките на срок, който не е по-дълъг от срока, изискван за гарантиране спазването на нейните митнически и други свързани с търговията закони и формалности;
- б) предвиждат обработка преди пристигане (предварително подаване по електронен път и евентуална предварителна обработка на информацията преди физическото пристигане на стоките), чрез която да се даде възможност за вдигане на стоките при пристигане; и
- в) предвиждат вдигане на стоките без плащане на мита, при условие че се представи гаранция, ако такава се изисква, съгласно законодателството на всяка страна, с цел да се гарантира сигурност на окончателното плащане на мита.

ЧЛЕН 6.8

Такси и налози

1. Таксите и налозите се налагат единствено по отношение на услуги, предоставяни във връзка с въпросния внос или износ или за извършването на каквато и да било формалност, изисквана при предприемане на такъв внос или износ. Те не надвишават приблизителната стойност на извършените услуги и не се изчисляват на адвалорна основа.
2. Информацията относно таксите и налозите се публикува чрез официално предназначено за тази цел средство, включително чрез интернет. Тази информация съдържа основанията за налагането на таксата или налога за предоставената услуга, отговорния орган, таксите или налозите, които следва да бъдат приложени, както и къде и как следва да бъде извършено плащането.

3. Новите или изменените такси и налози не се налагат, докато не бъде публикувана и предоставена информацията в съответствие с параграф 2.

ЧЛЕН 6.9

Митнически посредници

Страните се договарят, че техните съответни митнически разпоредби и процедури не могат да изискват задължително използване на услугите на митнически посредници. Страните прилагат прозрачни, недискриминационни и пропорционални правила, в случай че и когато лицензират митнически посредници.

ЧЛЕН 6.10

Предекспедиционни проверки

Страните се договарят, че техните съответни митнически разпоредби и процедури не следва да изискват задължително използване на предекспедиционни проверки, както е определено в Споразумението за предекспедиционна проверка, или всякакви други дейности по проверка, извършвани на местоназначението преди митническото оформяне, от частни дружества.

ЧЛЕН 6.11

Митническо остойностяване

1. Страните определят митническата стойност на стоки съгласно Споразумението за митническо остойностяване.
2. Страните си сътрудничат с оглед постигането на общ подход към въпросите, свързани с митническото остойностяване.

ЧЛЕН 6.12

Управление на риска

1. Всяка страна следва да основава своите процедури за разследване и вдигане и своите процедури за проверка след влизане на стоката на нейна територия на принципите за оценка на риска и на извършването на одити, а не следва да прави всеобхватно разглеждане на всяка пратка за спазване на всички изисквания по отношение на вноса.
2. Страните се договарят да прилагат своите изисквания и процедури за контрол във връзка с вноса, износа, транзита и претоварването на стоки въз основа на принципи за управление на риска, които се прилагат с цел съсредоточаване на мерките за привеждане в съответствие върху сделките, които заслужават внимание.

ЧЛЕН 6.13

Обслужване на едно гише

Всяка страна полага усилия за разработване или поддържане на системи за предоставяне на услуги на едно гише, за да улесни единното електронно подаване на цялата информация, изисквана от митническите разпоредби и други разпоредби при износа, вноса и транзита на стоки.

ЧЛЕН 6.14

Процедури по обжалване

1. Всяка от страните осигурява ефективни, бързи, недискриминиращи и лесно достъпни процедури, които да гарантират възможността за обжалване на административните действия, актовете и решенията на митническите или други компетентни органи, засягащи вноса или износа на стоки или транзитното преминаване на стоки.
2. Процедурите по обжалване може да включват административен контрол от страна на надзорния орган и съдебно обжалване на решенията, взети на административно равнище в съответствие със законодателството на страните.

ЧЛЕН 6.15

Прозрачност

1. Всяка страна публикува или предоставя по друг начин, включително чрез електронни средства, своите законови и подзаконови актове и административни процедури и други изисквания, свързани с митниците и улесняването на търговията.
2. Всяка от страните определя или поддържа един или повече центрове за запитвания или информация, в които се дава отговор на запитванията на заинтересовани лица по въпроси, свързани с митниците и улесняването на търговията.

ЧЛЕН 6.16

Отношения с деловите среди

Страните се договарят:

- а) относно значимостта на навременните консултации с представители на търговските среди при изготвянето на законодателни предложения и общи процедури, отнасящи се до въпроси, свързани с митниците и улесняването на търговията. За тази цел се провеждат консултации между митническите органи и деловите среди, когато е целесъобразно;

- б) да публикуват или оповестяват по друг начин, доколкото е възможно по електронен път, новото законодателство и общите процедури по въпроси, свързани с митниците и улесняването на търговията, преди прилагането им, както и промените и тълкуванията на този вид законодателство и процедури. Страните също предоставят публичен достъп до съответните известия от административен характер, включително изисквания на органите и процедури при въвеждане на стоки, работното време и правилата за дейността на митническите служби на пристанищата и граничните пунктове, както и данни за звената за контакт, към които да се отправят искания за информация;
- в) относно необходимостта от разумен период от време между публикуването на нови или изменени закони, процедури и такси или налози и тяхното влизане в сила, без да се засягат легитимни цели на публичната политика (например изменения в митнически ставки); и
- г) да гарантират, че техните съответни митнически и свързани с тях изисквания и процедури продължават да отговарят на потребностите на търговските среди, като следват най-добрите практики и ограничават търговията във възможно най-малка степен.

ЧЛЕН 6.17

Комитет по митнически въпроси

1. Комитетът по митническите въпроси, създаден с член 16.2 (Специализирани комитети), се състои от представители на митническите органи и други компетентни органи на страните. Комитетът по митническите въпроси гарантира правилното прилагане на настоящата глава, Протокол 1 и всички договорени между страните допълнителни разпоредби, свързани с митниците. В рамките на Комитета по митническите въпроси страните могат да разглеждат и вземат решения по всички въпроси, произтичащи от тези разпоредби.

2. В рамките на Комитета по митническите въпроси страните могат да приемат препоръки и да вземат решения в областта на взаимното признаване на техниките за управление на риска, стандартите за риск, проверките на сигурността и програмите за търговско сътрудничество, включително такива аспекти като предаване на данни и взаимно договорени ползи и всякакви други въпроси, обхванати от параграф 1.

3. Страните могат да се споразумеят да провеждат *ad hoc* заседания по всички митнически въпроси, включително правилата за произход и всякакви договорени между страните допълнителни разпоредби, свързани с митниците. Те могат също така да създават подгрупи за конкретни въпроси, когато това е уместно.

СЕДМА ГЛАВА

НЕТАРИФНИ ПРЕЧКИ ПРЕД ТЪРГОВИЯТА И ИНВЕСТИЦИИТЕ В ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ

ЧЛЕН 7.1

Цели

В съответствие с глобалните усилия за намаляване на емисиите на парникови газове, страните споделят целта за насърчаване, развитие и растеж на производството на енергия от възобновяеми и устойчиви неизкопаеми източници, по-специално чрез улесняване на търговията и инвестициите. За тази цел страните си сътрудничат за премахване или намаляване на митата, както и на нетарифните пречки, и за насърчаване на сближаването на нормативните уредби с регионалните и международните стандарти.

ЧЛЕН 7.2

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „изискване за местно съдържание“ означава
 - i) по отношение на стоките — изискване към предприятие за покупката или използването на стоки с местен произход или от местен източник, описани по отделни продукти, обеми или стойност на продуктите, или като дял от обема или стойността на местното производство на това предприятие;
 - ii) по отношение на услугите — изискване, което ограничава избора на доставчик на услуги или на доставяна услуга в ущърб на услуги или доставчици на услуги от другата страна;
- б) „мярка“ е всяка мярка от обхвата на настоящата глава, приета от дадена страна, независимо дали във вид на закон, подзаконов акт, правило, процедура, решение, административно действие или под каквато и да било друга форма;
- в) „компенсация“ е всяко условие, което насърчава развитието на местно равнище, като например необоснованото лицензиране на технологии, инвестициите, задължението за договор с дадена финансова институция, насрещната търговия и подобни изисквания;
- г) „партньорство“ е всеки правен субект, като например дружество, дружество за попечителство, съдружие, съвместно предприятие, сдружение;

д) понятието за „доставчик на услуга“ е определено в точка л) на член 8.2 (Определения).

ЧЛЕН 7.3

Обхват

1. Настоящата глава се прилага по отношение на мерки, които могат да засегнат търговията и инвестициите между страните, свързани с производството на енергия от възобновяеми и устойчива неизкопаеми източници, а именно вятърна, слънчева, аеротермална, геотермална, хидротермална и океанска енергия, водноелектрическа енергия, биомаса, сметищен газ, газ от пречиствателни инсталации за отпадни води и биогазове, но не и с продуктите, от които се произвежда енергия.
2. Настоящата глава не се прилага по отношение на изследователски и развойни проекти, нито демонстрационни проекти, осъществявани в нетърговски мащаби.
3. Настоящата глава се прилага *mutatis mutandis* по отношение на мерките, посочени в параграф 1, без да се засяга прилагането на които и да било други свързани разпоредби на настоящото споразумение, включително всякакви изключения, резерви или ограничения. С цел постигането на по-голяма сигурност в случай на каквото и да е несъответствие между разпоредбите на настоящата глава и други разпоредби на настоящото споразумение, другите разпоредби на настоящото споразумение имат предимство в рамките на несъответствието.

ЧЛЕН 7.4

Принципи

Страните:

- а) се въздържат от приемането на мерки, предвиждащи изисквания за местно съдържание или всякакви други компенсации, засягащи продукти, доставчици на услуги, предприемачи или установявания на другата страна;
- б) се въздържат от приемане на мерки, които изискват създаването на партньорства с местни дружества, освен ако тези партньорства се считат за необходими по технически причини и страната може да докаже тези технически причини при поискване от другата страна;
- в) гарантират, че всички правила относно процедурите за разрешаване, сертификация и лицензиране, които се прилагат в частност за оборудване, съоръжения и свързани с тях мрежови преносни инфраструктури, са обективни, прозрачни, безпристрастни и не са дискриминационни по отношение на заявители от другата страна;
- г) гарантират, че административните такси, наложени върху или във връзка със:
 - і) вноса и използването на стоки с произход от другата страна, или засягащи доставянето на стоки от доставчиците на другата страна, се уреждат от член 2.10 (Такси и формалности, свързани с вноса и износа);

- ii) предоставянето на услуги от доставчиците на другата страна се урежда от член 8.18 (Обхват и определения), член 8.19 (Условия за лицензиране и за квалификация) и член 8.20 (Процедури за лицензиране и за квалификация); и
- д) гарантират, че условията и процедурите за свързване и достъп до мрежи за пренос на електроенергия са прозрачни и не дискриминират доставчиците на другата страна.

ЧЛЕН 7.5

Стандарти, технически регламенти и оценка на съответствието

1. Когато по отношение на продукти за производството на енергия от възобновяеми и устойчива неизкопаеми източници съществуват международни или регионални стандарти, страните използват тези стандарти или съответните им части като основа за своите технически регламенти, освен когато такива международни стандарти или съответни части от тях биха били неефективни или неподходящи средства за постигане на преследваните законни цели. За целите на прилагане на настоящия параграф по-специално Международната организация по стандартизация (наричано по-долу „ISO“) и Международната електротехническа комисия (наричана по-долу „IEC“) следва да се считат за съответните международни органи по стандартизация.
2. Когато е целесъобразно, страните определят технически регламенти, основаващи се на изискванията за продукта по отношение на неговата функционалност, включително екологичните му характеристики, а не по отношение на проектните или описателните характеристики.

3. По отношение на продуктите, посочени в глава 84 от Хармонизираната система (освен клас 8401), както и в класове 850231 и 854140 от ХС:

- а) Съюзът ще приема декларации за съответствие от доставчиците от Сингапур при същите условия, както и от доставчиците от Съюза, с цел пускане на такива продукти на пазара без необходимост от спазване на каквито и да било допълнителни изисквания; и
- б) Сингапур ще приеме декларациите на ЕС за съответствие и протоколите от изпитванията на ЕС, с цел пускането на пазара на подобни продукти без необходимост от спазване на каквито и да било допълнителни изисквания. Сингапур може да предвиди задължително изпитване или сертифициране от трета страна при условията, посочени в член 5 (Защитни мерки) от приложение 4-А.

С цел постигането на по-голяма сигурност настоящият параграф не засяга прилагането от която и да е от страните на изисквания, които не са свързани с продуктите, посочени в настоящия параграф, като закони относно зонирването или строителни норми.

ЧЛЕН 7.6

Изключения

1. По отношение на настоящата глава се прилагат изключенията, свързани със сигурността, и/или общите изключения, установени в член 2.14 (Общи изключения), член 8.62 (Общи изключения) и член 9.3 (Сигурност и общи изключения), а с цел постигане на по-голяма сигурност — и съответните разпоредби на шестнадесета глава (Институционални, общи и заключителни разпоредби).

2. С цел постигането на по-голяма сигурност, при условие че такива мерки не се прилагат по начин, който може да представлява средство за произволна или необоснована дискриминация между продуктите, доставчиците на услуги или инвеститорите на страните при наличието на едни и същи условия, или за прикрито ограничаване на търговията и инвестициите между страните, никоя от разпоредбите на настоящата глава не може да се тълкува по начин, който би възпрепятствал приемането или осигуряването на изпълнението от всяка от страните на мерки, необходими за осигуряване на безопасна експлоатация на съответните енергийни мрежи или сигурността на енергийните доставки.

ЧЛЕН 7.7

Прилагане и сътрудничество

1. В рамките на Комитета по търговията, създаден съгласно член 16.1 (Комитет по търговията), страните си сътрудничат и обменят информация по всички въпроси от значение за прилагането на настоящата глава. По решение на Комитета по търговията страните могат да приемат подходящи мерки за прилагане за тази цел и да актуализират настоящата глава, когато е целесъобразно.

2. Сътрудничеството може да включва:

- a) обмен на информация, регулаторен опит и най-добри практики в области като:
 - i) създаването и недискриминационното прилагане на мерки за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници;
 - ii) улавяне и съхранение на въглероден диоксид;
 - iii) интелигентни мрежи;

- iv) енергийната ефективност; или
 - v) технически регламенти, стандарти и процедури за оценяване на съответствието, като например тези, свързани с изискванията за кодекс за мрежите;
- б) насърчаване на сближаването, включително в рамките на съответните регионални форуми, на техните национални или регионални технически регламенти, нормативни понятия, стандарти, изисквания и процедурите за оценяване на съответствието с международните стандарти.

ОСМА ГЛАВА

УСЛУГИ, УСТАНОВЯВАНЕ И ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ

РАЗДЕЛ А

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 8.1

Цел и обхват

1. Страните, като потвърждават отново съответните си ангажменти по Споразумението за СТО, с настоящото споразумение създават необходимите механизми за реципрочна прогресивна либерализация на търговията с услуги, установяването и електронната търговия.

2. Освен ако е предвидено друго, настоящата глава не:
- а) се прилага за субсидии или безвъзмездни средства, отпуснати от някоя от страните, включително гарантирани от държавата заеми, гаранции и застраховки;
 - б) се прилага за услуги, предоставени при упражняването на държавна власт в рамките на съответните територии на страните. За целите на настоящата глава „услуга, предоставена при упражняване на държавна власт“ означава всяка услуга, с изключение на услугите, които се предоставят на търговска основа или в конкуренция с един или повече доставчици на услуги;
 - в) изисква приватизация на публичните предприятия; и/или
 - г) се прилага по отношение на закони, подзаконови актове или изисквания, уреждащи доставките от държавни агенции на услуги, закупени за целите на правителството, а не за търговска препродажба или с оглед използването им в предоставянето на услуги за търговска продажба.
3. Всяка от страните си запазва правото да регулира и да въвежда нови правила за постигане на законни цели на политиката по начин, съвместим с настоящата глава.

4. Настоящата глава не се прилага по отношение на мерки, които засягат физически лица, търсещи достъп до пазара на труда на някоя от страните, нито пък по отношение на мерките, касаещи гражданство, пребиваване и трудова заетост с безсрочен характер. Някоя от разпоредбите на настоящата глава не може да се тълкува по начин, който би възпрепятствал страните да прилагат мерки за регулиране на влизането или престоя на физически лица на другата страна на техните територии, включително мерките, необходими за опазване на целостта на нейните граници и за гарантиране на нормалното придвижване през тях на физически лица, при условие че подобни мерки не се прилагат по такъв начин, че да премахват или намаляват ползите¹ за другата страна в съответствие с условията на настоящата глава.

ЧЛЕН 8.2

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „преки данъци“ включва всички данъци върху общия доход, върху общия капитал или върху елементи от дохода или от капитала, включително данъците върху приходи от отчуждаване на собственост, данъците върху недвижимо имущество, наследство, дарения и данъците върху общата сума на заплатите, плащани от предприятията, както и данъците върху увеличаване на стойността на капитала;
- б) „юридическо лице“ означава всеки правен субект, надлежно учреден или организиран по друг начин съгласно приложимото законодателство, с цел печалба или с друга цел, частна или държавна собственост, в това число всяко дружество, дружество за попечителство, съдружие, съвместно предприятие, еднолично предприятие или сдружение;

¹ Самият факт, че се изисква виза за физически лица от дадена държава, но не и за физически лица от други държави, не се разглежда като обезсилване или накърняване на ползите по конкретен ангажимент.

- в) „юридическо лице на Съюза“ или „юридическо лице на Сингапур“ означава:
- i) юридическо лице, регистрирано съгласно законодателството на Съюза и/или на държавите — членки на Съюза, или на Сингапур, чието седалище, централно управление¹ или основно място на стопанска дейност е на територията съответно на Съюза, или на Сингапур; или
 - ii) в случай на установяване, в съответствие с буква г) на член 8.8 (Определения), юридическо лице, което се притежава или се контролира от физически лица на държавите — членки на Съюза, или съответно от Сингапур, или от юридически лица на Съюза или съответно от Сингапур.

Ако единствено седалището или централното управление на такова юридическо лице е на територията съответно на Съюза или на Сингапур, то не може да бъде считано за юридическо лице съответно на Съюза или на Сингапур, освен ако не развива съществена стопанска дейност² на територията съответно на Съюза или на Сингапур.

¹ „Централно управление“ означава главното управление, където се вземат крайните решения.

² Съюзът разбира, че понятието „ефективна и непрекъсната връзка“ с икономиката на държава — членка на Съюза, залегнало в член 54 от Договора за функционирането на Европейския съюз (наричан по-долу „ДФЕС“) е равностойно на понятието за „съществена стопанска дейност“. Съответно, за юридическо лице, регистрирано в съответствие със законодателството на Сингапур и на което само седалището или централното управление се намира на територията на Сингапур, Съюзът предоставя благоприятното третиране съгласно настоящото споразумение само ако това юридическо лице има ефективна и непрекъсната връзка с икономиката на Сингапур.

Юридическо лице е:

- i) „притежавано“ от физически или юридически лица от Съюза и/или от която и да е от държавите — членки на Съюза, или от Сингапур, ако над 50 % от собствения му капитал е неограничено притежание на лица от Съюза и/или от която и да е от държавите — членки на Съюза, или съответно от Сингапур;
 - ii) „контролирано“ от физически или юридически лица от Съюза или от която и да е от държавите — членки на Съюза, или от Сингапур, ако тези лица имат правомощия да назначават мнозинството от неговите директори или по друг начин да оказват законосъобразно влияние върху неговите действия;
 - iii) „свързано“ с друго лице, когато то контролира или е контролирано от това лице; или когато то и другото лице заедно са контролирани от едно и също лице;
- г) независимо от разпоредбите на буква в), превозвачите, установени извън Съюза и които са контролирани от граждани на държава — членка на Съюза, също са обхванати от разпоредбите на настоящото споразумение, ако плавателните им съдове са регистрирани в съответствие с приложимото законодателство на тази държава — членка на Съюза, или и плават под флага на държава — членка на Съюза;
- д) „мярка“ означава всяка мярка, приета от дадена страна, независимо дали във вид на закон, подзаконов акт, разпоредба, процедура, решение, административно действие или под каквато и да било друга форма;
- е) „мерки, приети или запазени в сила от една от страните“ означава мерки, приети от:
- i) органи на централната власт, регионални или местни органи на управление и власти; или

- ii) неправителствени организации, изпълняващи правомощия, делегирани им от органи на централната власт, регионални или местни органи на управление или власти;
- ж) „мерки, приети или запазени в сила от една от страните и засягащи търговията с услуги“ включва мерки по отношение на:
 - i) закупуването, заплащането или използването на услуга;
 - ii) достъпа до и потреблението на услуги във връзка с предоставянето на такива, които една от страните следва да предлага на обществеността като цяло; и
 - iii) присъствието, включително търговското присъствие, на лица от някоя от страните с цел предлагане на услуги на територията на другата страна;
- з) „Списък със специфични задължения“ се отнася, в случая на Съюза, до приложение 8-А и допълненията към него, а в случая на Сингапур, до приложение 8-Б и допълненията към него;
- и) „потребител на услуга“ означава всяко лице, което получава или използва услуга;
- й) „предоставяне на услуга“ включва производството, дистрибуцията, маркетинга, продажбата и доставката на услуга;

- к) „услуга на другата страна“ означава услуга, която се предоставя:
- i) от или на територията на тази друга страна или, в случай на морски транспорт, чрез плавателен съд, регистриран съгласно законите на тази друга страна, или от лице от тази друга страна, което предлага услугата чрез експлоатация на плавателен съд и/или неговото използване в цялост или на част от него; или
 - ii) в случай на предлагане на услуга чрез търговско присъствие или чрез присъствието на физически лица, от доставчик на услуга от тази друга страна;
- л) „доставчик на услуга“ означава всяко лице, което предоставя или цели предоставянето на услуга, включително и чрез установяване;
- м) „търговия с услуги“ означава предоставяне на услуги:
- i) от територията на една от страните на територията на другата страна („трансгранично предоставяне на услуги“);
 - ii) на територията на една от страните за потребител на услугата от другата страна („потребление в чужбина“);
 - iii) от доставчик на услуги от една от страните посредством установяване на територията на другата страна („търговско присъствие“);
 - iv) от доставчик на услуги от една от страните посредством присъствие на физически лица от тази страна на територията на другата страна („присъствие на физически лица“).

РАЗДЕЛ Б

ТРАНСГРАНИЧНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ

ЧЛЕН 8.3

Обхват

Настоящият раздел се прилага по отношение на мерките, приети от страните, които засягат трансграничното предлагане на всички сектори в сферата на услугите, с изключение на:

- а) аудиовизуални услуги;
- б) национален морски каботаж¹; и
- в) услуги в сферата на вътрешния и международния въздушен транспорт, редовни или извънредни, както и услуги, пряко свързани с упражняването на права във връзка с трафик, различни от:
 - і) услуги по ремонт и поддръжка на въздухоплавателни средства, по време на които въздухоплавателното средство е изведено от експлоатация;

¹ Без да се засяга обхватът от дейности, които могат да бъдат считани като част от „каботажа“ съгласно съответното национално законодателство, националният морски каботаж по настоящата глава обхваща пътническият или товарния транспорт между пристанище или точка, разположена в държава — членка на Съюза, и друго пристанище или точка, разположена в същата държава — членка на Съюза, включително върху нейния континентален шелф, както е посочено в Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право (наричана по-долу „КООНМП“), както и трафика, който започва и завършва в същото пристанище или точка, разположена в държава — членка на Съюза.

- ii) продажба и маркетинг на услуги в областта на въздушния транспорт; и
- iii) услуги, свързани с компютърните системи за резервация.

ЧЛЕН 8.4

Определения

За целите на настоящия раздел „трансгранично предоставяне на услуги“ означава предоставяне на услуги:

- а) от територията на една от страните на територията на другата страна; и
- б) на територията на една от страните за потребител на услугата от другата страна.

ЧЛЕН 8.5

Достъп до пазара

1. Що се отнася до достъпа до пазара чрез трансграничното предоставяне на услуги, всяка страна предоставя на услугите и на доставчиците на услуги от другата страна не по-малко благоприятно третиране от предвиденото съгласно сроковете, ограниченията и условията, договорени и посочени в нейния списък със специфични задължения.

2. В секторите, в които са поети задължения по отношение на достъпа до пазара, мерките, които никоя от страните не може да приеме или запази в сила на цялата си територия или на част от нея, освен ако е посочено друго в нейния списък със специфични задължения, са определени като:

- а) ограничения по отношение на броя на доставчиците на услуги, независимо дали под формата на количествени квоти, монополи, изключителни доставчици на услуги или на изискване за тест за икономическа необходимост¹;
- б) ограничения по отношение на общата стойност на сделките с услуги или активи под формата на количествени квоти или изискване за тест за икономическа необходимост;
и
- в) ограничения по отношение на общия брой операции в областта на услугите или на общото количество на осъществените услуги, изразени като определени количествени единици под формата на квоти или изискване за тест за икономическа необходимост².

¹ Параграф 2, буква а) включва мерки, които изискват доставчикът на услуги от другата страна да е установен по смисъла на буква г) на член 8.8 (Определения) или да пребивава на територията на съответната страна като условие за трансгранично предоставяне на услуги.

² Тази буква не обхваща мерки на която и да е от страните, които ограничават вложените средства за предоставяне на услуги.

ЧЛЕН 8.6

Национално третиране

1. Всяка страна предоставя на услугите и на доставчиците на услуги от другата страна в секторите, вписани в нейния списък със специфични задължения, и при отчитане на условията и ограниченията, предвидени в него, за всички мерки, засягащи предлагането на услуги, третиране не по-малко благоприятно от това, предоставено на собствените ѝ подобни услуги и доставчици на услуги.
2. Всяка страна може да изпълни изискването на параграф 1, като предостави на услугите и на доставчиците на услуги от другата страна третиране, което е формално еднакво или формално различно от предоставеното на собствените ѝ сходни услуги и доставчици на услуги.
3. Формално еднаквото или формално различното третиране се счита за по-малко благоприятно, ако променя условията на конкуренция в полза на услуги или доставчици на услуги от една страна в сравнение със сходни услуги или доставчици на услуги от другата страна.
4. Специфичните задължения, поети по настоящия член, не могат да се тълкуват по начин, който да изисква от която е да е от страните да компенсират присъщи конкурентни недостатъци, произтичащи от чуждестранния характер на съответните услуги или доставчици на услуги.

ЧЛЕН 8.7

Списъци със специфични задължения

1. Секторите, либерализирани от една от страните съгласно настоящия раздел, и ограниченията под формата на резерви по отношение на достъпа до пазара и националното третиране, приложими към услугите и доставчиците на услуги от другата страна в тези сектори, са изброени в нейния списък със специфични задължения.
2. Никоя от страните не може да приема нови дискриминационни или по-дискриминационни мерки по отношение на услуги или доставчици на услуги от другата страна в сравнение със специфичните задължения, поети съгласно параграф 1.

РАЗДЕЛ В

УСТАНОВЯВАНЕ

ЧЛЕН 8.8

Определения

За целите на настоящия раздел:

- а) „клон“ на юридическо лице означава място на стопанска дейност или юридическо лице, което няма самостоятелна правосубектност и представлява разширение на дружеството майка;

- б) „стопанска дейност“ включва всички дейности от стопанско естество, с изключение на дейности, извършвани в изпълнение на държавна власт, т.е. дейности, които не се извършват на търговска основа или в конкуренция с един или няколко икономически оператора;
- в) „предприемач“ означава всяко лице от някоя от страните, което извършва или цели да извършва стопанска дейност посредством установяване¹;
- г) „установяване“ означава:
- i) учредяване, придобиване или поддържане на юридическо лице; или
 - ii) създаване или поддържане на клон или представителство,

с оглед установяването или поддържането на трайни икономически връзки на територията на една от страните за целите на извършване на стопанска дейност, включително, но без да се ограничава до, предлагането на услуги;

¹ Когато стопанската дейност не се извършва пряко от дадено юридическо лице, а чрез други форми на установяване, като например клон или представителство, на предприемача (т.е. юридическото лице) чрез такова установяване все пак се предоставя третиране като това на предприемачите съгласно настоящото споразумение. Такова третиране обхваща установяването, чрез което се извършва стопанската дейност, и не е необходимо да обхваща никакви други части на предприемача, намиращи се извън територията, на която се извършва стопанската дейност.

- д) „дъщерно дружество“ на юридическо лице от една от страните означава юридическо лице, контролирано от друго юридическо лице от тази страна в съответствие с нейното вътрешно законодателство¹;

ЧЛЕН 8.9

Обхват

Настоящият раздел се прилага по отношение на мерките, приети или запазени в сила от страните и засягащи установяването в сферата на която и да е стопанска дейност, с изключение на:

- а) добив, производство и обработка² на ядрени материали;
- б) производство на или търговия с оръжия, боеприпаси и военно оборудване;
- в) аудиовизуални услуги;

¹ За повече яснота, дъщерно дружество на юридическо лице от една от страните може също така да се отнася до юридическо лице, което е дъщерно дружество на друго дъщерно дружество на юридическо лице от тази страна.

² С цел постигането на по-голяма сигурност обработката на ядрени материали обхваща всички дейности, включени в Международната стандартна отраслова класификация на стопанските дейности, съставена от Статистическата служба на Организацията на обединените нации, Statistical Papers, Series M, N4, ISIC REV 3.1, 2002 code 2330.

- г) национален морски каботаж¹; и
- д) услуги в сферата на вътрешния и международния въздушен транспорт, редовни или извънредни, както и услуги, пряко свързани с упражняването на права във връзка с трафик, различни от:
 - i) услуги по ремонт и поддръжка на въздухоплавателни средства, по време на които въздухоплавателното средство е изведено от експлоатация;
 - ii) продажба и маркетинг на услуги в областта на въздушния транспорт; и
 - iii) услуги, свързани с компютърните системи за резервация.

ЧЛЕН 8.10

Достъп до пазара

1. Що се отнася до достъпа до пазара чрез установяване, всяка страна предоставя на установяванията и предприемачите от другата страна не по-малко благоприятно третиране от предвиденото съгласно сроковете, ограниченията и условията, договорени и посочени в нейния списък със специфични задължения.

¹ Без да се засяга обхватът от дейности, които могат да бъдат считани като част от „каботажа“ съгласно съответното национално законодателство, националният морски каботаж по настоящата глава обхваща пътническият или товарният транспорт между пристанище или точка, разположена в държава — членка на Съюза, и друго пристанище или точка, разположена в същата държава — членка на Съюза, включително върху нейния континентален шелф, както е посочено в КООНМП, както и трафика, който започва и завършва в същото пристанище или точка, разположена в държава — членка на Съюза.

2. В секторите, в които са поети задължения по отношение на достъпа до пазара, мерките, които никоя от страните не може да приеме или запази в сила на цялата си територия или на част от нея, освен ако е посочено друго в нейния списък със специфични задължения, са определени като:

- а) ограничения по отношение на броя на установяванията, независимо дали под формата на количествени квоти, монополи, изключителни права или други изисквания по отношение на установяването, като например изискване за тестове за икономическа необходимост;
- б) ограничения по отношение на общата стойност на сделките или активите, под формата на количествени квоти или изискване за тест за икономическа необходимост;
- в) ограничения по отношение на общия брой операции или на общото количество на продукцията, изразено като определени количествени единици под формата на квоти или изискване за тест за икономическа необходимост¹;
- г) ограничения по отношение на участието на чужд капитал от гледна точка на лимита на максималния размер на чуждестранно акционерно участие или общата стойност на отделните или колективни чужди инвестиции;
- д) мерки, които ограничават или изискват установяването на специфични видове правни субекти или на съвместни предприятия, посредством които даден предприемач от другата страна може да упражнява стопанска дейност; и

¹ Параграф 2, букви а), б) и в) не обхващат мерките, приети с цел ограничаване на производството на даден селскостопански продукт.

- е) ограничения по отношение на общия брой физически лица, различни от ключовия персонал и дипломираните стажанти, по смисъла на член 8.13 (Обхват и определения)¹, които могат да бъдат наети в определен сектор или които инвеститор може да наема и които са необходими за и са пряко свързани с извършването на стопанската дейност, изразени като на количествени квоти или изискване за тест за икономическа необходимост.

ЧЛЕН 8.11

Национално третиране

1. В секторите, посочени в списъка ѝ със специфични задължения, и съобразно определените в този списък условия и квалификации, за всички мерки, които засягат установяването², всяка страна предоставя на установяванията и предприемачите от другата страна третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставеното на собствените ѝ сходни установявания и предприемачи.
2. Всяка от страните може да изпълни изискването на параграф 1, като предостави на установяванията и предприемачите от другата страна третиране, което е формално еднакво или формално различно от предоставеното на собствените ѝ сходни установявания и предприемачи.

¹ С цел постигането на по-голяма сигурност по отношение на мерките или ограниченията, отнасящи се конкретно до ключовия персонал и дипломираните стажанти, се прилага член 8.14 (Ключов персонал и дипломирани стажанти).

² Задълженията по настоящия член се прилагат и по отношение на мерки, уреждащи състава на съвета на директорите на дадено установяване, например изисквания за гражданство и пребиваване.

3. Формално еднаквото или формално различното третиране се счита за по-малко благоприятно, ако променя условията на конкуренция в полза на установяванията или предприемачите от съответната страна в сравнение със сходни установявания или предприемачи от другата страна.
4. Специфичните задължения, поети по настоящия член, не могат да се тълкуват по начин, който да изисква от която е да е от страните да компенсират присъщи конкурентни недостатъци, произтичащи от чуждестранния характер на съответните установявания или предприемачи.

ЧЛЕН 8.12

Списъци със специфични задължения

1. Секторите, либерализирани от една от страните съгласно настоящия раздел, и ограниченията под формата на резерви по отношение на достъпа до пазара и националното третиране, приложими към установяванията и предприемачите от другата страна в тези сектори, са изброени в списъка на първата страна със специфични задължения.
2. Никоя от страните не може да приема нови дискриминационни или по-дискриминационни мерки по отношение на установяванията и предприемачите от другата страна в сравнение със специфичните задължения, поети съгласно параграф 1.

РАЗДЕЛ Г

ВРЕМЕННО ПРИСЪСТВИЕ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА СЪС СТОПАНСКА ЦЕЛ

ЧЛЕН 8.13

Обхват и определения

1. Настоящият раздел се прилага за мерки, приети от страните във връзка с влизането и престоя на тяхна територия на ключов персонал, дипломирани стажанти, търговци на бизнес услуги в съответствие с параграф 4 на член 8.1 (Цел и обхват).
2. За целите на настоящия раздел:
 - а) „ключов персонал“ означава физически лица, заети в рамките на юридическо лице в някоя от страните, различно от организация с нестопанска цел, натоварени със създаването или с ефективния контрол, управление и дейност на установяване.

Понятието за ключов персонал обхваща бизнес посетители за целите на установяването, натоварени със създаването на установяване, и служители по вътрешнокорпоративни трансфери:

- i) „бизнес посетители за целите на установяването“ означава физически лица, работещи на ръководна длъжност, натоварени със създаването на установяване. Те не влизат пряко в стопански отношения с широката общественост и не получават възнаграждение от източник, намиращ се в приемната страна; и
- ii) „служители по вътрешнокорпоративни трансфери“ означава физически лица, които са наети от юридическо лице от една от страните, или в случая на предоставящи бизнес услуги професионалисти са били съдружници в него най-малко от една година и които са временно изпратени в установяване (което може да бъде дъщерно дружество, клон или дружество майка на предприятието) на територията на другата страна. Въпросното физическо лице трябва да принадлежи към някоя от следните категории:

1) изпълнителни директори:

физически лица в рамките на юридическо лице, които ръководят управлението на установяването, упражняват широка свобода за вземане на решения и чиято дейност се контролира или направлява от съвета на директорите или от акционерите в дружеството или техни равностойни органи. Изпълнителните директори не изпълняват пряко задачи, свързани с действителното предоставяне на услуга или услуги от юридическото лице;

2) ръководители:

физически лица, работещи на ръководна длъжност в рамките на юридическо лице, които основно ръководят управлението на установяването и чиято дейност се контролира или направлява от лица на високи изпълнителни длъжности, съвета на директорите или от акционерите в дружеството или техни равностойни органи, включително:

- aa) управляващи установяването или негов отдел или подразделение;
- бб) ръководещи и контролиращи работата на други контролиращи, професионални или управленски служители; и
- вв) имащи право лично да назначават и освобождават от длъжност служители или да дават препоръки за назначаването, освобождаването от длъжност или други кадрови въпроси;

3) специалисти:

физически лица, работещи в рамките на юридическо лице, които притежават специални познания и експертен опит, важни за производството, оборудването за научноизследователски дейности, техниките или управлението на установяването. Оценката на такива познания отразява не само специфични за установяването знания, но и, когато е целесъобразно, притежаването от лицето на високо ниво на квалификация за вид работа или професия, изискваща специфични технически знания, включително принадлежност към акредитирана професия;

- б) „дипломирани стажанти“ означава физически лица, които са наети от юридическо лице от една от страните най-малко от една година, притежават диплома за завършено висше образование и са временно изпратени към дадено установяване на територията на другата страна за целите на професионалното им развитие или за да бъдат обучени на определени бизнес практики или методи¹;

¹ От установяването приемник може да се изиска да представи за предварително одобрение програма за обучение, обхващаща продължителността на престоя, от която е видно, че престоят е с цел обучение. Компетентните органи могат да изискват стажът да бъде свързан с получената университетска диплома.

- в) „търговци на бизнес услуги“ означава физически лица, представители на доставчик на услуги от една от страните, които желаят престой на територията на другата страна с цел договаряне на продажбата на услуги или подписване на договорености с цел продажба на услуги от името на този доставчик. Те не извършват директни продажби на широката общественост и не получават възнаграждение от източник, намиращ се в приемната страна.

ЧЛЕН 8.14

Ключов персонал и дипломирани стажанти

1. За всеки сектор, либерализиран в съответствие с раздел В (Установяване), по отношение на който се прилагат резерви, посочени в списъка и със специфични задължения, всяка страна позволява на предприемачите от другата страна временно да наемат в своето установяване физически лица от тази друга страна, ако те са ключов персонал и дипломирани стажанти съгласно определението в член 8.13 (Обхват и определения). Тяхното влизане и престой следва да бъде позволено за период от най-много три години за служители по вътрешнокорпоративни трансфери, деветдесет дни на всеки дванадесет месеца за бизнес посетители и една година за дипломирани стажанти. За служители по вътрешнокорпоративни трансфери този период може да бъде удължен с още две години при спазване на националното законодателство¹.

¹ С цел постигането на по-голяма сигурност и без да се засягат разпоредбите на параграф 4 на член 8.1 (Цел и обхват), престоят на служителите по вътрешнокорпоративни трансфери на територията на дадена страна съгласно тези разпоредби не им дава право да кандидатстват за постоянно пребиваване или гражданство в тази страна.

2. За всеки сектор, либерализиран в съответствие с раздел В (Установяване), мерките, които никоя страна не може да запазва в сила или да приема, освен ако не е посочено друго в списъка ѝ със специфични задължения, се определят като ограничения по отношение на общия брой физически лица, които съответният предприемач може да прехвърли като ключов персонал или дипломирани стажанти в конкретен сектор, под формата на количествени квоти или изискване за тест за икономическа необходимост и като дискриминационни ограничения.

ЧЛЕН 8.15

Търговци на бизнес услуги

За всеки сектор, либерализиран в съответствие с раздел Б (Трансгранично предоставяне на услуги) или В (Установяване), по отношение на който се прилагат резерви, посочени в списъка ѝ със специфични задължения, всяка страна позволява влизането и престоя на търговци на бизнес услуги за период от най-много деветдесет дни на всеки дванадесет месеца¹.

¹ Настоящият член не засяга правата и задълженията, произтичащи от двустранни споразумения за отмяна на визовия режим между Сингапур и някоя от държавите — членки на Съюза.

РАЗДЕЛ Д

РЕГУЛАТОРНА РАМКА

ПОДРАЗДЕЛ 1

РАЗПОРЕДБИ С ОБЩО ПРИЛОЖЕНИЕ

ЧЛЕН 8.16

Взаимно признаване на професионалните квалификации

1. Някоя от разпоредбите на настоящия член не се тълкува като възпрепятстваща която и да е страна да изисква от физическите лица необходимите квалификации и/или професионален опит, изисквани на територията на съответната страна, в която се предоставя услугата, за съответния сектор на стопанска дейност.
2. Страните насърчават съответните професионални органи на тяхна територия да развият и предоставят обща препоръка за взаимното признаване на Комитета по търговията с услуги, инвестициите и обществените поръчки, създаден съгласно член 16.2 (Специализирани комитети). Тази препоръка следва да е подкрепена от доказателства относно:
 - а) икономическата стойност на предвиждано споразумение за взаимното признаване на професионалните квалификации (наричано по-нататък „споразумение за взаимно признаване“); и

б) съвместимостта на съответните режими, т.е. степента на съвместимост на критериите, прилагани от всяка от страните за разрешаването, лицензирането, работата и сертифицирането на предприемачи и доставчици на услуги.

3. При получаване на общата препоръка Комитетът по търговията с услуги, инвестициите и обществените поръчки разглежда съответната препоръка в рамките на разумен срок, с цел да определи дали е съвместима с настоящото споразумение.

4. Когато въз основа на информацията, предвидена в параграф 2, се установи, че препоръката е съвместима с настоящото споразумение, страните предприемат необходимите стъпки да договорят, чрез своите компетентни органи или лица, оправомощени от дадена страна, споразумение за взаимно признаване.

ЧЛЕН 8.17

Прозрачност

Всяка страна своевременно отговаря на всички искания на другата страна за конкретна информация относно всяка от нейните общоприложими мерки или международни споразумения, които са свързани с настоящата глава или я засягат. Всяка от страните също така създава едно или няколко звена за информация съгласно член 13.4 (Запитвания и звена за контакт), които да предоставят, при поискване, конкретна информация на предприемачите и доставчиците на услуги от другата страна по всички такива въпроси.

ПОДРАЗДЕЛ 2

ВЪТРЕШНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

ЧЛЕН 8.18

Обхват и определения

1. Настоящият подраздел се прилага за мерки, приети от страните във връзка с изискванията и процедурите за лицензиране или за квалификация, които засягат:
 - а) трансграничното предоставяне на услуги, както е определено в член 8.4 (Определения);
 - б) установяването на тяхна територия на юридически и физически лица, както са определени в член 8.8 (Определения);
 - в) престой на физически лица на тяхна територия, както е посочено в член 8.13 (Обхват и определения).
2. Тези правила се прилагат само по отношение на сектори, за които дадена страна е поела специфични задължения и доколкото тези специфични задължения се прилагат.
3. Тези правила не се прилагат по отношение на мерки, представляващи ограничения съгласно предвиденото в член 8.5 (Достъп до пазара) и член 8.10 (Достъп до пазара) и/или член 8.6 (Национално третиране) и член 8.11 (Национално третиране).

4. За целите на настоящия подраздел:

- а) „компетентни органи“ са всички централни, регионални или местни власти и органи или неправителствени организации, упражняващи правомощия, делегирани от централни, регионални или местни власти или органи, които се произнасят с решение, с което се разрешава предоставянето на услуги, включително чрез установяване, или се разрешава установяване за целите на упражняването на стопанска дейност, различна от предоставянето на услуги;
- б) „процедури за лицензиране“ са административни или процедурни правила, които дадено физическо или юридическо лице, което желае да получи разрешение за предоставяне на услуги или да се установи за целите на упражняването на стопанска дейност, различна от предоставянето на услуги, включително за изменение или подновяване на лиценз, трябва да спазва, за да докаже съобразяването с изискванията за лицензиране;
- в) „изисквания за лицензиране“ са материалноправни изисквания, различни от изискванията за квалификация, които дадено физическо или юридическо лице трябва да спазва, за да получи, измени или поднови разрешението си за предоставяне на услуги или да се установи за целите на упражняването на стопанска дейност, различна от предоставянето на услуги;
- г) „процедури за квалификация“ са административни или процедурни правила, които физическите лица трябва да спазват, за да демонстрират съобразяването с изискванията за квалификация за целите на получаване на разрешение за предоставянето на услуги;
- д) „изисквания за квалификация“ са материалноправни изисквания по отношение на способността на физическо лице да предоставя услуги и които се изисква да се докажат с цел получаване на разрешение за предоставяне на услуги.

ЧЛЕН 8.19

Условия за лицензиране и квалификация

1. Всяка от страните гарантира, че мерките, отнасящи се до изискванията и процедурите за лицензиране и за квалификация се основават на критерии, които са:
 - а) ясни;
 - б) обективни и прозрачни; и
 - в) предварително установени и достъпни за обществеността и заинтересованите лица.
2. Разрешение или лиценз, в зависимост от наличността, се предоставя веднага след като при подходяща проверка се установи, че условията са изпълнени.
3. Всяка страна поддържа или създава общи, арбитражни или административни съдилища или процедури, които, по искане от засегнат предприемач или доставчик на услуги, осигуряват своевременен контрол, а — когато е обосновано — и подходяща защита срещу административни актове, засягащи установяването, трансграничното предоставяне на услуги или престоя на физически лица със стопанска цел. Когато подобни процедури не са независими от органа, който е взел въпросното административно решение по силата на своите правомощия, всяка страна гарантира, че процедурите действително осигуряват обективна и безпристрастна проверка.

Настоящият параграф не се тълкува като изискващ от дадена страна създаването на такива съдилища или процедури, ако това би било в противоречие с конституционното устройство или с естеството на нейната правна система.

ЧЛЕН 8.20

Процедури за лицензиране и квалификация

1. Всяка страна гарантира, че процедурите и формалностите по лицензирането и квалификацията са възможно най-опростени и не усложняват или забавят ненужно предоставянето на услугата. Лицензионните такси¹, които заявителят заплаща във връзка с прилагането на тези процедури и формалности, следва да са разумни и сами по себе си да не ограничават предоставянето на услугата.
2. Всяка страна гарантира, че използваните от компетентния орган процедури и неговите решения в процеса по издаване на лицензи или разрешения са безпристрастни по отношение на всички заявители. Компетентният орган следва да вземе решението си по независим начин и да не се отчита пред който и да било доставчик на услуги, за когото е поискан лиценз или разрешение.
3. Когато съществуват конкретни периоди за подаване на заявления на заявителя се предоставя подходящ срок за подаване на заявление. Компетентният орган започва обработването на заявлението без необосновано забавяне. Когато е възможно, заявленията се приемат в електронен формат, при същите условия за автентичност като заявленията на хартиен носител.

¹ Таксите за издаване на лицензи или разрешения не включват плащания за търгове, процедури за възлагане на обществена поръчка или други недискриминационни начини за възлагане на концесии или определените задължителни вноски за предоставянето на универсална услуги.

4. Всяка от страните гарантира, че обработването на заявлението, включително вземането на окончателно решение, се извършва в разумни срокове от подаването на пълното заявление. Всяка от страните се стреми да определи нормални срокове за обработване на заявлението.
5. В разумен срок след получаването на заявление, което счита за непълно, компетентният орган уведомява за това заявителя, доколкото е възможно идентифицира допълнителната информация, необходима за попълване на заявлението, и осигурява възможност за отстраняване на пропуските.
6. Когато това е възможно, вместо оригиналните документи се приемат заверени копия.
7. При отхвърляне на заявлението от компетентния орган, заявителят се уведомява писмено и без необосновано забавяне. По принцип заявителят следва при поискване да бъде информиран и за причините за отхвърляне на заявлението и за сроковете за обжалване на решението. Когато е приложимо, на заявителите следва да се разреши да подадат ново заявление в разумни срокове.
8. Всяка страна гарантира, че издаденият лиценз или разрешение влиза в сила без необосновано забавяне в съответствие с посочените в него условия.

ПОДРАЗДЕЛ 3

КОМПЮТЪРНИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 8.21

Компютърни услуги

1. Страните възприемат разбирането, посочено в следващите параграфи по отношение на компютърните услуги, либерализирани съгласно раздел Б (Трансгранично предоставяне на услуги), раздел В (Установяване) и раздел Г (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел).
2. Страните постигат съгласие, че СРС¹ 84, кодът на ООН, използван за описание на компютърните и свързаните с тях услуги, обхваща всички компютърни и свързани с тях услуги. Технологичният напредък доведе до нараснало предлагане на такива услуги като набор или пакет от свързани услуги, който може да включва част от или всички основни функции, посочени в параграф 3. Например, всеки един от видовете услуги уеб/домейн-хостинг, извличане на данни и изчислителни услуги по технологията GRID се състои от комбинация от основни дейности по предоставяне на компютърни услуги.

¹ СРС е Централната класификация на продуктите, съставена от Статистическата служба на Организацията на обединените нации, Statistical Papers, Series M, № 77, СРС prov, 1991 г.

3. Независимо от това дали се предоставят посредством мрежа, включително по интернет, компютърните и свързаните с тях услуги включват всички услуги, при които се извършват някои от следните дейности или комбинация от тях:

- а) консултантски услуги, адаптиране, разработване на стратегии, анализ, планиране, спецификация, дизайн, развитие, инсталиране, внедряване, интегриране, тестване, откриване и отстраняване на неизправности, актуализация, техническа поддръжка, техническа помощ или управление на или във връзка с компютри или компютърни системи;
- б) консултантски услуги, разработване на стратегии, анализ, планиране, спецификация, дизайн, развитие, инсталиране, внедряване, интегриране, тестване, откриване и отстраняване на неизправности, актуализация, адаптиране, техническо обслужване, поддръжка, техническа помощ, управление или употреба на или за софтуер¹;
- в) услуги за обработка, съхранение, хостинг на данни или поддържане на бази данни;
- г) техническо обслужване и ремонт на офис оборудване и техника, включително на компютри; и
- д) услуги по обучение на персонала на клиенти във връзка със софтуер, компютри или компютърни системи, некласифицирани другаде.

¹ Терминът „софтуер“ означава набор от инструкции, необходими за осигуряване на функционирането на компютри и тяхното взаимодействие. Редица различни програми могат да бъдат разработени за конкретни приложения (приложен софтуер) и клиентът може да избере използването на готови програми (софтуерен пакет), разработването на специални програми, отговарящи на конкретни изисквания (персонализиран софтуер), или комбинация от двете.

4. Страните постигат съгласие, че в много случаи компютърните и свързаните с тях услуги дават възможност за предоставяне на други услуги¹ чрез електронни или други средства. В такива случаи обаче има важна разлика между компютърни и свързани с тях услуги (напр. уеб хостинг или хостинг на приложения) и друга услуга², която е станала възможна чрез компютърна и свързана с нея услуга. Другата услуга, независимо дали е станала възможна чрез компютърна и свързана с нея услуга, не е обхваната от СРС 84.

ПОДРАЗДЕЛ 4

ПОЩЕНСКИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 8.22

Предотвратяване на антиконкурентни практики в сектора на пощенските услуги³

Всяка от страните въвежда или запазва в сила подходящи мерки⁴, с цел да не се позволи на доставчици на пощенски услуги, които самостоятелно или заедно с други се явяват основни доставчици в съответния пазар на пощенски услуги, да създават или продължават антиконкурентни практики.

¹ Напр. W/120.1.A.b. (счетоводни, одиторски и деловодителски услуги), W/120.1.A.d. (архитектурни услуги), W/120.1.A.h. (медицински и стоматологични услуги), W/120.2.D (аудиовизуални услуги), W/120.5. (образователни услуги).

² Вж. предходната бележка под линия.

³ С цел постигането на по-голяма сигурност само мерките, свързани с основни услуги за писмовни пратки, се уреждат от член 8.22 (Предотвратяване на антиконкурентни практики в сектора на пощенските услуги).

⁴ Поддържането на подходящи мерки включва ефективното прилагане на такива мерки.

ЧЛЕН 8.23

Независимост на регулаторните органи

Регулаторните органи са самостоятелни и не се отчитат пред който и да било доставчик на пощенски услуги. Решенията на регулаторните органи и използваните от тях процедури са безпристрастни по отношение на всички участници на пазара.

ПОДРАЗДЕЛ 5

ДАЛЕКОСЪОБЩИТЕЛНИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 8.24

Обхват

1. Настоящият подраздел се прилага за мерки, засягащи търговията с далекосъобщителни услуги и определя принципите на нормативната уредба на далекосъобщителните услуги, либерализирани съгласно разделите от Б до Г.
2. Настоящият подраздел не се прилага за мерки, приети или запазени в сила от една от страните и свързани с кабелното разпространение или разпространението чрез предавател на радио- или телевизионни програми.

3. Никоя от разпоредбите на настоящия подраздел не може да се тълкува по начин, който да:

- а) изисква от дадена страна да упълномощи доставчик на услуги от другата страна да създаде, изгради, придобие, наеме, експлоатира или предостави далекосъобщителни преносни мрежи или услуги, различни от предвидените в нейния списък със специфични задължения; или
- б) изисква от дадена страна, или изисква дадена страна да задължи доставчик на услуги да създаде, изгради, придобие, наеме, експлоатира или предостави далекосъобщителни преносни мрежи или услуги, когато такива мрежи или услуги не се предлагат на обществеността на общо основание.

4. Всяка от страните налага, запазва, изменя или оттегля правата и задълженията на доставчиците на услуги, предвидени в член 8.26 (Достъп до и използване на обществени далекосъобщителни мрежи и услуги), член 8.28 (Взаимно свързване), член 8.29 (Взаимно свързване с основните доставчици), член 8.30 (Поведение на основните доставчици), член 8.32 (Необвързан достъп до мрежови елементи), член 8.33 (Съвместно ползване на обекти), член 8.34 (Препродажба), член 8.35 (Съвместно ползване на съоръжения), член 8.36 (Предоставяне на услуги по наети линии) и член 8.38 (Пунктове на излизане на подводни кабели на сушата), по начин, който е в съответствие с нейното вътрешно законодателство и вътрешни процедури за регулиране на далекосъобщителните ѝ пазари. За Съюза тези процедури ще означават анализ от страна на регулаторните органи на Съюза на съответните пазари на продукти и услуги, предвидени в съответното законодателство на Съюза, определянето на доставчик на услуги като упражняващ значителна пазарна сила и решението на регулаторните органи въз основа на този анализ да наложат, запазят, изменят или оттеглят такива права и задължения.

ЧЛЕН 8.25

Определения

За целите на настоящия подраздел:

- а) „услуга по радио- и телевизионно разпространение“ се отнася за непрекъснатата предавателна верига, която използва жични и безжични средства, независимо от местонахождението на първоначалното предаване, и която се изисква за приемане и/или показване на звукови и/или визуални сигнали на програми сред цялото или част от населението, но не включва взаимодействие между операторите;
- б) „краен ползвател“ означава потребител на услуга или доставчик на услуга, на когото се предоставя обществена далекосъобщителна мрежа или услуга за цели, различни от предоставянето на други ползватели на обществена далекосъобщителна мрежа или услуга;
- в) „основни съоръжения“ означава съоръжения на обществена далекосъобщителна преносна мрежа или услуга, които:
 - i) се предоставят изключително или основно от един или от ограничен брой доставчици; и
 - ii) не могат да бъдат икономически или технически заместени по приемлив начин за предоставянето на услуга;

- г) „взаимно свързване“ означава свързването с доставчици, осигуряващи обществени далекосъобщителни преносни мрежи или услуги, с цел да се позволи на потребителите на даден доставчик да общуват с потребителите на друг доставчик и да имат достъп до услугите, предоставяни от друг доставчик;
- д) „основен доставчик“ означава доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги, който има способността съществено да въздейства на условията за участие, по отношение на цената и предлагането, в съответния пазар на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги в резултат на:
- i) контрол върху основни съоръжения; или
 - ii) използване на позициите си на пазара;
- е) „недискриминационно“ означава третиране, не по-малко благоприятно от третирането, предоставено на всички други сходни обществени далекосъобщителни преносни мрежи или услуги при сходни обстоятелства;
- ж) „преносимост на номерата“ означава възможността крайните потребители на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги да запазват, на същото географско положение, съществуващите телефонни номера без влошаване на качеството, надеждността или удобството, при преминаването им между подобни доставчици на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги;
- з) „обществена далекосъобщителна мрежа“ означава далекосъобщителна мрежа, изисквана от една от страните с цел предоставянето на обществени далекосъобщителни услуги между определени крайни мрежови точки;

- и) „обществена далекосъобщителна услуга“ означава всяка далекосъобщителна услуга, за която една от страните изисква, изрично или по същество, да бъде предлагана на обществото като цяло;
- й) „пунктове на излизане на подводни кабели на сушата“ означава помещенията и сградите, където международните подводни кабели излизат на сушата и техните краища се свързват с връзки за пренос (backhaul);
- к) „телекомуникации“ означава предаването и получаването на сигнали чрез всякакви електромагнитни средства;
- л) „далекосъобщителни услуги“ означава всички услуги, състоящи се в предаването и приемането на електромагнитни сигнали и изключва услугата по радио- и телевизионно разпространение и стопанската дейност, изразяваща се в предоставяне на съдържание, за чието предаване са необходими далекосъобщителни средства; и
- м) „регулаторен орган в областта на телекомуникациите“ означава национален орган или органи, натоварен(и) с регулирането на телекомуникациите.

ЧЛЕН 8.26

Достъп до и използване на обществените далекосъобщителни мрежи и услуги

1. Всяка от страните гарантира, че всички доставчици на услуги от другата страна имат достъп до и използват всяка обществена далекосъобщителна мрежа и услуга, включително частни наети линии, предлагани на нейна територия или през нейните граници при разумни, недискриминационни и прозрачни условия, включително както е посочено в параграфи 2 и 3.

2. Всяка страна гарантира, че на тези доставчици на услуги се разрешава да:
- а) закупуват или наемат и свързват терминал или друго оборудване, което взаимодейства с обществената телекомуникационна мрежа;
 - б) свързват частните наети или собствени линии с обществените далекосъобщителни мрежи и услуги на нейната територия или през нейните граници, или с наети или притежавани от други доставчици на услуги линии; и
 - в) използват избрани от тях експлоатационни протоколи, различни от онези, за които е необходимо да се осигури наличието на телекомуникационни мрежи и услуги за обществото като цяло.
3. Всяка страна следва да гарантира, че всички доставчици на услуги от другата страна могат да използват обществените далекосъобщителни мрежи и услуги за пренос на информация на нейна територия или през нейните граници, включително за вътрешнофирмени комуникации на такива доставчици на услуги и за достъп до сведенията, съдържащи се в базите данни или съхранени под друга форма за разчитане чрез машина, на територията на всяка от страните. Всички нови или изменени мерки, приети от дадена страна, които значително засягат това използване, се нотифицират на другата страна и са обект на консултации.

ЧЛЕН 8.27

Поверителност на информацията

Всяка страна гарантира поверителността на далекосъобщенията и свързания пренос на данни посредством обществена далекосъобщителна мрежа или услуга, без да налага ограничения на търговията с услуги.

ЧЛЕН 8.28

Взаимно свързване¹

1. Всяка страна гарантира, че всеки доставчик на услуги, който има разрешение да предоставя обществени далекосъобщителни мрежи или услуги на нейната територия, има правото и задължението да договаря взаимно свързване с други доставчици на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги. Взаимно свързване се договаря въз основа на търговски преговори между заинтересованите страни.
2. Регулаторните органи гарантират, че доставчиците, придобили информация от друго предприятие по време на процеса на договаряне на формалностите по взаимно свързване, ползват тази информация единствено за целите, за които тя е предоставена, и зачитат във всеки един момент поверителността на предаваната или съхранявана информация.

ЧЛЕН 8.29

Взаимно свързване с основните доставчици

1. Всяка страна гарантира, че всеки основен доставчик на нейната територия предоставя взаимно свързване за съоръженията и оборудването на доставчиците на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги от другата страна във всяка технически пригодна точка в мрежата на основния доставчик. Това взаимно свързване се предоставя:

¹ За целите на настоящия член и на член 8.30 (Поведение на основните доставчици) определянето на доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи и услуги като основен доставчик е в съответствие с вътрешното законодателство и процедури на всяка страна.

- а) при недискриминационни условия (включително технически стандарти и спецификации) и цени и при качество, което е не по-лошо от осигуряваното за собствените подобни услуги на такъв основен доставчик, за подобни услуги на несвързани доставчици на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги или за собствените му дъщерни дружества или други свързани лица;
 - б) своевременно, при условия (включително технически стандарти и спецификации) и основаващи се на разходи цени, които са прозрачни, разумни, вземат предвид икономическата изпълнимост, и са необвързани в достатъчна степен, така че доставчикът да не трябва да заплаща за мрежови компоненти и съоръжения, които не са му необходими за предоставяната услуга; и
 - в) при поискване, в допълнителни точки освен мрежовите терминални точки, предлагани на мнозинството доставчици на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги, като се заплащат такси, които отразяват разходите за изграждане на необходимите допълнителни съоръжения.
2. Всяка страна гарантира, че основните доставчици на нейната територия оповестяват публично своите споразумения за взаимно свързване или своите примерни оферти за взаимно свързване.
3. Процедурите, приложими за взаимно свързване с основен доставчик, се правят обществено достояние.
4. Когато доставчиците на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги не са в състояние да разрешат спорове относно условията и цените, при които следва да се предостави взаимното свързване с основен доставчик, те имат възможност да се обърнат към регулаторния орган, който цели разрешаване на споровете във възможно най-кратък срок и при всички случаи в рамките на 180 дни от сезирането му, като за решаването на сложни спорове може да са необходими повече от 180 дни.

ЧЛЕН 8.30

Поведение на основните доставчици

1. Всяка страна може да налага на основните доставчици задължения за недопускане на дискриминация във връзка с взаимното свързване и/или достъпа.
2. Задълженията за недопускане на дискриминация гарантират по-конкретно, че основният доставчик прилага равностойни условия при равностойни обстоятелства към други доставчици, които предоставят равностойни услуги, както и че предоставя услуги и информация на другите при равностойни условия и със същото качество, както и за собствените си услуги или за собствените си дъщерни дружества или партньори.

ЧЛЕН 8.31

Защитни мерки в областта на конкуренцията по отношение на основните доставчици

Всяка от страните въвежда или запазва в сила подходящи мерки¹, с цел да не се позволи на доставчиците на далекосъобщителни мрежи или услуги, които самостоятелно или заедно с други се явяват основни доставчици на нейната територия, да създават или продължават антиконкурентни практики. Антиконкурентните практики включват по-специално:

- а) участие в антиконкурентно кръстосано субсидиране или в свиване на маржовете;
- б) използване на получена от конкурентите информация с нарушаващи конкуренцията последици;

¹ Поддържането на подходящи мерки включва ефективното прилагане на такива мерки.

- в) несвоевременно предоставяне на други доставчици на далекосъобщителни мрежи или услуги на основна техническа информация за основни съоръжения и информация, която е от значение за търговската дейност и която им е необходима, за да предоставят далекосъобщителни услуги;
- г) определяне на цените на услугите по начин, който може неоправдано да ограничи конкуренцията, като например хищническо ценообразуване.

ЧЛЕН 8.32

Необвързан достъп до мрежови елементи

1. Всяка страна налага задължения на основните доставчици да удовлетворяват разумните искания за необвързан достъп до и използване на специфични мрежови елементи и свързаните с тях съоръжения във всяка технически пригодна точка, по навременен начин и при условия, които са разумни, прозрачни и недискриминационни, и по-специално:
 - а) да предоставят достъп до специфични мрежови елементи и/или съоръжения, включително достъп до мрежови елементи, които не са активни и/или необвързан достъп до абонатна линия, с цел *inter alia* да се позволят оферти за препродажба на абонатна линия;
 - б) да предоставят открит достъп до технически интерфейси, протоколи или други ключови технологии, които са незаменими за осигуряването на оперативна съвместимост на услугите, както и до виртуални мрежови услуги;
 - в) да предоставят възможност за съвместно ползване на обекти; и

- г) да предоставят услуги за осигуряване на оперативна съвместимост по цялата верига на услугите от доставчика до крайния потребител.
2. Когато една от страните предвижда налагането на задълженията, посочени в параграф 1, тя може да вземе предвид, *inter alia*, следните фактори:
- а) техническата и икономическата жизнеспособност на използването или изграждането на конкурентни съоръжения, като се вземат предвид естеството и типът на съответното взаимно свързване и/или достъп, включително жизнеспособността на други продукти за достъп нагоре по веригата, като например достъп до канали;
 - б) обосноваването на предоставянето на предложения достъп с оглед на наличния капацитет;
 - в) първоначалната инвестиция от собственика на съоръжението, като се вземат предвид свързаните с инвестицията рискове; и
 - г) необходимостта от запазване на ефективна и устойчива конкуренция.

ЧЛЕН 8.33

Съвместно ползване на обекти

1. Всяка от страните следва да гарантира, че основните доставчици на нейната територия предоставят на доставчиците на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги от другата страна възможността за съвместно физическо използване на съоръженията, необходими за взаимно свързване и необвързан достъп до мрежови елементи своевременно и при условия, които са разумни и недискриминационни.

2. Всяка страна може да определи в съответствие с вътрешното си законодателство обектите, за които тя изисква основните доставчици на нейна територия да предоставят съвместно ползване по параграф 1.

ЧЛЕН 8.34

Препродажба

Всяка от страните следва да гарантира, че основните доставчици на нейна територия предоставят за препродажба на доставчиците на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги от другата страна обществените далекосъобщителни услуги, които тези основни доставчици предоставят на крайните потребители на пазара на дребно в съответствие с разпоредбите на настоящия подраздел, и по-специално с член 8.32 (Необвързан достъп до мрежови елементи).

ЧЛЕН 8.35

Съвместно ползване на съоръжения

1. Всяка страна трябва да може, като взема предвид принципа на пропорционалност, да наложи за всеки основен доставчик, който има право да инсталира съоръжения върху, над или под имот — публична или частна собственост, съвместното ползване на такива съоръжения или имоти, в т.ч. сгради, входове на сгради, електрически инсталации в сгради, антенни мачти, антени, пилони и други носещи конструкции, стълбове, кабелни тръби и канали, входни отвори и кутии.

2. Всяка страна може да определи в съответствие с вътрешното си законодателство съоръженията, за които изисква основните доставчици на нейна територия да предоставят достъп съгласно параграф 1, въз основа на това, че такива съоръжения не могат да бъдат икономически или технически заместени по приемлив начин за предоставянето на конкурентни услуги.

ЧЛЕН 8.36

Предоставяне на услуги по наети линии

Всяка от страните следва да гарантира, че основните доставчици на услуги по наети линии на нейната територия предоставят на юридически лица от другата страна услуги по наети линии, които са обществени далекосъобщителни услуги, своевременно и при условия, които са разумни, недискриминационни и прозрачни.

ЧЛЕН 8.37

Преносимост на номерата

Всяка страна гарантира, че доставчиците на обществени далекосъобщителни услуги на нейната територия предоставят своевременно и при разумни условия преносимост на номерата за услугите, определени от тази страна, доколкото това е технически възможно.

ЧЛЕН 8.38

Пунктове на излизане на подводни кабели на сушата

Всяка страна осигурява достъп до подводни кабелни системи, включително съоръжения за излизане на сушата, на нейна територия, когато на доставчика е разрешено да експлоатира подводна кабелна система като обществена далекосъобщителна услуга, при разумни, недискриминационни и прозрачни условия.

ЧЛЕН 8.39

Независим регулаторен орган

1. Всяка от страните гарантира, че нейният регулаторен орган в областта на телекомуникациите е независим от и не се отчита пред който и да е доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги или телекомуникационно оборудване. За тази цел всяка страна по споразумението гарантира, че нейният регулаторен орган в областта на телекомуникациите не притежава каквито и да било финансови интереси или контрол по отношение на такъв доставчик.
2. Всяка страна гарантира, че решенията на нейните регулаторни органи в областта на телекомуникациите и процедурите, следвани от тези органи, са справедливи и безпристрастни по отношение на всички участници на пазара и че те се приемат и прилагат без излишно забавяне. За тази цел всяка страна по споразумението гарантира, че всякакви финансови интереси, които тя притежава по отношение на доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги, не влияе върху решенията на и процедурите, следвани от нейния регулаторен орган в областта на телекомуникациите.

3. Правомощията на регулаторните органи се упражняват по прозрачен начин в съответствие с приложимото вътрешно законодателство.
4. Регулаторните органи разполагат с правомощия да гарантират, че доставчиците на далекосъобщителни преносни мрежи и услуги на техните съответни територии им предоставят незабавно при поискване цялата информация, включително финансова информация, която е необходима, за да се даде възможност на регулаторните органи да изпълняват задачите си в съответствие с настоящия подраздел. Исканите сведения трябва да са разумно пропорционални на изпълнението на задачите на регулаторните органи и да се обработват в съответствие с изискванията за поверителност.
5. Регулаторният орган разполага с достатъчни правомощия, за да регулира сектора. Функциите, които изпълнява регулаторният орган, се оповестяват публично по лесно достъпен и ясен начин, по-специално в случаите, когато с тези функции е натоварен повече от един орган.

ЧЛЕН 8.40

Универсални услуги

1. Всяка страна има правото да определя вида на задълженията за универсална услуга, които желае да запази.
2. Тези задължения не се считат за насочени срещу конкуренцията сами по себе си, при условие че се прилагат по прозрачен, обективен, недискриминационен и неутрален по отношение на конкуренцията начин и не са по-обременяващи от необходимото за вида универсална услуга, дефинирана от страната.

3. Когато дадена страна изисква от доставчик на далекосъобщителни услуги да предостави указатели на абонати, страната гарантира, че доставчикът прилага принципа на недискриминация при обработването на информацията, предоставена му от други доставчици на такива далекосъобщителни услуги.

ЧЛЕН 8.41

Разрешение за предоставяне на далекосъобщителни услуги

1. Всяка страна гарантира, че процедурите по лицензиране са възможно най-опростени и не усложняват или забавят ненужно предоставянето на услугата.
2. Когато дадена страна изисква доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги да има разрешение, тази страна прави публично достъпни:
 - а) всички критерии, изисквания, условия и процедури за лицензиране, които тя прилага; и
 - б) разумен срок, който обикновено е необходим за приемане на решение по заявлението за лиценз.
3. Всяка страна гарантира, че при поискване заявителят получава в писмен вид причините за отказ за издаване на лиценз.
4. Лицето, подало заявление за лиценз, трябва да може да се обърне към апелативен орган в случай на неоправдан отказ да му бъде издаден такъв.

5. Лицензионните такси¹, които заявителят заплаща във връзка с прилагането на тези процедури и формалности, следва да са разумни и сами по себе си да не ограничават предоставянето на услугата.

ЧЛЕН 8.42

Разпределение и използване на ограничени ресурси

1. Всякакви процедури за разпределението и използването на ограничени ресурси, включително честоти, номера и права на ползване, се провеждат по обективен, навременен, прозрачен и недискриминационен начин. Текущото положение с разпределените честотни ленти се прави обществено достояние, но не се изисква подробно посочване на честотите, разпределени за специфично ползване от държавните органи.
2. Страните се договарят, че решенията относно разпределянето и предоставянето на радиочестотен спектър и управлението на честотите не са мерки, които сами по себе си са несъвместими с член 8.5 (Достъп до пазара) и член 8.10 (Достъп до пазара). Съответно, всяка от страните си запазва правото да упражнява своите политики за управление на радиочестотния спектър и честотите, които могат да се отразят на броя на доставчиците на обществени далекосъобщителни услуги, при условие че това се извършва по начин, който е в съответствие с настоящата глава. Страните запазват правото си да разпределят честотни ленти, като вземат предвид съществуващите и бъдещите нужди.

¹ Таксите за издаване на лицензи или разрешения не включват плащания за търгове, процедури за възлагане на обществена поръчка или други недискриминационни начини за възлагане на концесии или определените задължителни вноски за предоставянето на универсална услуги.

ЧЛЕН 8.43

Осигуряване на изпълнението

1. Всяка от страните следва да гарантира, че нейният регулаторен орган в областта на телекомуникациите поддържа подходящи процедури и капацитет за осигуряване на изпълнението на национални мерки, отнасящи се до задълженията съгласно настоящия подраздел. Тези процедури и капацитет включват възможността да се налагат своевременни, пропорционални и ефективни санкции или изменение, спиране и отнемане на лицензи.
2. Когато основен доставчик откаже да спазва права или задължения, предвидени в член 8.29 (Взаимно свързване с основните доставчици), член 8.30 (Поведение на основните доставчици), член 8.31 (Защитни мерки в областта на конкуренцията по отношение на основните доставчици), член 8.32 (Необвързан достъп до мрежови елементи), член 8.33 (Съвместно ползване на обекти), член 8.34 (Препродажба), член 8.35 (Съвместното ползване на съоръжения) и член 8.36 (Предоставяне на услуги по наети линии), подалият искането доставчик на услуги може да потърси намесата на регулаторния орган, който издава в съответствие с вътрешното законодателство обвързващо решение във възможно най-кратък срок и във всеки случай в рамките на разумен период от време.

ЧЛЕН 8.44

Решаване на спорове в областта на телекомуникациите

1. Всяка страна гарантира, че доставчиците на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги на другата страна имат навременен достъп до регулаторен орган в областта на телекомуникациите или друг компетентен орган за разрешаване на спорове, възникващи във връзка с вътрешни мерки по отношение на въпроси, посочени в настоящия подраздел.

2. Всяка страна по споразумението гарантира, че всеки доставчик на обществени далекосъобщителни мрежи или услуги от другата страна, засегнат от решение на регулаторния орган в областта на телекомуникациите на първата страна, може да обжалва това решение пред съдебен или административен орган, независим от страните по спора.
3. Когато апелативният орган не е съдебен орган по своя характер, се представят писмено мотивите за неговото решение и то подлежи на преразглеждане от безпристрастен и независим съдебен орган.
4. Решенията, взети от апелативни органи, следва да бъдат ефективно прилагани от заинтересованите страни в съответствие с приложимото вътрешно законодателство и съответните вътрешни процедури. Обжалването не представлява основание за неспазване на решението на регулаторния орган, освен ако даден компетентен орган не спре изпълнението на това решение.

ЧЛЕН 8.45

Прозрачност

Когато регулаторните органи възнамеряват да предприемат мерки, свързани с разпоредбите на настоящия подраздел, те предоставят на заинтересованите страни възможността да направят коментари относно проектомерката в рамките на разумен период от време в съответствие с вътрешното си законодателство. Регулаторните органи следва да предоставят на разположение на обществеността своите процедури за консултации във връзка с такива проектомерки. Резултатите от процедурата за консултация трябва да се направят публично достояние от регулаторния орган, с изключение на случаите на поверителна информация в съответствие с националното законодателство за търговската тайна.

ЧЛЕН 8.46

Гъвкавост при избора на технологии

Страните не възпрепятстват доставчиците на обществени далекосъобщителни услуги да разполагат с гъвкавост при избора на технологиите, които те използват, за да предоставят своите услуги, но всяка страна запазва възможността си да предприеме мерки, за да гарантира, че крайните потребители на различни мрежи са способни да общуват помежду си.

ЧЛЕН 8.47

Връзка с други подраздели, раздели и глави

В случай на несъответствие между настоящия подраздел и друг подраздел или раздел в настоящата глава или друга глава, настоящият подраздел има приоритет в рамките на несъответствието.

ЧЛЕН 8.48

Сътрудничество

1. Като отчитат бързото развитие на телекомуникационните и информационните технологии, както във вътрешен, така и в международен контекст, страните си сътрудничат за насърчаване на развитието на тези услуги с оглед на получаването на максимална полза за страните от използването на телекомуникациите и информационните технологии.

2. Областите на сътрудничество могат да включват следното:

- а) обмен на мнения по политически въпроси, като нормативната уредба на високоскоростни широколентови мрежи и намаляването на таксите за международен роуминг; и
- б) насърчаване на използването от потребителите, публичния сектор и частния сектор, на услугите в областта на телекомуникациите и информационните технологии, включително нововъзникващите услуги.

3. Формите на сътрудничество могат да включват следното:

- а) насърчаване на диалога по въпроси на политиките;
- б) засилване на сътрудничеството в международните форуми, свързани с телекомуникационните и информационните технологии; и
- в) други дейности по сътрудничество.

ПОДРАЗДЕЛ 6

ФИНАНСОВИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 8.49

Обхват и определения

1. В настоящия подраздел се определят принципите на нормативната уредба за всички финансови услуги, либерализирани съгласно раздели Б (Трансгранично предоставяне на услуги), В (Установяване) и Г (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел).
2. За целите на настоящия подраздел:
 - а) „финансова услуга“ е всяка услуга от финансов характер, включително услуга, допълнителна или спомагателна на услуга от финансов характер, предлагана от доставчик на финансови услуги от някоя от страните. Финансовите услуги включват следните дейности:
 - і) застрахователни и свързани със застраховането услуги:
 - 1) пряко застраховане (включително съвместно застраховане):
 - аа) животозастраховане;
 - бб) общо застраховане;

- 2) презастраховане и ретроцесия;
- 3) застрахователно посредничество, като брокерство и агентство; и
- 4) спомагателни застрахователни услуги, например консултации, актюерски услуги, оценка на риска и услуги по уреждане на искове;

и

ii) банкови и други финансови услуги (с изключение на застраховане):

- 1) приемане на депозити и други подлежащи на изплащане суми от граждани;
- 2) отпускане на заеми от всички видове, включително потребителски кредити, ипотечни кредити, факторинг и финансиране на търговски сделки;
- 3) финансов лизинг;
- 4) всички услуги по плащания и парични преводи, включително кредитни, разплащателни и дебитни карти, пътнически чекове и платежни нареждания;
- 5) гаранции и задължения;

- б) търговия за собствена сметка или за сметка на клиенти, независимо дали на борсовия или извънборсов пазар или по друг начин, със следното:
- аа) инструменти на паричния пазар (включително чекове, полици, депозитни удостоверения);
 - бб) обмен на чужда валута;
 - вв) производни продукти, включително, но не само, фючърси и опции;
 - гг) инструменти на валутния курс и лихвения процент, включително продукти като суапови споразумения и споразумения за форуърд курсове;
 - дд) прехвърлими ценни книжа;
 - ее) други прехвърлими инструменти и финансови активи, включително авоари в злато и сребро;
- 7) участие в емитиране на всякакъв вид ценни книжа, включително гарантиране и действие като посредник (независимо дали публично или частно) и предоставяне на услуги, свързани с такива емисии;
- 8) парично брокерство;
- 9) управление на активи, като управление на пари в брой или портфейл от ценни книжа, управление на всички форми на колективно инвестиране, управление на пенсионни фондове, поддържане на портфейли, депозитни и доверителни услуги;

- 10) услуги по сетълмент и клиринг за финансови активи, включително ценни книжа, дериватни продукти и други прехвърлими финансови инструменти;
 - 11) осигуряване и предаване на финансова информация, обработка на финансови данни и свързани с тях програмни продукти от доставчици на други финансови услуги; и
 - 12) консултантски, посреднически и други спомагателни финансови услуги по всички дейности, включени в точки 1—11, включително кредитни референции и анализи, проучвания на инвестиции и портфолио и консултации относно тях, както и консултации във връзка с придобиването и с корпоративното реструктуриране и стратегия;
- б) „доставчик на финансови услуги“ означава всяко физическо или юридическо лице от някоя от страните, което извършва или желае да извършва дейност по предоставянето на финансови услуги на територията на тази страна. Понятието „доставчик на финансови услуги“ не обхваща публичноправните субекти;
- в) „нова финансова услуга“ означава услуга от финансов характер, включително услуги, свързани със съществуващи и с нови продукти, или с начина, по който се доставя продуктът, която не се предоставя от доставчик на финансови услуги на територията на едната страна, но се предоставя на територията на другата страна;
- г) „публичноправен субект“ означава:
- і) правителство, централна банка или монетарна институция на някоя от страните, или субект, собственост на някоя от страните или контролиран от нея, който участва главно в упражняването на функции на държавно управление или дейности с цел държавно управление, с изключение на субекти, чиято дейност обхваща главно предоставянето на финансови услуги при търговски условия; или

- ii) частноправен субект, изпълняващ функции, обичайно изпълнявани от централна банка или монетарна институция, при упражняването на тези функции; и
- д) „саморегулираща се организация“ означава всяка неправителствена организация, включително всяка борса или пазар на ценни книжа или на срочни инструменти, клирингова агенция или друга организация или асоциация, която упражнява законови или делегирани от централни, регионални или местни органи на управление или власти регулаторни правомощия или правомощия за надзор над доставчиците на финансови услуги.

ЧЛЕН 8.50

Предпазни мерки

1. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува по начин, който би възпрепятствал страните да приемат или запазват в сила разумни мерки от съображения за предпазливост, като например:
 - а) закрила на инвеститорите, вложителите, титулярите на полици или лицата, в чийто интерес е длъжен да действа доставчикът на финансови услуги;
 - б) запазването на безопасността, стабилността, целостта или финансовата отговорност на доставчиците на финансови услуги; или
 - в) гарантирането на целостта и стабилността на финансовата система на съответната страна.

2. Тези мерки, приети от едната страна, не са по-обременяващи от необходимото за постигане на целта им и не представляват средство за произволна или необоснована дискриминация спрямо доставчици на финансови услуги от другата страна в сравнение със собствените подобни доставчици на финансови услуги на първата страна или прикрито ограничение на търговията с услуги.
3. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува като изискване към страна по споразумението да оповестява информация относно дейностите и сметките на отделни потребители или каквато и да била поверителна или защитена информация, с която разполагат публичноправните субекти.
4. Всяка страна по споразумението полага максимални усилия, за да гарантира, че документът „Основни принципи на ефективния банков надзор“ на Базелския комитет, стандартите и принципите на Международната асоциация на органите за застрахователен надзор, документът „Цели и принципи на правната уредба на ценните книжа“ на Международната организация на комисиите по ценни книжа и договореният на международно равнище стандарт за прозрачност и обмен на информация за данъчни цели, установен в Модела на данъчна конвенция относно доходите и капитала на ОИСР от 2008 г., се изпълняват и прилагат на нейната територия.
5. При спазването на член 8.6 (Национално третиране) и без да се засягат други средства за пруденциално регулиране на трансграничната търговия с финансови услуги, всяка от страните може да изиска регистрация или разрешение за трансгранични доставчици на финансови услуги от другата страна и на финансови инструменти.

ЧЛЕН 8.51

Автономни организации

Когато едната страна изисква от доставчиците на финансови услуги от другата страна членство или участие във или достъп до автономни организации, за да могат те да предоставят финансови услуги на територията на първата страна, тя гарантира спазването на задълженията по член 8.6 (Национално третиране) и член 8.11 (Национално третиране) от такива автономни организации.

ЧЛЕН 8.52

Системи за плащане и клиринг

По реда и условията за предоставяне на национално третиране всяка страна предоставя съгласно своите критерии за достъп на доставчиците на финансови услуги от другата страна, установени на нейна територия и регулирани и контролирани като доставчици на финансови услуги съгласно националното ѝ законодателство, достъп до системите за плащане и клиринг, управлявани от публичноправни субекти, както и до официалните инструменти за финансиране и рефинансиране, които са на разположение при обичайни търговски условия. Настоящият член няма за цел да предоставя достъп до инструменти на кредитора от последна инстанция на която е да е от страните.

ЧЛЕН 8.53

Нови финансови услуги

Всяка страна, без да изисква допълнителни законодателни действия, позволява на даден доставчик на финансови услуги от другата страна да предоставя всякакви нови финансови услуги, чието предоставяне първата страна позволява на своите собствени подобни доставчици на финансови услуги. Всяка страна може да определя институционалната и правната форма, под която може да бъде предоставяна новата финансова услуга, и може да изисква издаване на разрешение за предоставянето на такава услуга. Когато тази страна изисква такова разрешение за новата финансова услуга, решението следва да бъде взето в рамките на разумен срок и разрешението може да бъде отказано само от съображения за предпазливост съгласно член 8.50 (Предпазни мерки).

ЧЛЕН 8.54

Обработка на данни

1. Всяка страна, след като осигури подходящи защитни мерки за неприкосновеността на личния живот и поверителността, позволява на даден доставчик на финансови услуги от друга страна да предава информация в електронен или друг формат, на и извън нейната територия, за целите на обработката на данни, когато такава обработка се налага в рамките на обичайната дейност на доставчика на финансови услуги.

2. Всяка страна приема или запазва в сила подходящи защитни мерки за неприкосновеността на личния живот и личните данни, включително личните досиета и сметки, при условие че тези защитни мерки не се използват, за да се заобикалят разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 8.55

Специални изключения

1. Никоя от разпоредбите на настоящата глава не може да се тълкува като възпрепятстваща която и да е от страните, включително нейните публичноправни субекти, да провежда или предоставя на своята територия дейности или услуги при условия на изключителност, представляващи част от обществени пенсионни схеми или от законоустановена система за социална сигурност, освен когато във вътрешното законодателство на страната е предвидено, че тези дейности могат да бъдат провеждани от доставчици на финансови услуги в конкуренция с публичноправни субекти или частноправни организации.
2. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не се прилага по отношение на дейности, извършвани от централна банка или монетарна институция, или от друг публичноправен субект с цел осъществяване на монетарна или свързана с валутния курс политика.
3. Никоя от разпоредбите на настоящата глава не може да се тълкува като възпрепятстваща която и да е от страните, включително нейните публичноправни субекти, да провежда или предоставя на своята територия дейности или услуги при условия на изключителност за сметка на или гарантирани от страната, или ползвайки нейни финансови средства или нейните публичноправни субекти, освен когато във вътрешното законодателство на страната е предвидено, че тези дейности могат да бъдат провеждани от доставчици на финансови услуги в конкуренция с публичноправни субекти или частноправни организации.

ПОДРАЗДЕЛ 7

УСЛУГИ ПО МЕЖДУНАРОДЕН МОРСКИ ТРАНСПОРТ

ЧЛЕН 8.56

Обхват, определения и принципи

1. В настоящия подраздел се определят принципите относно либерализацията на услугите по международен морски транспорт съгласно раздели Б (Трансгранично предоставяне на услуги), В (Установяване) и Г (Временно присъствие на физически лица със стопанска цел).
2. За целите на настоящия подраздел понятието „международен морски транспорт“ включва дейности по превоз от врата до врата, както и мултимодален превоз, което означава превоз на стоки при ползването на повече от един вид транспорт, включващ пътуване по море, с единен транспортен документ, като за тази цел е предвидено право на пряко договаряне с доставчиците на други видове транспорт.
3. По отношение на международния морски транспорт страните се споразумяват да осигурят ефективното прилагане на принципите на неограничен достъп до товари на търговска основа, свободното предоставяне на услуги по международен морски транспорт, както и националното третиране в рамките на предоставянето на такива услуги.

С оглед на съществуващата степен на либерализация между страните в сектора на международния морски транспорт:

- а) страните прилагат ефективно принципа за неограничен достъп до международните пазари на морски транспорт и търговия на основата на пазарни и недискриминационни принципи; и
- б) всяка страна предоставя на корабите, плаващи под флага на другата страна, или експлоатирани от лица, които предоставят услуги от името на другата страна, третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставеното на собствените ѝ кораби или на кораби на трета държава, ако това третиране е по-благоприятно, що се отнася, *inter alia*, до достъпа до пристанищата, използването на инфраструктурите и допълнителните морски услуги на пристанищата, както и до таксите и плащанията, свързани с тях, митническите съоръжения и достъпа до корабни стоянки и съоръжения за товарене и разтоварване.

4. При прилагането на тези принципи, страните:

- а) не въвеждат клаузи за разпределяне на корабни товари в последващи споразумения относно услугите по морски транспорт с трети държави, включително отнасящи се до търговията със сухи и течни насипни товари и редовните търговски линии, и отменят в разумен срок подобни клаузи за разпределяне на корабни товари, в случай че такива са включени в предходни споразумения; и
- б) при влизането в сила на настоящото споразумение премахват всички едностранни мерки¹ и административни, технически и други пречки, които биха представлявали скрити ограничения или имали дискриминационен ефект върху свободното предоставяне на услуги в международния морски транспорт, и се въздържат да въвеждат нови такива.

¹ За целите на тази буква терминът „мерки“ включва само мерки, водещи до дискриминация въз основа на националността или географската(ите) област(и) на произхода на физическото или юридическото лице, за което се прилага мярката.

5. Всяка от страните следва да разреши на доставчиците на услуги по международен морски транспорт от другата страна да се установяват на нейна територия при условия на установяване и дейност, които са в съответствие с условията, записани в нейния списък със специфични задължения.

6. Всяка страна предоставя на доставчиците на услуги по международен морски транспорт от другата страна, при разумни и недискриминационни условия, възможността за използване на следните услуги на пристанището:

- а) корабоводене;
- б) теглене на буксир и помощ, оказана от влекач;
- в) зареждане с провизии;
- г) зареждане с горива и вода;
- д) събиране на отпадъци и изхвърляне на баласта;
- е) капитански услуги;
- ж) помощ при корабоплаването; и
- з) оперативни наземни услуги, необходими за експлоатацията на корабите, включително комуникации и снабдяване с вода и електричество, съоръжения за ремонт при спешни случаи, услуги по хвърляне на котва и акостиране.

РАЗДЕЛ Е

ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ

ЧЛЕН 8.57

Цели

1. Страните като признават, че електронната търговия увеличава възможностите за търговия в редица отрасли, изразяват съгласие относно значението на улесняването на нейното използване и развитие и приложимостта на правилата на СТО по отношение на електронната търговия.
2. Страните се споразумяват да насърчават развитието на електронната търговия помежду си, по-специално като си сътрудничат по въпроси, възникващи във връзка с електронната търговия, съобразно разпоредбите на настоящата глава. В този контекст двете страни следва да избягват налагането на ненужни правила или ограничения за електронната търговия.
3. Страните признават значението на свободния поток на информация в интернет, като изразяват съгласие, че това не следва да нарушава правата на собствениците на интелектуална собственост, предвид значението на защитата на правата върху интелектуална собственост в интернет.
4. Страните се споразумяват, че развитието на електронната търговия следва да протича по начин, напълно съвместим с международните стандарти за защита на данните, за да бъде спечелено доверието на нейните потребители.

ЧЛЕН 8.58

Мита

Страните не налагат мита върху предаваните по електронен път данни.

ЧЛЕН 8.59

Предоставяне на услуги по електронен път

С цел постигането на по-голяма сигурност страните потвърждават, че мерките, свързани с предоставянето на услуга по електронен път, попадат в обхвата на задълженията, съдържащи се в съответните разпоредби на настоящата глава, при условие че се спазват ограниченията, приложими за тези задължения.

ЧЛЕН 8.60

Електронни подписи

1. Страните ще предприемат действия за улесняване на по-доброто взаимно разбиране на техните уредби в областта на електронните подписи и, ако съответните национални условия и законодателство позволяват, за проучване на осъществимостта на евентуално бъдещо споразумение за взаимно признаване на електронните подписи.
2. За постигане на целите на параграф 1 страните:

- а) улесняват, доколкото е възможно, представителството на другата страна в съществуващите форуми, които са организирани официално или неофициално от нейните компетентни органи в областта на електронните подписи, като дават възможност на другата страна да представи своята уредба в областта на електронните подписи;
- б) насърчават, доколкото е възможно, обмена на мнения относно електронните подписи чрез специализирани семинари и срещи на експерти в области като сигурността и оперативната съвместимост; и
- в) допринасят, доколкото е възможно, за усилията на едната страна да изследва и анализира уредбата на другата страна чрез предоставянето на съответната информация.

ЧЛЕН 8.61

Сътрудничество в областта на нормативната уредба на електронната търговия

1. Страните провеждат непрекъснат диалог по въпроси от регулаторен характер, възникнали във връзка с електронната търговия, които, *inter alia*, касаят следните проблеми:
 - а) признаване на удостоверения за електронен подпис, издадени на граждани, и улесняване на трансграничното предоставяне на удостоверителни услуги;
 - б) отговорност на посредниците в предоставянето на услуги по отношение на предаването или съхраняването на данни;
 - в) третиране на нежеланите комуникации във връзка с електронната търговия;

- г) защита на потребителите; и
- д) всеки друг въпрос от значение за развитието на електронната търговия.

2. Сътрудничеството може да включва обмен на информация по съответното законодателство на страните по тези въпроси, както и относно прилагането на това законодателство.

РАЗДЕЛ Ж

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

ЧЛЕН 8.62

Общи изключения

При условие че подобни мерки не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или необоснована дискриминация срещу другата страна, в която преобладават сходни условия, или средство за прикрито ограничаване на установяването или трансграничното предоставяне на услуги, никоя от разпоредбите на настоящата глава не може да се тълкува по начин, който възпрепятства приемането или осигуряването на изпълнението от която е да е от страните на мерки, които:

- а) са необходими за защита на обществената сигурност или обществения морал, или за поддържане на обществения ред¹;

¹ Изключението за обществения ред може да бъде посочено като основание само когато съществува истинска и достатъчно сериозна заплаха за един от основните интереси на обществото.

- б) необходими за опазване живота или здравето на хората, животните или растенията;
- в) се отнасят до опазването на изчерпаеми природни ресурси, ако подобни мерки се прилагат заедно с ограничения по отношение на местните предприемачи или на местното предоставяне или потребление на услуги;
- г) са необходими за опазване на национални богатства с художествена, историческа или археологическа стойност;
- д) са необходими за осигуряване спазването на законови или подзаконови нормативни актове, които не са в противоречие с разпоредбите на настоящата глава, включително тези, които се отнасят до:
 - i) предотвратяването на заблуждаващи и измамни практики или до справяне с последиците от неизпълнение на договори;
 - ii) защитата на неприкосновеността на личния живот на гражданите във връзка с обработката и разпространението на лични данни и защитата на поверителността на сведения и сметки на гражданите;
 - iii) безопасността;

- е) са несъвместими с член 8.6 (Национално третиране) и член 8.11 (Национално третиране), доколкото разликата в третирането цели да гарантира ефективното или справедливо облагане или събиране на преки данъци върху стопанските дейности на предприемачи или на доставчици на услуги от другата страна¹.

¹ Мерките, целящи да осигурят ефективно или справедливо облагане или събиране на преки данъци, включват мерки, предприети от една от страните съгласно данъчната ѝ система, които:

- а) се прилагат към установените другаде предприемачи и доставчици на услуги след отчитане на факта, че данъчното задължение на установените другаде лица се определя въз основа на облагаемите обекти, които произхождат или се намират на територията на страната;
- б) се прилагат към установените другаде лица с цел да се гарантира облагането или събирането на данъци на територията на страната;
- в) се прилагат към установени другаде лица или лица, установени на съответната територия, с цел да се предотврати избягването на данъци или отклонението от данъчно облагане, включително мерки за изпълнение на данъчните задължения;
- г) се прилагат към потребители на услуги, предоставяни на или от територията на другата страна, с цел да се гарантира облагането или събирането от такива потребители на данъци от източници на територията на страната;
- д) разграничават предприемачи и доставчици на услуги, които подлежат на облагане за облагаеми в целия свят обекти, от други предприемачи и доставчици на услуги, след отчитане на разликата в естеството на данъчната основа в техните случаи; или
- е) определят, насочват или разпределят доход, печалба, приход, загуба, удръжка или кредит на установени на съответната територия лица или клонове, или между свързани лица или клонове на едно и също лице, с цел да защитят данъчната основа на страната.

Данъчните термини или понятия в буква е) и в настоящата бележка под линия се определят в съответствие с определенията и понятията, или еквивалентни или подобни определения или понятия съгласно националното право на страната, предприемаща мярката.

ЧЛЕН 8.63

Преразглеждане

С оглед на по-нататъшно задълбочаване на либерализацията, отстраняване на оставащите ограничения и осигуряване на цялостно равновесие между правата и задълженията, страните преразглеждат настоящата глава и своите списъци със специфични задължения не по-късно от три години след влизането в сила на настоящото споразумение и на редовни интервали след това. В резултат на това преразглеждане Комитетът по търговията с услуги, инвестициите и обществените поръчки, създаден съгласно член 16.2 (Специализирани комитети), може да реши да измени съответните списъци със специфични задължения.

ДЕВЕТА ГЛАВА

ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

ЧЛЕН 9.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „търговски стоки и услуги“ означават стоки и услуги от вид, който главно се продава или предлага за продажба на търговския пазар на недържавни купувачи и обикновено се купува от тях за неправителствени цели;

б) „конкурентна дейност“ означава за Съюза:

- i) дейност, извършвана на територията на държава — членка на Съюза, която е пряко изложена на конкуренция на пазари, достъпът до които не е ограничен; и
- ii) компетентен орган в Съюза е приел решение, с което установява приложимостта на подточка i).

За целите на буква б), подточка i), въпросът дали дадена дейност е пряко изложена на конкуренция се решава въз основа на характеристиките на съответните стоки или услуги, наличието на алтернативни стоки или услуги, цените и реалното или потенциалното наличие на повече от един доставчик на въпросните стоки или услуги;

- в) „строителна услуга“ означава услуга, която има за цел реализирането по какъвто и да е начин на строителство на съоръжения и сгради, въз основа на сектор 51 от Временната централна класификация на продуктите на ООН (ЦКП);
- г) „корективно действие“ в контекста на вътрешните процедури за обжалване означава отмяна или осигуряване на отмяната на решения, взети неправомерно от възложител, включително премахването на дискриминационните технически, икономически или финансови спецификации в поканата за представяне на оферти, в документите за възлагането на поръчката или във всеки друг документ, свързан с процедурата за възлагане на обществена поръчка;
- д) „електронен търг“ означава повтарящ се процес, който включва използването на електронни средства за представянето от страна на доставчиците на нови цени или на нови стойности за остойностими неценови елементи на офертата, свързани с критериите за оценка, или и двете, водещи до класирането или прекласирането на офертите;

- е) „писмено“ или „в писмен вид“ означава всеки израз с думи или цифри, който може да бъде прочетен, възпроизведен и по-късно съобщен. Това може да включва електронно предадена или съхранена информация;
- ж) „юридическо лице“ се разбира както е предвидено в буква б) от член 8.2 (Определения);
- з) „юридическо лице на Съюза“ или „юридическо лице на Сингапур“ се разбира както е предвидено в буква в) от член 8.2 (Определения);
- и) „ограничена процедура“ означава метод за възлагане на обществени поръчки, при който възложителят се свързва с доставчик или доставчици по свой избор;
- й) „местно установено“ е юридическо лице, установено в едната страна, което се притежава или контролира от физически или юридически лица от другата страна.

Юридическо лице е:

- i) „притежавано“ от физически или юридически лица от другата страна, ако над 50 % от собствения му капитал е неограничено притежание на лица от другата страна; и
- ii) „контролирано“ от физически или юридически лица от другата страна, ако такива лица имат правомощия да назначават мнозинството от директорите в него или по друг начин да оказват законово влияние върху неговите действия;
- к) „мярка“ означава всеки закон, подзаконов акт, процедура, административни насоки или практики или всяко действие на възложителя, свързано с обхванат случай на възлагане;

- л) „списък за многократно използване“ означава списък с доставчици, които даден възложител е определил като отговарящи на условията за участие в този списък, като възложителят възнамерява да използва списъка повече от веднъж;
- м) „обявление за планирана обществена поръчка“ означава обявление, публикувано от възложител, с което се канят заинтересованите доставчици да подадат заявление за участие, оферта, или и двете;
- н) „компенсация“ означава всяко условие или инициатива, с които се насърчава местното развитие или се подобрява салдото по сметките на платежния баланс на дадена страна, каквото е използването на местно съдържание, лицензирането на технологии, инвестициите, насрещната търговия или подобни дейности или изисквания;
- о) „открита процедура за възлагане на обществена поръчка“ означава метод за възлагане на обществена поръчка, при който всички заинтересовани доставчици могат да подават оферта;
- п) „приватизиран“ означава по отношение на Сингапур субект, който е преобразуван от възложител или част от него в юридическо лице, което участва в процедури по възлагането на обществени поръчки за стоки, водено от търговски съображения, и което вече няма право да упражнява държавна власт, въпреки че държавата притежава дялове в него или назначава членовете на съвета на директорите му.

С цел постигането на по-голяма сигурност когато държавата притежава дялове в приватизиран субект или назначи държавен служител в Съвета на директорите на приватизиран субект, се счита, че последният се води от търговски съображения при покупката на стоки и услуги, като например по отношение на наличието, цената и качеството на стоките и услугите, ако държавата или така назначеният Съвет на директорите пряко или косвено не влияят или не ръководят решенията на Съвета по отношение на снабдяването със стоки и услуги;

- р) „възложител“ означава всеки субект, попадащ в обхвата на приложения 9-А, 9-Б или 9-В;
- с) „квалифициран доставчик“ означава доставчик, който даден възложител признава като отговарящ на условията за участие;
- т) „преразгледаното СДП“ се отнася до текста на Споразумението относно държавните поръчки, изменено с решение относно резултатите от преговорите съгласно член XXIV:7 от СДП от 30 март 2012 г.;
- у) „селективна процедура за възлагане на обществена поръчка“ означава метод за възлагане на обществени поръчки, при който възложителят кани само квалифицирани доставчици да подадат оферта;
- ф) „услуги“ включват строителни услуги, освен ако не е посочено друго;
- х) „стандарт“ означава документ, одобрен от признат орган, който предоставя за широко и многократно използване правила, указания или характеристики за стоки или услуги или свързани процеси и производствени методи, спазването на които не е задължително. Той може също така да включва или да се отнася само до изисквания за терминология, символи, опаковка, маркиране или етикетирание, които са приложими за стока, услуга, процес или производствен метод;
- ц) „доставчик“ означава лице или група лица от някоя от страните, което/която предоставя или може да предостави стоки или услуги;

- ч) „техническа спецификация“ означава изискване по процедурата за възлагане на обществена поръчка, което:
- i) определя характеристиките на стоки или услуги, които трябва да бъдат доставени, включително качество, показатели, безопасност и размери, или процесите и методите за тяхното производство или предоставяне; или
 - ii) се отнася до изисквания за терминология, символи, опаковане, маркиране или етикетиране, които са приложими за стока или услуга.

ЧЛЕН 9.2

Приложно поле и обхват

Прилагане на разпоредбите на настоящата глава

1. Настоящата глава се прилага за всяка мярка по отношение на обхванат случай на възлагане, независимо от това дали то се извършва изцяло или частично чрез електронни средства.
2. За целите на настоящата глава, обхванати случаи на възлагане означава възлагане на поръчка за държавни цели:
 - а) на стоки, услуги или всяка комбинация от тях:
 - i) както е посочено в приложения 9-А до 9-Ж на всяка страна; и

- ii) която не се възлага с цел търговска продажба или препродажба или за използване при производството или доставката на стоки или услуги за търговска продажба или препродажба;
 - б) лизинг със или без право на закупуване или покупка на изплащане; и всякакви договори за публично-частно партньорство съгласно определението в приложение 9-И;
 - в) за която стойността, изчислена в съответствие с параграфи 6—8, достига или надхвърля съответния праг, посочен в приложения 9-А до 9-Ж, в момента на публикуване на обявление в съответствие с член 9.6 (Обявления);
 - г) от възложител; и
 - д) която не е изключена по някакъв друг начин от обхвата съгласно параграф 3 или приложения 9-А до 9-Ж на някоя от страните.
3. Освен ако е предвидено друго в приложения 9-А до 9-Ж, настоящата глава не се прилага за:
- а) придобиването или наемането на земя, съществуващи сгради или друга недвижима собственост и правата върху нея;
 - б) извъндоговорни споразумения или каквато и да е форма на помощ, която някоя от страните предоставя, включително споразумения за сътрудничество, безвъзмездни средства, заеми, вливане на капитали, гаранции и фискални стимули;

- в) набавянето или придобиването на услуги от данъчни агенции или депозитари, услуги по ликвидация и управление за регулирани финансови институции, както и услуги по продажбата, обратно изкупуване и разпределяне на държавен дълг, в това число на заеми и държавни облигации, полици и други видове ценни книжа;
- г) договори за назначаване на държавни служители;
- д) възлагане на поръчки:
 - i) с конкретната цел за предоставяне на международна помощ, включително помощ за развитие;
 - ii) съгласно особената процедура или условия на международно споразумение, свързани с разполагането на войски или свързани със съвместното прилагане на проекти от страна на подписалите държави; или
 - iii) в рамките на конкретна процедура или условие на международна организация, или финансиране от международни безвъзмездни помощи, заеми или друг вид помощ, при които прилаганата процедура или условие са несъвместими с разпоредбите на настоящата глава.

4. Всяка страна посочва следната информация в приложения 9-А до 9-Ж:

- а) в приложение 9-А — централните органи на изпълнителната власт, чиито обществени поръчки са обхванати от настоящата глава;
- б) в приложение 9-Б — териториалните органи на изпълнителната власт, чиито обществени поръчки са обхванати от настоящата глава;

- в) в приложение 9-В — всички други субекти, чиито обществени поръчки са обхванати от настоящата глава;
- г) в приложение 9-Г — стоките, обхванати от настоящата глава;
- д) в приложение 9-Д — услугите, различни от строителните услуги, обхванати от настоящата глава;
- е) в приложение 9-Е строителните услуги, обхванати от настоящата глава; и
- ж) в приложение 9-Ж всички общи бележки.

5. Когато възложител, в контекста на обхванат случай на възлагане, изисква лицата, които не са посочени в приложения от 9-А до 9-В, да възлагат обществени поръчки в съответствие със специални изисквания, към такива изисквания *mutatis mutandis* се прилага член 9.4 (Общи принципи).

Оценка

6. При оценката на стойността на дадена обществена поръчка с цел да се установи дали тя е обхваната, възложителят:
- а) не разделя поръчката на отделни поръчки, нито избира или използва конкретен метод за оценка на стойността на поръчката с намерението напълно или частично да я изключи от прилагането на настоящата глава; и
 - б) включва прогнозната максимална обща стойност на поръчката за целия ѝ срок, независимо дали е възложена на един или повече доставчици, като взема предвид всички форми на възнаграждение, включително:

- i) премии, хонорари, комисиони и лихви; и
- ii) когато за поръчката се предвижда възможността за варианти, общата стойност на тези варианти.

7. Когато конкретно изискване за поръчка води до възлагането на повече от една поръчка или до възлагане на поръчки на отделни части (наричани по-долу „периодично повтарящи се поръчки“), изчисляването на прогнозната максимална обща стойност се основава на:

- a) стойността на периодично повтарящите се поръчки за един и същи вид стока или услуга, възложени през предходните дванадесет месеца или през предходната данъчна година на възложителя, като, когато това е възможно, тази стойност се коригира така, че да отчита очакваните промени в количеството или стойността на стоката или услугата, предмет на поръчка през следващите дванадесет месеца; или
- б) прогнозната стойност на периодично повтарящите се поръчки за един и същи вид стока или услуга, които ще бъдат възложени през дванадесетте месеца, следващи първоначалното възлагане на поръчка или данъчната година на възложителя.

8. В случай на процедура за възлагане на обществени поръчки чрез лизинг, наемане, или покупка на стоки или услуги на изплащане, или обществени поръчки, за които не е посочена обща цена, основата за оценка е:

- a) при договор с фиксиран срок:
 - i) ако срокът на действие на договора е дванадесет или по-кратък от дванадесет месеца — общата прогнозна максимална стойност за неговата продължителност; или

- ii) ако срокът на действие на договора надвишава дванадесет месеца — общата прогнозна максимална стойност, включително всякаква изчислена остатъчна стойност;
- б) ако договорът е за неопределен период — прогнозната месечна вноса, умножена по 48; и
- в) ако не е сигурно дали договорът следва да бъде с фиксиран срок, се използва буква б).

ЧЛЕН 9.3

Сигурност и общи изключения

1. Никоя от разпоредбите на настоящата глава не може да се тълкува като възпрепятстваща която и да е страна да предприеме някакво действие или да не оповестява някаква информация, които счита за необходими за защита на своите основни интереси в областта на сигурността и които са свързани с възлагане на обществени поръчки за оръжие, боеприпаси и военни материали или с възлагане на обществени поръчки, които са абсолютно необходими за целите на националната сигурност или националната отбрана.
2. При спазване на изискването, че такива мерки не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или необоснована дискриминация между страните, когато преобладават същите условия, или прикрито ограничение на международната търговия, никоя от разпоредбите на настоящата глава не може да се тълкува като възпрепятстваща която и да е от страните да налага или прилага мерки:
 - а) необходими за опазването на обществения морал, ред или безопасност;

- б) необходими за опазване живота или здравето на хората, животните или растенията;
- в) необходими за защита на интелектуалната собственост; или
- г) свързани със стоки или услуги от лица с увреждания, благотворителни институции или труд, полаган в места за лишаване от свобода.

ЧЛЕН 9.4

Общи принципи

Национално третиране и недискриминация

1. По отношение на всяка мярка, свързана с обхванат случай на възлагане, всяка страна, включително нейните възложители, предоставя незабавно и безусловно на стоките и услугите от другата страна и на доставчиците от другата страна не по-малко благоприятно третиране в сравнение с това, което страната, включително нейните възложители, предоставя на местните стоки, услуги и доставчици.
2. По отношение на всички мерки, свързани с обхванати случаи на възлагане, страна, включително нейните възложители, не:
 - а) третира местно установен доставчик от другата страна по-малко благоприятно от друг установен в нея доставчик на основа на степента на чуждестранна принадлежност или собственост; или

- б) дискриминира местно установен доставчик въз основа на факта, че стоките или услугите, предлагани от този доставчик за определена обществена поръчка, са стоки или услуги от другата страна.

Използване на електронни средства

- 3. При провеждане с електронни средства на обхванат случай на възлагане, възложителят:
 - а) осигурява, че възлагането на обществени поръчки се провежда чрез използването на системи на информационните технологии и софтуер, включително тези, свързани с автентичността и криптирането на информация, които са широко разпространени и оперативно съвместими с други широко разпространени системи на информационните технологии и софтуер; и
 - б) поддържа механизми, които да гарантират качеството на заявленията за участие и предложенията, включително установяването на времето на получаване и предотвратяването на нерегламентирания достъп.

Провеждане на процедура за възлагане на обществена поръчка

- 4. Възложителят провежда обхванатото възлагане на обществена поръчка по прозрачен и безпристрастен начин, който:
 - а) е в съответствие с настоящата глава, като използва методи като открита процедура, селективна процедура и ограничена процедура;
 - б) избягва конфликт на интереси; и
 - в) предотвратява корупционни практики.

Правила за произход

5. За целите на обхванатите случаи на възлагане нито една от страните не може да прилага правила за произход към внесени или доставени от другата страна стоки или услуги, които са различни от правилата за произход, прилагани по същото време от страната в обичайната търговия по отношение на внос или доставки на същите стоки или услуги от същата страна.

Компенсации

6. Във връзка с обхванат случай на възлагане, страна, включително и нейните възложители, не може да иска, да взема предвид, да налага или да осигурява изпълнението на никакви компенсации.

Мерки, които не са специфични за възлагането на обществени поръчки

7. Параграфи 1 и 2 не се прилагат по отношение на мита и такси от какъвто и да е вид, налагани върху или във връзка с вноса, нито по отношение на метода за облагане с такива мита или такси, нито по отношение на други правила или формалности във връзка с вноса и мерки, засягащи търговията с услуги, различни от мерките, уреждащи обхванати случаи на възлагане.

ЧЛЕН 9.5

Информация относно системата за възлагане на обществени поръчки

1. Всяка от страните:

- а) своевременно публикува всеки закон, подзаконов акт, съдебно решение, административен акт с общо приложение, общи договорни условия, които са задължителни съгласно закон или подзаконов акт и са цитирани в обявленията или документацията за обществената поръчка, и процедурата по отношение на обхванат случай на възлагане, и всички техни изменения, в официално определено електронно или печатно средство, което има широко разпространение и остава лесно достъпно за обществеността; и
 - б) предоставя обяснения по тях на другата страна, при поискване.
2. Всяка страна посочва в приложение 9-3:
- а) електронните или печатни средства, в които страната публикува информацията, описана в параграф 1;
 - б) електронните или печатни средства, в които страната публикува обявленията, изисквани по член 9.6 (Обявления), параграф 8 от член 9.8 (Квалифициране на доставчиците) и параграф 2 от член 9.15 (Прозрачност на информацията за възлагане на обществена поръчка).
3. Всяка страна незабавно уведомява Комитета по търговията с услуги, инвестициите и обществените поръчки, създаден съгласно член 16.2 (Специализирани комитети) за всяко изменение на информацията на страната, посочена в приложение 9-3.

ЧЛЕН 9.6

Обявления

Обявление за планирана обществена поръчка

1. За всеки обхванат случай на възлагане възложителят публикува обявление за планирана обществена поръчка, което е пряко и безплатно достъпно с електронни средства чрез единен портала за достъп, освен при обстоятелствата, описани в член 9.12 (Ограничена процедура). Обявлението за планирана обществена поръчка трябва да остане лесно достъпно за обществеността най-малко до изтичане на срока, посочен в обявлението. Подходящият електронен носител се посочва от всяка от страните в приложение 9-3.
2. Освен ако не е предвидено друго в настоящата глава, всяко обявление за планирана обществена поръчка включва:
 - а) наименованието и адреса на възложителя и друга информация, необходима за установяването на връзка с него и получаването на съответните документи във връзка с поръчката, неговата цена и начина на заплащане, ако има такива;
 - б) описание на поръчката, включително естеството и количеството на стоките и услугите, предмет на поръчката, или когато количеството е неизвестно, посочване на приблизителното количество;
 - в) за повтарящи се договори, ако е възможно прогноза за сроковете на публикуване на последващите обявления за планирана обществена поръчка;

- г) описание на евентуалните варианти;
- д) срока за доставка на стоките или на услугите или продължителността на договора;
- е) метода за възлагане на поръчката, който ще бъде използван, и дали той ще включва процедура на договаряне или електронен търг;
- ж) когато е приложимо, адреса и крайния срок за подаване на заявленията за участие в процедурата по възлагането на поръчката;
- з) адреса и крайния срок за подаването на оферти;
- и) езика или езиците, на които офертите или заявленията за участие могат да бъдат подадени, ако те могат да бъдат подадени на език, който е различен от официален език на страната, към която принадлежи възложителят;
- й) списък и кратко описание на условията за участие на доставчиците, включително изисквания за представяне от страна на доставчиците на конкретни документи или удостоверения във връзка с тези условия, освен ако такива изисквания са включени в документацията за обществената поръчка, която е предоставена на всички заинтересувани доставчици едновременно с обявлението за планирана обществена поръчка;
- к) когато в съответствие с член 9.8 (Квалифициране на доставчиците) възложител възнамерява да избере ограничен брой квалифицирани доставчици, които да бъдат поканени да подадат оферти, критериите, които ще бъдат използвани за техния подбор, и когато е приложимо, всяко ограничение относно броя на доставчиците, на които ще бъде разрешено да подадат оферта; и

- л) посочване, че поръчката е обхваната от настоящото споразумение.

Резюме на обявлението

3. При всеки случай на планирана обществена поръчка, едновременно с публикуването на обявлението за планирана обществена поръчка, възложителят публикува на един от езиците на СТО резюме на обявлението, което е лесно достъпно. Резюмето на обявлението съдържа най-малко следната информация:

- а) предмета на възлаганата поръчка;
- б) крайната дата за подаване на оферти или, когато е приложимо, крайна дата за подаването на заявления за участие във възлагането на обществена поръчка или за включването в списък за многократно използване; и
- в) адреса, на който могат да бъдат поискани документите, свързани с възлагането на поръчката.

Предварително обявление за обществена поръчка

4. Възложителите се насърчават да публикуват по електронен път чрез единния портал за достъп, използван за публикуване на обявленията за планирана обществена поръчка възможно най-рано всяка данъчна година обявление, свързано с бъдещите им планове за възлагане на обществени поръчки (наричано по-нататък „предварително обявление за обществена поръчка“). Обявлението следва да включва предмета на поръчката и очакваната дата на публикуване на обявлението за планирана обществена поръчка.

5. Възложител, включен в приложение 9-Б или 9-В, може да използва предварително обявление за обществена поръчка като обявление за планирана обществена поръчка, при условие че то включва цялата налична информация, посочена в допълнение параграф 2, както и изявление, че заинтересуваните доставчици следва да изразят заинтересуваността си от поръчката пред възложителя.

ЧЛЕН 9.7

Условия за участие

1. Възложителят ограничава условията за участие в процедура за възлагане на обществена поръчка само до тези, които са от съществено значение, за да се гарантира, че доставчикът разполага с необходимите правни, търговски, технически и финансови възможности, за да се заеме със съответната поръчка.
2. При установяването на условията за участие възложителят:
 - а) не налага като условие за участие, на доставчика вече да са били възлагани един или повече договори от възложител от дадена страна, или доставчикът да има предишен опит на територията на тази страна; и
 - б) може да изисква наличието на съответен предишен опит, когато това е съществено, за да се отговори на изискванията на поръчката.
3. При оценката на това дали даден доставчик отговаря на условията за участие, възложителят:

- а) оценява финансовия капацитет и търговските и техническите възможности на доставчика, въз основа на стопанската дейност на доставчика както на територията на страната на възложителя, така и извън нея; и
- б) основава преценката си на условията, които възложителят предварително е посочил в обявленията или в документацията за обществената поръчка.

4. Когато са налице подкрепящи доказателства, дадена страна, в това число и нейните възложители, може да изключи даден доставчик на основания като:

- а) обявяване в несъстоятелност;
- б) декларации с невярно съдържание;
- в) значителни или постоянни недостатъци при изпълнението на съществено изискване или задължение по предишен договор или договори;
- г) окончателните присъди за тежки престъпления или други сериозни нарушения;
- д) нарушаване на професионалната етика или действия или бездействия, които неблагоприятно засягат търговската репутация на доставчика; или
- е) неплащане на данъци.

ЧЛЕН 9.8

Квалифициране на доставчиците

Системи за регистрация и процедури за квалифициране

1. Всяка от страните, включително и нейните възложители, може да поддържа система за регистрация на доставчици, при която от заинтересованите доставчици се изисква да се регистрират и да предоставят определена информация.
2. Всяка от страните гарантира, че:
 - а) нейните възложители полагат усилия да сведат до минимум различията в процедурите си за квалифициране; и
 - б) когато нейните възложители поддържат системи за регистрация, те полагат усилия да сведат до минимум различията в системите си за регистрация.
3. Никоя от страните, включително и нейните възложители, не приема или прилага каквато и да е система за регистрация или процедура за квалифициране, имаща за цел или последица създаването на ненужни пречки за участието на доставчиците на другата страна в нейните процедури за възлагане на обществени поръчки.

Селективна процедура за възлагане на обществена поръчка

4. Когато възложителят възнамерява да използва селективна процедура за възлагане на обществена поръчка, той:

- а) включва в обявлението за планирана обществена поръчка най-малко информацията по параграф 2, букви а), б), е), ж), й), к) и л) от член 9.6 (Обявления), и приканва доставчиците да подадат заявление за участие; и
- б) предоставя преди началото на срока за подаване на оферти най-малко информацията по параграф 2, букви в), г), д), з) и и) от член 9.6 (Обявления) на квалифицираните доставчици, като извършва нотификацията в съответствие с параграф 3, буква б) от член 9.10 (Срокове).

5. Възложителят позволява на всички квалифицирани доставчици да участват в дадено възлагане на обществена поръчка, освен ако възложителят е заявил в обявлението за планирана обществена поръчка някакво ограничение за броя на доставчиците, които ще бъдат допуснати да подадат оферта, както и критериите за избирането на ограничения брой доставчици. Във всеки случай броят на доставчиците, на които е разрешено да подадат оферта, следва да бъде достатъчен, за да се гарантира конкуренция, без да се повлияе на оперативната ефективност на системата за обществени поръчки.

6. Когато документацията за обществената поръчка не е обществено достъпна от датата на публикуване на обявлението, посочено в параграф 4, възложителят осигурява едновременното предоставяне на тези документи на всички квалифицирани доставчици, избрани в съответствие с параграф 5.

Списъци за многократно използване

7. Възложителят може да поддържа списък за многократно използване, при условие че съществува обявление, приканващо заинтересованите доставчици да кандидатстват за включване в списъка, което:

- а) се публикува ежегодно; и

- б) в случаите, когато публикуването му се извършва с електронни средства, е постоянно достъпно в подходяща медия, фигурираща в приложение 9-3.
8. Обявлението, предвидено в параграф 7, включва:
- а) описание на стоките или услугите или на категориите стоки или услуги, за които списъкът може да се използва;
 - б) условията за участие, на които доставчиците следва да отговарят, за да бъдат включени в списъка, и методите, които възложителят ще използва за проверка на това доколко доставчикът отговаря на условията;
 - в) наименование и адрес на заявителя и друга информация, необходима за установяването на връзка с него и получаването на съответните документи във връзка със списъка;
 - г) срок на валидност на списъка и начини за неговото подновяване или прекратяване или, в случаите когато не е указан срок на валидност — указание за метода на известяване на прекратяването на ползването на списъка; и
 - д) указание, че списъкът може да се използва при поръчки, попадащи в обхвата на настоящото споразумение.
9. Независимо от параграф 7, когато даден списък за многократно използване ще бъде валиден три години или по-малко, възложителят може да публикува посоченото в параграф 7 обявление само веднъж в началото на срока на валидност на списъка, при условие че обявлението:
- а) посочва срока на валидност и че няма да бъдат публикувани допълнителни обявления;
- и

б) е публикувано с електронни средства и е постоянно достъпно през срока на неговата валидност.

10. Възложителят допуска доставчиците да кандидатстват за включване в списък за многократно използване по всяко време и включва в списъка всички квалифицирани доставчици в разумно кратък срок.

11. Когато даден доставчик, който не е включен в списък за многократно използване, е подал заявление за участие в процедура за възлагане на обществена поръчка въз основа на списък за многократно използване и всички свързани с него документи в рамките на срока, предвиден в параграф 2 от член 9.10 (Срокове), възложителят разглежда заявлението. Възложителят не отказва разглеждането на заявлението на доставчика във връзка с възлагане на обществена поръчка на основание липсата на достатъчно време за разглеждане на заявлението, освен ако, в изключителни случаи, поради сложността на процедурата за възлагане на обществена поръчка, възложителят не е в състояние да завърши разглеждането на заявлението в срока, предвиден за представяне на оферти.

Субекти, изброени в приложение 9-B

12. Възложител, посочен в списъка в приложение 9-B, може да използва обявление, приканващо доставчиците да кандидатстват за включване в списък за многократно използване, като обявление за планирана обществена поръчка, при условие че:

а) обявлението е публикувано в съответствие с параграф 7 и включва информацията по параграф 8, възможно най-голяма част от наличната информация по параграф 2 от член 9.6 (Обявления), както и изявление, че то представлява обявление за планирана обществена поръчка или че само доставчиците, включени в списъка за многократно използване, ще продължат да получават обявления за обществени поръчки, обхванати от списъка за многократно използване; и

- б) възложителят своевременно предоставя на доставчиците, които са изразили пред възложителя интерес към дадена поръчка, достатъчно информация, която да им позволи да оценят своя интерес към поръчката, включително цялата останала информация, изисквана съгласно параграф 2 на член 9.6 (Обявления), доколкото тя е налице.

13. Възложител, обхванат от приложение 9-В, може да допусне доставчик, който е кандидатствал за включване в списък за многократно използване в съответствие с параграф 10, да подаде оферта по дадена процедура за възлагане на обществена поръчка, когато е налице достатъчно време за възложителя да оцени дали доставчикът отговаря на условията за участие.

Информация за решенията на възложителя

14. Възложителят информира своевременно всеки доставчик, който е подал заявление за участие или е кандидатствал за включване в списък за многократно използване, за своето решение по заявлението.

15. Когато даден възложител отхвърли заявление на доставчик за участие или искане за включване в списък за многократно използване, спре да счита доставчик за квалифициран или изключи доставчик от списъка за многократно използване, възложителят информира своевременно доставчика и по негово искане му предоставя писмено обяснение на основанията за своето решение.

ЧЛЕН 9.9

Технически спецификации и документация за обществена поръчка

Технически спецификации

1. Възложителят не изготвя, не приема, нито прилага каквато и да е техническа спецификация, нито установява каквато и да е процедура за оценяване на съответствието, която има за цел или резултат създаването на ненужни пречки за международната търговия.
2. Когато е целесъобразно, при установяването на технически спецификации за стоките или услугите, за които се възлага обществена поръчка, възложителят:
 - а) определя техническата спецификация по отношение на показатели и функционални изисквания, а не по отношение на характеристики на проекта или описателни характеристики; и
 - б) основава техническата спецификация на международни стандарти, в случаите, когато съществуват такива; в противен случай — на национални технически регламенти, признати национални стандарти или строителни норми.
3. Когато в техническите спецификации са използвани характеристики на проекта или описателни характеристики, възложителят посочва, когато е целесъобразно, че ще разглежда оферти за еквивалентни стоки или услуги, които явно изпълняват изискванията за възлагането на обществена поръчка, като в документацията за обществената поръчка включи думите „или еквивалентно“.

4. Възложителят не установява технически спецификации, които изискват или посочват конкретна марка или търговско наименование, патент, авторско право, дизайн, тип, конкретен произход, производител или доставчик, освен ако няма друг достатъчно точен или разбираем начин да бъдат описани изискванията за възлагането на обществена поръчка и при условие че в такива случаи възложителят включва в документацията за обществената поръчка думите „или еквивалентно“.

5. Възложителят не може да иска или приема по начин, който може да окаже въздействие в посока на нарушаване на конкуренцията, мнения във връзка с изготвянето и приемането на технически спецификации за конкретна поръчка, от лице, което може да има търговски интереси по отношение на поръчката.

6. С цел постигането на по-голяма сигурност всяка страна, включително нейните възложители, може в съответствие с настоящия член да изготвя, приема или прилага технически спецификации за насърчаване на опазването на природните ресурси или на околната среда.

7. Когато възложителите установят характеристики за опазване на околната среда като изискванията във връзка с изпълнението или функционални изисквания, както са определени в параграф 2, буква а), те могат да решат да използват подробни спецификации или, ако е необходимо, части от тях, както са определени в екоетикетите на Съюза или екологичните етикети, съществуващи в Сингапур, при условие че:

- а) тези спецификации са подходящи за определяне на характеристиките на доставките или услугите, които са предмет на поръчката;
- б) изискванията за етикета са изготвени на базата на научна информация; и

- в) тези спецификации са достъпни за всички заинтересовани страни.

Документация за обществена поръчка

8. Възложителят предоставя на доставчиците документация за обществената поръчка, която включва цялата информация, необходима, за да позволи на участниците да изготвят и подадат съответстваща оферта. Освен ако вече не е предоставено в обявлението за планирана обществена поръчка, тази документация включва пълно описание на:

- а) поръчката, включително естеството и количеството на стоките или услугите, предмет на поръчката, или когато количеството не е известно, приблизително количество, както и изискванията, които следва да бъдат изпълнени, включително технически спецификации, удостоверения за оценка на съответствието, планове, чертежи или документи с инструкции;
- б) условията за участие на доставчиците, включително списък с информация и документи, които доставчиците е необходимо да предоставят във връзка с условията за участие;
- в) всички критерии за оценка, които възложителят ще приложи при възлагането на поръчката, и, освен когато цената е единственият критерий, относителната важност на тези критерии;
- г) когато възложителят ще провежда процедурата по възлагане на обществена поръчка чрез електронни средства, изискванията за идентификация и криптиране или други изисквания, свързани с подаването на информация чрез електронни средства;

- д) когато възложителят ще провежда електронен търг, правилата, включително идентификацията на елементите на офертата, свързани с критериите за оценка, според които ще бъде проведен търгът;
- е) когато ще се провежда публично отваряне на офертите, датата, часът и мястото на отварянето и, ако е целесъобразно, лицата, които са упълномощени да присъстват;
- ж) евентуални други условия, включително начини на заплащане и ограничения за начините, чрез които офертите могат да бъдат подавани, например на хартия или чрез електронни средства; и
- з) евентуални дати за доставка на стоките или за предоставяне на услугите.

9. При определяне на евентуална дата за доставка за стоките или услугите, предмет на поръчката, следва да се отчетат такива фактори, като сложност на поръчката, очакваната степен на участие на подизпълнители и реалистично време, необходимо за производството, изваждането от склад и транспортирането на стоките от пункта за доставка или за доставка на услугите.

10. Възложителите могат да установяват екологични условия, свързани с изпълнението на поръчката, при условие че те са в съответствие с правилата, предвидени в настоящата глава, и са посочени в обявлението за планирана обществена поръчка или в друго обявление, използвано като обявление за планирана обществена поръчка¹, или в документацията за обществената поръчка.

¹ За целите на параграфи 10, 11 и 13 от настоящия член и параграф 2 от член 9.11 (Преговори) „друго обявление, използвано като обявление за планирана обществена поръчка“ означава предварително обявление за обществена поръчка, попадащо в обхвата на параграф 5 от член 9.6 (Обявления), и обявление, с което се приканват доставчиците да кандидатстват за включване в списък за многократно използване, попадащо в обхвата на параграф 12 от член 9.8 (Квалифициране на доставчиците).

11. Критериите за оценка, определени в обявлението за планирана обществена поръчка или в друго обявление, използвано като обявление за планирана обществена поръчка, или в документацията за обществената поръчка, може да включва, наред с друго, цена и други ценови фактори, качество, технически предимства, екологични характеристики и условия на доставка.

12. Възложителят своевременно:

- а) предоставя документацията за обществената поръчка, за да гарантира, че заинтересованите доставчици разполагат с достатъчно време, за да представят съответните си оферти;
- б) предоставя при поискване документацията за обществената поръчка на всеки заинтересован доставчик; и
- в) отговаря на всяко разумно искане за предоставяне на свързана с поръчката информация на всеки заинтересован или участващ доставчик, при условие че тази информация не дава предимство на съответния доставчик пред другите доставчици.

Промени

13. Когато преди възлагането на обществена поръчка възложителят промени критериите или изискванията, определени в обявлението за планирана обществена поръчка или в друго обявление, използвано като обявление за планирана обществена поръчка, или в документацията за обществената поръчка, предоставена на участващите доставчици, или измени или публикува ново обявление или документация за обществената поръчка, той изпраща писмено всички такива промени или изменени или повторно публикувани обявления или тръжни документации:

- а) на всички доставчици, които участват в момента на промяна, изменение или повторно публикуване, когато тези доставчици са известни на възложителя, а във всички останали случаи — по начина, по който е разпространена първоначалната информация; и
- б) в достатъчен срок, за да се позволи на такива доставчици да променят и отново внесат изменени оферти, в зависимост от случая.

ЧЛЕН 9.10

Срокове

Общи положения

1. Възложителят, в съответствие със своите собствени разумни нужди, осигурява достатъчно време, за да могат участниците да изготвят и подадат заявления за участие и съответни оферти, като се взема предвид такива фактори като:
 - а) естеството и сложността на поръчката;
 - б) очакваната степен на участие на подизпълнители; и
 - в) времето, необходимо за изпращане на офертите чрез неелектронни средства както от чуждестранни, така и от местни пунктове, където не се използват електронни средства.

Тези срокове, включително и евентуалното им удължаване, са еднакви за всички заинтересовани или участващи доставчици.

Крайни срокове

2. Възложител, който използва селективна процедура за възлагане на обществена поръчка, определя, че крайният срок за подаване на заявления за участие принципно не може да бъде по-малко от двадесет и пет дни след датата на публикуване на обявлението за панирана обществена поръчка. Когато надлежно доказана от възложителя спешна необходимост прави невъзможно спазването на този срок, срокът може да бъде намален на не по-малко от десет дни.
3. С изключение на предвиденото в параграфи 4, 5, 7 и 8, възложителят определя, че крайният срок за подаване на оферти е не по-малко от четиридесет дни след датата, на която:
 - а) в случай на открита процедура за възлагане на обществена поръчка — е публикувано обявлението за планирана обществена поръчка; или
 - б) в случай на селективна процедура за възлагане на обществени поръчки — възложителят уведомява доставчиците, че ще бъдат поканени да подадат оферти, независимо дали възложителят използва списък за многократно използване.
4. Възложителят може да намали срока за подаване на оферти, посочен в параграф 3, на не по-малко от десет дни, когато:

- а) възложителят е публикувал предварително обявление за поръчка съгласно параграф 4 от член 9.6 (Обявления) най-малко четиридесет дни и не повече от дванадесет месеца преди публикуването на обявлението за планирана обществена поръчка, като предварителното обявление за обществена поръчка съдържа:
- i) описание на поръчката;
 - ii) приблизителните крайни дати за подаване на оферти или заявления за участие;
 - iii) изявление за това, че заинтересуваните доставчици следва да изразят интереса си за участие в процедурата за възлагане на обществена поръчка пред възложителя;
 - iv) адреса, на който могат да бъдат получени документи, свързани с възлагането на поръчката; и
 - v) възможно най-голяма част от наличната информация, която се изисква съгласно параграф 2 от член 9.6 (Обявления) за обявлението за планирана обществена поръчка;
- б) за повтарящи се възлагания на обществена поръчка възложителят посочва в първоначалното обявление за планирана обществена поръчка, че в следващите обявления ще бъдат предвидени срокове за процедурите по възлагане на обществена поръчка въз основа на настоящия параграф; или
- в) поради неотложна необходимост, която е надлежно обоснована от възложителя, спазването на срока за подаване на офертите, определен в съответствие с параграф 3, е практически невъзможно.

5. Възложителят може да намали срока за подаване на оферти, посочен в параграф 3, с пет дни при всяко едно от следните обстоятелства:

- а) обявлението за планирана обществена поръчка е публикувано с електронни средства;
- б) цялата документация за обществената поръчка е налична чрез електронни средства от датата на публикуване на обявлението за планирана обществена поръчка; и
- в) възложителят може да получава офертите чрез електронни средства.

6. Използването на параграф 5 във връзка с параграф 4 в никакъв случай не води до намаляване на сроковете за подаване на оферти, посочени в параграф 3, на по-малко от десет дни от датата на публикуване на обявлението за планирана обществена поръчка.

7. Независимо от другите разпоредби на настоящия член, когато възложителят закупува търговски стоки или услуги или комбинация от тях, той може да намали срока за подаване на оферти, определен в параграф 3, на не по-малко от тринадесет дни, при условие че той публикува с електронни средства едновременно обявлението за планирана обществена поръчка и документацията за обществената поръчка. В допълнение, когато възложителят приема оферти за търговски стоки или услуги чрез електронни средства, той може да намали срока, определен в параграф 3, на не по-малко от десет дни.

8. Когато възложителят, обхванат от приложение 9-Б или приложение 9-В, е избрал всички или ограничен брой квалифицирани доставчици, срокът за подаване на оферти може да бъде определен чрез взаимно съгласие между възложителя и подбраните доставчици. При липса на споразумение, срокът е не по-малко от десет дни.

ЧЛЕН 9.11

Преговори

1. Дадена страна може да предвиди нейните възложители да водят преговори:
 - а) ако възложителят е посочил намерението си да води преговори в обявлението за планирана обществена поръчка, изисквано по силата на параграф 2 от член 9.6 (Обявления); или
 - б) ако от оценката се вижда, че никоя оферта не е очевидно най-изгодната с оглед на конкретните критерии за оценка, определени в обявлението за планирана обществена поръчка или в друго обявление, използвано като обявление за планирана обществена поръчка, или в документацията за обществената поръчка.
2. Възложителят:
 - а) гарантира, че всяко изключване на доставчик, участващ в преговори, се прави в съответствие с критериите за оценка, определени в обявлението за планирана обществена поръчка или в друго обявление, използвано като обявление за планирана обществена поръчка, или в документацията за обществената поръчка; и
 - б) в случаите, когато преговорите са приключили, предоставя общ срок на останалите участващи доставчици да внесат нови или преработени оферти.

ЧЛЕН 9.12

Ограничена процедура

1. При условие че възложителят не използва тази разпоредба с цел избягване на конкуренцията между доставчиците или по начин, който дискриминира доставчиците на другата страна или защитава местните доставчици, той може да използва ограничена процедура и може да избере да не прилага член 9.6 (Обявления), член 9.7 (Условия за участие), член 9.8 (Квалифициране на доставчиците), параграфи 8—13 от член 9.9 (Технически спецификации и документация за обществена поръчка), член 9.10 (Срокове), член 9.11 (Преговори), член 9.13 (Електронни търгове) и член 9.14 (Разглеждане на оферти и възлагане на обществени поръчки) само при едно от следните обстоятелства:

а) когато:

- i) не са внесени оферти или нито един доставчик не е подал заявление за участие;
- ii) нито една от подадените оферти не отговаря на съществените изисквания на документацията за обществената поръчка;
- iii) нито един доставчик не удовлетворява условията за участие; или
- iv) подадените оферти са съгласувани;

при условие че изискванията на документацията за обществената поръчка не са изменени съществено.

- б) когато стоките или услугите могат да бъдат доставени само от даден доставчик и не съществува разумна алтернатива или заменящи стоки или услуги, поради някоя от следните причини:
- i) изискването е за произведение на изкуството;
 - ii) закрилата на патенти, авторски права или други изключителни права; или
 - iii) отсъствието на конкуренция поради технически причини;
- в) за допълнителни доставки от първоначалния доставчик на стоки и услуги, които не са били включени в първоначалното възлагане на обществена поръчка, когато промяна на доставчика за такива допълнителни стоки и услуги:
- i) не може да се извърши поради икономически или технически причини като изисквания за взаимозаменяемост или оперативна съвместимост със съществуващо оборудване, софтуер, услуги или инсталации, възложени с първоначалното възлагане на обществена поръчка; и
 - ii) би предизвикала значително неудобство или съществено дублиране на разходите на възложителя;
- г) доколкото е абсолютно необходимо, когато по причини на изключителна спешност, предизвикана от събития, които възложителят не би могъл да предвиди, стоките или услугите не биха могли да се получат навреме посредством открита или селективна процедура за възлагане на обществена поръчка;
- д) за стоки, закупени на стоков пазар;

- е) когато възложителят възлага прототип или първоначална стока или услуга, разработени по негово искане в хода и за целите на конкретна поръчка за изследване, опит, проучване или оригинална разработка. Оригиналната разработка на първоначална стока или услуга може да включва ограничено по обем производство или доставка с цел прилагане на резултатите от експлоатационните изпитвания и демонстриране, че съответният продукт или услуга са пригодни за масово производство или доставки при приемливо качество, но не включва масово производство или доставки с цел установяване на икономическа жизнеспособност или възстановяване на разходите за научноизследователска и развойна дейност;
- ж) за покупки, направени при изключително изгодни условия, които са възникнали само за кратък период от време в случай на извънредна наличност, като например при ликвидация, управление на синдик или обявяване на несъстоятелност, различни от рутинните покупки от редовни доставчици; и
- з) когато дадена поръчка е възложена на лице, спечелило конкурс за проект, при условие че:
 - i) конкурсът е бил организиран по начин, който е в съответствие с принципите на настоящата глава, по-специално свързани с публикуването на обявление за планирана обществена поръчка; и
 - ii) участниците са били оценявани от независимо жури с оглед на възлагането на победителя на поръчка за проектиране.

2. Възложителят изготвя писмен доклад за всяка възложена поръчка по параграф 1. Докладът включва наименованието на възложителя, стойността и вида на стоките или услугите, предмет на поръчката, и указване на обстоятелствата и условията, описани в параграф 1, обосноваващи прилагането на ограничена процедура.

ЧЛЕН 9.13

Електронни търгове

Когато възложителят възнамерява да проведе процедурата по обхванат случай на възлагане на обществена поръчка, като използва електронен търг, възложителят предоставя на всеки участник преди началото на електронния търг:

- а) метода на автоматична оценка, включително математическата формула, основана на критериите за оценка, определени в документацията за обществената поръчка, която ще бъде използвана за автоматичното класиране или повторно класиране по време на търга;
- б) резултатите от всяка първоначална оценка на елементите на неговата оферта, когато договорът се възлага въз основа на критерия за най-изгодната оферта; и
- в) всяка друга подходяща информация, свързана с провеждането на търга.

ЧЛЕН 9.14

Разглеждане на оферти и възлагане на обществени поръчки

Разглеждане на оферти

1. Възложителят получава, отваря и разглежда всички оферти съгласно процедури, които гарантират справедливостта и безпристрастността на процеса на възлагане на обществена поръчка, както и поверителността на офертите.

2. Възложителят не санкционира който и да е доставчик, чиято оферта е получена след срока, посочен за получаване на оферти, ако забавянето се дължи единствено на лоша организация от страна на възложителя.

3. Когато между отварянето на офертите и възлагането на поръчката възложителят предоставя на доставчик възможността да поправи неволни формални грешки, той предоставя същата възможност на всички участващи доставчици.

Възлагане на обществени поръчки

4. За да бъде разгледана с цел възлагане, дадена оферта трябва да е представена в писмена форма и в момента на отварянето да отговаря на съществените изисквания, определени в обявленията и документацията за обществената поръчка, както и да е от доставчик, който отговаря на условията за участие.

5. Освен ако възложителят е определил, че възлагането на дадена поръчка противоречи на обществения интерес, възложителят възлага поръчката на доставчика, за когото е установил, че е способен да изпълни условията на поръчката и който, единствено въз основа на критериите за оценка, посочени в обявленията и документацията за обществената поръчка, е подал:

а) най-изгодната оферта; или

б) в случай че цената е единственият критерий — е предложил най-ниската цена.

6. Когато възложителят получи оферта с цена, която е необичайно ниска в сравнение с цените в другите подадени оферти, той може да провери с помощта на доставчика дали последният изпълнява условията за участие и дали е способен да изпълни условията на поръчката и/или дали при определянето на цената се взема предвид предоставянето на субсидии.

7. Когато възложител установи, че дадена оферта е с необичайно ниска цена, защото доставчикът е получил субсидии, тя може да бъде отхвърлена само на това основание единствено след консултация с доставчика, когато последният не може да докаже в достатъчен срок, определен от възложителя, че въпросната субсидия е съвместима с правилата за субсидиите, предвидени в настоящото споразумение.

8. Възложителят не използва варианти, не отменя възлагане на поръчка, нито изменя възложените поръчки по начин, който заобикаля задълженията съгласно настоящата глава.

ЧЛЕН 9.15

Прозрачност на информацията за възлагане на обществена поръчка

Информация, предоставяна на доставчиците

1. Възложителят своевременно информира участващите доставчици за решението си относно възлагането на поръчката и, при поискване от доставчик, го прави писмено. При спазване на параграфи 2 и 3 от член 9.16 (Оповестяване на информация) възложителят, при поискване, предоставя на неуспелия доставчик обяснение за причините, поради които възложителят не е избрал неговата оферта, и за относителните предимства на офертата на спечелилия доставчик.

Публикуване на информацията за възлагането на обществена поръчка

2. Не по-късно от седемдесет и два дни след възлагането на всяка поръчка, попадаща в обхвата на настоящата глава, възложителят публикува обявление в подходящ вестник или електронна медия, посочени в приложение 9-3. В случаите, когато възложителят публикува обявлението само в електронна медия, информацията остава свободно достъпна за разумен срок. Обявлението включва най-малко следната информация:

- а) описание на стоките и услугите, предмет на поръчката;
- б) наименование и адрес на възложителя;
- в) наименование и адрес на спечелилия доставчик;
- г) стойност на избраната оферта или най-високата и най-ниската цена на офертата, взети под внимание при възлагането на договора;
- д) дата на възлагане; и
- е) тип на използвания метод за възлагане на обществена поръчка и, в случаите, когато е приложена ограничена процедура съгласно член 9.12 (Ограничена процедура), описание на обстоятелствата, обосноваващи прилагането на тази процедура.

Съхранение на документация и доклади и електронно проследяване

3. Всеки възложител съхранява за срок от най-малко три години, считано от датата, на която възлага поръчка:
- а) документацията и докладите за процедурите за възлагане на обществени поръчки и сключените договори за обществени поръчки, свързани с обхванат случай на възлагане, включително докладите, изисквани съгласно член 9.12 (Ограничена процедура); и
 - б) данни, които гарантират правилно проследяване на провеждането на възлагане по електронен път.

Събиране и докладване на статистически данни

4. Всяка страна се съгласява да предава на другата страна достъпни и сравними статистически данни, които се отнасят до обществените поръчки, обхванати от настоящата глава.

ЧЛЕН 9.16

Оповестяване на информация

Предоставяне на информация на страните

1. При поискване от едната страна, другата страна предоставя своевременно всяка информация, необходима да се определи дали възлагането на обществена поръчка е извършено справедливо, безпристрастно и в съответствие с настоящата глава, включително информация за характеристиките и относителните предимства на успешната оферта. Когато оповестяването на информацията би нарушило конкуренцията в бъдещи процедури по възлагане на обществени поръчки, страната, която получава тази информация, не я разкрива пред никой доставчик, освен след консултация със страната, която е предоставила информацията, и след получаване на нейното съгласие.

Неоповестяване на информация

2. Независимо от всички други разпоредби на настоящата глава, дадена страна, включително нейните възложители, не предоставя на никой отделен доставчик информация, която може да наруши лоялната конкуренция между доставчиците.

3. Никоя от разпоредбите на настоящата глава не може да се тълкува като изискване към страна, в това число и нейните възложители, власти и органи по преразглеждане, да оповестява поверителна информация, когато оповестяването:

- а) би попречило на осигуряването на изпълнението;
- б) може да наруши лоялната конкуренция между доставчиците;

- в) би нарушило законните търговски интереси на конкретни лица, включително защитата на интелектуална собственост; или
- г) би било в противоречие с обществените интереси по някакъв друг начин.

ЧЛЕН 9.17

Вътрешни процедури за обжалване

1. Всяка страна осигурява навременна, ефективна, прозрачна и недискриминационна процедура за административно или съдебно обжалване, посредством която доставчик може да оспори:

- а) нарушаване на настоящата глава; или
- б) когато доставчикът няма право да оспори пряко нарушаване на настоящата глава съгласно вътрешното право на страната — неспазване на мерки на страната за прилагането на настоящата глава,

във връзка с обхванат случай на възлагане на обществена поръчка, от който доставчикът е или е бил заинтересован. Във всеки случай страните гарантират, че при обжалване от доставчик органът по преразглеждане може да разгледа решенията на съответните възложители по отношение на това дали дадена поръчка попада в рамките на случай на възлагане, обхванат от настоящата глава.

Процедурните правила за всички обжалвания са в писмена форма и се оповестяват публично чрез електронни средства и/или на хартиен носител.

2. В случай на жалба на доставчик във връзка с обхванат случай на възлагане на обществена поръчка, от който доставчикът е или е бил заинтересован, за нарушение или неспазване по смисъла на параграф 1, страната на възложителя на поръчката насърчава възложителя и доставчика да търсят решение на жалбата посредством консултации. Възложителят безпристрастно и навременно разглежда всяка такава жалба по начин, който не влияе отрицателно върху участието на доставчика в текущото или бъдещите възлагания на поръчки или върху правото му да изисква коригиращи мерки в рамките на процедурата за административно или съдебно обжалване.

3. На всеки доставчик се предоставя достатъчен срок да подготви и направи оспорване, като този срок в никакъв случай не трябва да е по-малък от десет дни от момента, в който основанието за оспорване е станало известно или са налице разумни основания да се предполага, че то е станало известно на доставчика.

4. Всяка страна създава или определя най-малко един безпристрастен административен или съдебен орган, който да е независим от нейните възложители и който да приема и разглежда жалби, подадени от доставчици във връзка с обхванати случаи на възлагане на обществена поръчка.

5. Когато първоначално жалбата се разглежда от образувание, различно от органа, посочен в параграф 4, страната осигурява възможност на доставчика да обжалва първоначалното решение пред безпристрастен административен или съдебен орган, който е независим от възложителя на обжалваната обществена поръчка.

6. Всяка страна гарантира, че решенията на несъдебните органи по преразглеждане подлежат на обжалване пред съд или че са налице процедури, които гарантират, че:

- а) възложителят отговаря писмено на жалбата и разкрива всички съответни документи пред органа по преразглеждане;
- б) участниците в производството (наричани по-долу „участниците“) разполагат с правото да бъдат изслушани преди органът по преразглеждане да се е произнесъл по жалбата;
- в) участниците разполагат с правото да бъдат представлявани и придружавани;
- г) участниците имат достъп до цялото производство;
- д) участниците разполагат с правото да изискат производството да бъде публично и с евентуалното присъствие на свидетели; и
- е) органът по преразглеждане постановява решения или препоръки по навременен начин и в писмена форма, като включва обяснение за основанията за всяко решение или препоръка.

7. Всяка страна приема или поддържа процедури, които гарантират:

- а) бързи привременни мерки за запазване на възможността на доставчика да участва във възлагането на обществена поръчка. Такива привременни мерки могат да доведат до спиране на процедурата по възлагане на обществена поръчка. Процедурите могат да предвиждат, че при вземането на решение дали такива мерки следва да се прилагат, може да се вземе предвид отстраняването на неблагоприятни последици за засегнатите интереси, включително обществен интерес. Мотивите за бездействие се предоставят писмено; и

- б) когато органът по преразглеждане е установил, че е било налице нарушаване или неспазване по смисъла на параграф 1, той може да наложи коригиращо действие или компенсация за понесените загуби или вреди, която може да бъде ограничена до разходите за изготвяне на офертата или до разходите, свързани с обжалването. Когато дадена обществена поръчка вече е възложена, страните могат да предвидят, че не са възможни корективни действия.

ЧЛЕН 9.18

Изменения и поправки в обхвата

Уведомяване за планирано изменение

1. Всяка от страните уведомява другата страна за всякакви предложени поправки, прехвърляне на даден субект от едно приложение в друго, заличаване на субект от списъка или друго изменение (наричано по-долу „изменението“) на приложения 9-А до 9-И.
2. За всяко предложено заличаване на субект от нейните приложения 9-А до 9-Ж на основание че държавният контрол или влияние върху обхванатата обществена поръчка на субекта са ефективно премахнати, страната, която предлага изменението (наричано по-долу „изменящата страна“), включва в уведомлението доказателства, че държавният контрол или влияние са ефективно премахнати. Държавният контрол или влияние върху обхванатите обществени поръчки на субекти, изброени в приложение 9-В, се считат за действително премахнати, ако:
 - а) за Съюза, възложителят осъществява конкурентна дейност; и

б) за Сингапур, субектът е приватизиран.

Когато държавният контрол или влияние върху обхванатите обществени поръчки на възложител от дадена страна са ефективно премахнати, другата страна не може да претендира за компенсаторни корекции.

3. За всяко друго предложено изменение изменящата страна включва в уведомлението информация относно вероятните последици от изменението за обхвата, предвиден в настоящата глава. Когато изменящата страна предлага да се направят незначителни промени или технически поправки от чисто формален характер, които не се отразяват върху обхваната обществена поръчка, тя прави уведомление за тези изменения най-малко на всеки две години.

Решаване на спорове по повдигнати възражения

4. В случай на възражение от другата страна (наричана по-долу „повдигналата възражение страна“) по отношение на уведомлението от изменящата страна, страните се стремят да намерят решение по предмета на възражението чрез двустранни консултации, включително, ако е необходимо, консултации в рамките на Комитета по търговията с услуги, инвестициите и обществените поръчки, създаден съгласно член 16.2 (Специализирани комитети). В тези консултации страните вземат предвид следното:

- а) доказателства, които се отнасят до ефективното премахване на държавния контрол или влияние върху обхваната обществена поръчка на предприятието в случай на уведомление по параграф 2;
- б) доказателства, че предложеното изменение не засяга обхвата в случай на уведомление по параграф 3; и

- в) всякакви претенции, свързани с необходимостта от или нивото на компенсаторни корекции, произтичащи от измененията, за които е извършено уведомление в съответствие с параграф 1. Корекциите може да се състоят или от компенсаторно разширяване на обхвата от изменящата страна или от оттегляне на равностоеен обхват от повдигналата възражението страна с оглед поддържането на равновесие между правата и задълженията, и сравнимо ниво на взаимно договорен обхват, предвиден в настоящата глава.

5. Когато повдигналата възражението страна след двустранни консултации съгласно параграф 4 смята, че е налице една или повече от следните ситуации:

- а) в случая на параграф 4, буква а) — държавният контрол или влияние върху обхваната обществена поръчка на възложителя не са били ефективно премахнати;
- б) в случая на параграф 4, буква б) — дадено изменение не отговаря на критериите в параграф 3 и засяга обхвата и следва да бъде обект на компенсаторни корекции; или
- в) в случая на параграф 4, буква в) — компенсаторните корекции, предложени по време на консултациите между страните, не са подходящи за запазване на сходно равнище на взаимно договорен обхват,

страните може да прибегнат до механизма за уреждане на спорове съгласно четиринадесета глава (Уреждане на спорове).

Изпълнение

- 6. Предложено изменение влиза в сила единствено когато:

- а) другата страна не е представила на изменящата страна писмено възражение срещу предложеното изменение в срок от четиридесет и пет дни от датата на уведомяване за предложените изменения;
- б) повдигналата възражението страна е уведомила изменящата страна за оттеглянето на своето възражение;
- в) страните са постигнали съгласие след надлежни консултации съгласно параграф 4; или
- г) спорът по повдигнатото възражение е бил разрешен чрез механизма за уреждане на спорове съгласно параграф 5.

ЧЛЕН 9.19

Задължения на Комитета

Страните могат в рамките на Комитета по търговията с услуги, инвестициите и обществените поръчки, създаден по силата на член 16.2 (Специализирани комитети):

- а) да приемат конкретни условия за докладването на статистически данни съгласно параграф 4 от член 9.15 (Прозрачност на информацията за възлагане на обществена поръчка);
- б) да разглеждат висящи уведомления за изменения на обхвата и да одобряват актуализации на списъка на субектите в приложения 9-А до 9-В;
- в) да подкрепят компенсаторни корекции вследствие на измененията, засягащи обхвата;

- г) да преразглеждат, когато е необходимо, ориентировъчните критерии, показващи ефективното премахване на държавния контрол или влияние върху обхванатата обществена поръчка на възложителя;
- д) да приемат критерии за вземане на решение относно нивото на компенсаторни корекции на обхвата;
- е) да разглеждат въпроси, свързани с обществените поръчки, които са отнесени до Комитета от някоя от страните;
- ж) да обменят информация, свързана с възможности за обществени поръчки, включително тези на регионално равнище, във всяка от страните; и
- з) да обсъждат всякакви други въпроси от значение за прилагането на настоящата глава.

Страните могат в рамките на Комитета по търговията с услуги, инвестициите и обществените поръчки, създаден съгласно член 16.2 (Специализирани комитети), да вземат всякакви решения, необходими за целите на букви а) — з).

ЧЛЕН 9.20

Изменение на разпоредбите на Споразумението за държавните поръчки (СДП)

Ако преразгледаното СДП е изменено или суспендирано от друго споразумение, при необходимост страните изменят настоящата глава чрез решение на Комитета по търговията с услуги, инвестициите и обществените поръчки, създаден съгласно член 16.2 (Специализирани комитети).

ДЕСЕТА ГЛАВА

Интелектуална собственост

ЧЛЕН 10.1

Цели

1. Целите на настоящата глава са:
 - а) улесняване на производството и пускането на пазара на иновативни и творчески продукти и предоставянето на услуги между страните; и
 - б) увеличаване на ползите от търговията и инвестициите чрез адекватно и ефективно ниво на защита на правата върху интелектуална собственост и предвиждането на мерки за ефективното осигуряване на упражняването на тези права.
2. Целите и принципите, определени в част I от Споразумението за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост (TRIPS), и по-специално в член 7 (Цели) и член 8 (Принципи), се прилагат *mutatis mutandis* по отношение на настоящата глава.

РАЗДЕЛ А

ПРИНЦИПИ

ЧЛЕН 10.2

Обхват и определения

1. Страните припомнят задълженията, поети по силата на международните договори в сферата на интелектуалната собственост, включително споразумението TRIPS и Парижката конвенция за закрила на индустриалната собственост (от 20 март 1883 г., преразгледана в Стокхолм на 15 юли 1967 г.; наричана по-долу „Парижката конвенция“). Разпоредбите на настоящата глава допълват правата и задълженията на страните съгласно Споразумението TRIPS и други международни договори в сферата на интелектуалната собственост, по които те са страни.
2. За целите на настоящата глава „правата върху интелектуална собственост“ включват:
 - a) всички категории интелектуална собственост, които са предмет на раздели от 1 до 7 на част II от споразумението TRIPS, и по-специално:
 - i) авторско право и свързаните с него права;
 - ii) патенти¹;

¹ В случая на Съюза, за целите на настоящата глава патентите включва правата, произтичащи от сертификати за допълнителна защита.

- iii) марки;
 - iv) промишлени дизайни;
 - v) дизайни на разположението (топография) на интегрални схеми;
 - vi) географски означения;
 - vii) защита на неоповестена информация; и
- б) правна закрила на сортовете растения.

ЧЛЕН 10.3

Изчерпване на правата

Всяка страна има право да установи собствен режим за изчерпване на правата върху интелектуална собственост при спазване на съответните разпоредби на Споразумението TRIPS.

РАЗДЕЛ Б

СТАНДАРТИ ОТНОСНО ПРАВАТА ВЪРХУ ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ

ПОДРАЗДЕЛ А

АВТОРСКО ПРАВО И СРОДНИ ПРАВА

ЧЛЕН 10.4

Предоставена закрила

Страните спазват правата и задълженията, предвидени в разпоредбите на Бернската конвенция за защита на литературните и художествени произведения (от 9 септември 1886 г., последно преразгледана в Париж на 24 юли 1971 г.), Договора на СОИС за авторското право (приет в Женева на 20 декември 1996 г.), Договора на СОИС за изпълненията и звукозаписите (приет в Женева на 20 декември 1996 г.) и Споразумението TRIPS¹. Страните могат да предвидят закрила на артистите изпълнители, продуцентите на звукозаписи и излъчващите организации в съответствие със съответните разпоредби на Международната конвенция за закрила на артистите изпълнители, продуцентите на звукозаписи и излъчващите организации (приета в Рим на 26 октомври 1961 г.).

¹ Без да се засяга член 10.6 (Продуценти на звукозаписи), страните приемат, че при позоваванията на тези международни споразумения се вземат предвид резервите, които всяка страна е направила във връзка с тях.

ЧЛЕН 10.5

Срок на закрила

1. Всяка от страните създава разпоредби, които предвиждат, че когато срокът на закрила на едно произведение се изчислява въз основа на живота на автора, срокът е не по-кратък от живота на автора и седемдесет години след смъртта на автора.
2. В случай на съавторство посоченият в параграф 1 срок се изчислява от смъртта на последния преживял автор.
3. Срокът на закрила на кинематографични произведения¹ е не по-кратък от седемдесет години след разгласяването им със съгласието на автора или, когато това не е станало в рамките на най-малко петдесет години от създаването на произведението, най-малко седемдесет години след създаването му².
4. Срокът на закрила на правата върху фонограмите е не по-кратък от петдесет години след създаването им, а ако те са публикувани през този период — не по-кратък от седемдесет години след датата на първото законно публикуване.

¹ За Съюза понятието „кинематографични произведения“ включва и аудиовизуални произведения.

² В случая на Съюза, срокът на закрила изтича седемдесет години след смъртта на последното лице, посочено като автор съгласно съответното вътрешно законодателство, като срокът в никакъв случай не е по-кратък от минималната продължителност на закрилата, предоставяна съгласно параграф 3 от член 10.5 (Срок на закрила).

5. Срокът на закрила на правата върху предавания е не по-кратък от петдесет години след първото излъчване или създаването на предаването.
6. Сроковете, установени в настоящия член, се изчисляват от първия ден на януари на годината, следваща събитието, което ги поражда.

ЧЛЕН 10.6

Продуценти на звукозаписи

Всяка от страните предвижда за продуцентите на звукозаписи¹ правото на еднократно справедливо възнаграждение, ако звукозаписът се публикува с търговска цел или ако възпроизвеждането на такъв звукозапис се използва за излъчване по безжичен път или за публично изпълнение^{2, 3}.

¹ „Продуцент на звукозапис“ е физическото или юридическото лице, което осъществява, поема инициатива или носи отговорност за първия запис на звука на изпълнението, друг звук или възпроизведен звук.

² „Публично изпълнение“ означава, по отношение на звукозаписа, всякакъв начин на фонетично представяне пред обществеността на звук или възпроизведен звук, записан под формата на звукозапис.

³ Сингапур прилага изцяло задълженията по настоящия член в рамките на две години от датата на влизане в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 10.7

Правото на препродажба

Страните се договарят да обменят становища и сведения относно практики и политики, свързани с правото на творците да препродават.

ЧЛЕН 10.8

Сътрудничество по колективното управление на правата

Страните полагат усилия за насърчаване на диалога и сътрудничеството между своите съответни организации за колективно управление авторски права, с цел да гарантират улеснен достъп и доставяне на съдържание между териториите на страните, както и прехвърлянето на авторски и лицензионни възнаграждения, произтичащи от използването на произведения или други обекти на авторските права.

ЧЛЕН 10.9

Закрила на технологични мерки

1. Всяка от страните следва да осигури адекватна правна закрила и ефективни правни корективни мерки за случаите на заобикаляне на ефективни технологични мерки¹, които се използват от автори, изпълнители или продуценти на звукозаписи във връзка с упражняването на правата им в техните творби, изпълнения или звукозаписи, и които ограничават действия по отношение на техните творби, изпълнения или звукозаписи, за които засегнатите автори, изпълнители или продуценти на звукозаписи не са предоставили разрешение или които не са разрешени от вътрешното законодателство².

¹ По смисъла на настоящия член „технологични мерки“ означава всяка технология, уред или компонент, който в нормалния ход на работата си е предназначен да предотврати или ограничи действия по отношение на произведения, изпълнения или звукозаписи, които не са разрешени от авторите, изпълнителите или продуцентите на звукозаписите, съгласно предвиденото във вътрешното законодателство на съответната страна. Без да се засяга обхватът на авторското право или сродните му права, предвидени във вътрешното законодателство на съответната страна, технологичните мерки се считат за ефективни, когато използването на защитените произведения, изпълнения или звукозаписи се контролира от авторите, изпълнителите или продуцентите на звукозаписите чрез прилагането на съответен контрол на достъпа или процес на защита като кодиране, смущаване (заглушаване) или на механизъм за контрол върху копирането, чрез който се постига целта за закрила.

² Някоя от разпоредбите на настоящата глава не изисква от Сингапур да ограничи вноса или вътрешните продажби на уред, който не прави ефективна технологична мярка, чиято единствена цел е осъществяването на контрол върху сегментирането на пазара за законни копия на игрални филми, и не нарушава по друг начин вътрешното законодателство.

2. С цел да се осигури съответното ниво на правна закрила и наличието на ефективните корективни мерки, посочени в параграф 1, всяка от страните следва да осигури закрила най-малко срещу:

а) в степента, предвидена в нейното вътрешно законодателство:

- i) непозволеното заобикаляне на ефективна технологична мярка, извършено съзнателно или при достатъчно основания да се знае за това; и
- ii) публичното разпространение посредством пускане на пазара на уред или продукт, включително компютърни програми, или на услуга, като средство за заобикаляне на ефективна технологична мярка; и

б) производството, вноса или разпространението на уред или продукт, включително компютърни програми, или предоставяне на услуга, който/която:

- i) има за основно предназначение или е произведен(а) за целите на заобикаляне на ефективна технологична мярка; или
- ii) има ограничено търговско значение извън целите за заобикаляне на ефективна технологична мярка¹.

¹ При прилагането на параграфи 1 и 2 от настоящия член никоя от страните не следва да бъде задължавана да изисква устройството на даден продукт на битовата електроника, телекомуникационен или компютърен продукт, или устройството и подбора на части и компоненти за него, да са насочени към преодоляването на конкретна технологична мярка, ако продуктът по никакъв друг начин не нарушава приетите от нея мерки за прилагане на посочените параграфи.

3. Като предвижда адекватна правна закрила и ефективни правни корективни мерки съгласно параграф 1, дадена страна може да приеме или да запази в сила подходящи ограничения или изключения от мерките за прилагане на параграфи 1 и 2. Задълженията по параграфи 1 и 2 не засягат правата, ограниченията, изключенията или забраните по отношение на нарушения на авторски или сродни на тях права съгласно вътрешното законодателство на всяка страна.

ЧЛЕН 10.10

Защита на информация за режима на правата

1. С цел закрила на представената в електронна форма информация за режима на правата¹ всяка от страните осигурява адекватна правна закрила и ефективни правни корективни мерки срещу лица, за които е известно, че без разрешение извършват някое от действията по-долу, като знаят, или по отношение на гражданскоправните корективни мерки съществуват разумни основания да се счита, че знаят, че могат да предизвикат, позволят или подпомогнат осъществяването или прикриването на нарушение на авторски или сродни на тях права. Тези действия са:

¹ По смисъла на настоящия член „информация за режима на правата“ означава:

- а) информация, която служи за идентифициране на творбата, изпълнението или звукозаписа; автора на творбата, изпълнителя на изпълнението или продуцента на звукозаписа; или носителя на права върху творбата, изпълнението или звукозаписа;
- б) информация за условията на използване на творбата, изпълнението или звукозаписа; или
- в) номера или кодове, представляващи информацията, описана в букви а) и б), когато някой от тези елементи на информация е приложен към копие на творбата, изпълнението или звукозаписа или се отбелязва във връзка с публичното разпространяване или представяне на творбата, изпълнението или звукозаписа.

- а) премахване или изменяне на представена в електронен вид информация за режима на правата;
- б) разпространяване, осъществяване на внос с цел разпространение, излъчване в ефир, съобщаване или публично разпространение на копия от творби, изпълнения или звукозаписи, като знае, че представената в електронна форма информация за режима на правата е била премахната или изменена без разрешение.

2. Като предвижда адекватна правна закрила и ефективни правни корективни мерки съгласно параграф 1, дадена страна може да приеме или да запази в сила подходящи ограничения или изключения от мерките за прилагане на параграф 1. Задълженията по параграф 1 не засягат правата, ограниченията, изключенията или забраните по отношение на нарушения на авторски или сродни на тях права съгласно вътрешното законодателство на всяка страна.

ЧЛЕН 10.11

Изключения и ограничения

Страните могат да предвидят ограничения на или изключения от правата по член 10.6 (Продуценти на звукозаписи) само в определени специални случаи, които не са в противоречие с обичайното използване на произведението или друг обект на правата и не накърняват неоснователно законните интереси на притежателите на правата.

ПОДРАЗДЕЛ Б

МАРКИ

ЧЛЕН 10.12

Международни споразумения

Всяка страна полага всички разумни усилия за спазване на Договора за правото в областта на търговските марки (съставен в Женева на 27 октомври 1994 г.) и Сингапурския договор относно правото на търговските марки (приет в Сингапур на 27 март 2006 г.)¹.

ЧЛЕН 10.13

Процедура по регистрация

Всяка страна предвижда система за регистрация на марките, при която съответният компетентен орган в областта на марките писмено посочва основанията за отказ за регистрация на дадена марка. Заявителят има възможност да обжалва отказа пред съдебен орган. Всяка от страните предвижда възможността на трети страни да се противопоставят на заявленията за регистрация на марки. Всяка страна предоставя обществено достъпна електронна база данни за заявленията за регистрация и регистрациите на марки.

¹ Сингапур е страна по Сингапурския договор относно правото на марките, а Съюзът полага всички разумни усилия, за да улесни присъединяването си към Сингапурския договор относно правото на марките.

ЧЛЕН 10.14

Общоизвестни марки

Страните предоставят закрила на общоизвестните марки в съответствие със Споразумението TRIPS. При определянето дали дадена марка е общоизвестна, страните се стремят да прилагат Съвместните препоръки относно разпоредбите в областта на закрилата на общоизвестните марки, приети от Асамблеята на Парижкия съюз за защита на индустриалната собственост и Генералната асамблея на Световната организация за интелектуална собственост (СОИС) по време на тридесет и четвъртата сесия на Асамблеята на държавите — членки на СОИС, проведена от 20 до 29 септември 1999 г.

ЧЛЕН 10.15

Изключения от правата, предоставяни от дадена марка

Всяка от страните:

- а) осигурява коректна употреба на описателни термини¹ като ограничено изключение от правата, предоставени от марките; и
- б) може да осигури други ограничени изключения,

при условие че тези изключения вземат предвид законните интереси на притежателя на марката, както и тези на трети страни.

¹ Коректната употреба на описателни термини включва използването на знак за означаване на географския произход на стоките или услугите и е в съответствие с почтената практика в областта на промишлеността или търговията.

ПОДРАЗДЕЛ В

ГЕОГРАФСКИ ОЗНАЧЕНИЯ¹

ЧЛЕН 10.16

Обхват

1. Подраздел В (Географски означения) се прилага за признаването и закрилата на географските означения за вина, спиртни напитки, селскостопански и хранителни продукти с произход от териториите на страните.
2. Разпоредбите на подраздел В (Географски означения) се прилагат по отношение на географските означения на дадена страна, които подлежат на закрила в другата страна, само ако те са признати и обявени за такива в тяхната държава на произход.

¹ За целите на настоящата глава „географски означения“ са означения, определящи дадена стока като произхождаща от територията на някоя от страните, район или местност в тази територия, когато дадено качество, известност или друга характеристика на стоката могат да се отдадат предимно на географския ѝ произход.

ЧЛЕН 10.17

Система за закрила на географските означения

1. Всяка страна, след влизането в сила на настоящото споразумение, установява системи за регистрация и закрила на географските означения на нейна територия за категориите вина, спиртни напитки, селскостопански и хранителни продукти, за които смята, че това е целесъобразно.
2. Системите, посочени в параграф 1, съдържат следните елементи:
 - а) национален регистър;
 - б) административен процес, целящ да се потвърди, че географските означения, вписани или които предстои да бъдат вписани в националния регистър, посочен в параграф 2, буква а), определят дадена стока като произхождаща от територията на някоя от страните, район или местност в тази територия, когато дадено качество, известност или друга характеристика на стоката могат да се отдадат предимно на географския ѝ произход;
 - в) процедура за повдигане на възражение, позволяваща да бъдат взети под внимание законните интереси на трети страни; и
 - г) правни средства, които позволяват поправката и заличаването на данни в националния регистър, посочен в параграф 2, буква а), с цел да бъдат взети под внимание законните интереси на трети страни и на носителите на правата на съответните регистрирани географски означения.

3. Страните, веднага след като това стане възможно след приключването на процедурите за закрила на географските означения на всяка страна¹ за всички наименования, посочени в приложение 10-А, се срещат, за да приемат решение в рамките на Комитета по търговията, посочен в член 16.1 (Комитет по търговията) относно вписването в приложение 10-Б на наименованията от приложение 10-А на всяка страна, които са били и продължават да бъдат защитени като географски означения съгласно системата на съответната страна, както е посочено в параграф 2.

ЧЛЕН 10.18

Изменение на списъка на географските означения

Страните се договарят за възможността за изменение на списъка на географските означения за вина, спиртни напитки, селскостопански и хранителни продукти, изброени в приложение 10-Б, които следва да бъдат защитени от всяка страна съгласно подраздел В (Географски означения). Тези изменения на приложение 10-Б се извършват, при условие че географските означения са били и остават защитени като географски означения съгласно системата на съответната страна, както е посочено в параграф 2 от член 10.17 (Система за закрила на географските означения).

¹ За целите на подраздел В (Географски означения), в случая на Сингапур, процедурата за закрила на географските означения се отнася до националната регистрационна процедура по системата, установена от Сингапур в съответствие с параграф 2 от член 10.17 (Система за закрила на географските означения).

ЧЛЕН 10.19

Обхват на закрила на географските означения

1. При спазване на член 10.22 (Общи положения) по отношение на географските означения за вина, спиртни напитки, селскостопански и хранителни продукти, изброени в приложение 10-Б и оставащи защитени като географски означения съгласно системата на съответната страна, както е посочено в параграф 2 от член 10.17 (Система за закрила на географските означения), всяка страна предоставя на заинтересованите страни правни средства, за да предотвратят:
 - а) употребата на каквито и да е средства за обозначението или представянето на дадена стока, показващи или загатващи, че въпросната стока произхожда от географски район, различен от истинското ѝ място на произход, по начин, който подвежда обществеността относно географския произход на стоката; и
 - б) всяко друго използване, което представлява акт на нелоялна конкуренция по смисъла на член 10, второ (Нелоялна конкуренция) на Парижката конвенция.
2. При спазване на член 10.22 (Общи положения) по отношение на географските означения за вина и спиртни напитки, изброени в приложение 10-Б и оставащи защитени като географски означения съгласно системата на съответната страна, както е посочено в параграф 2 от член 10.17 (Система за закрила на географските означения), всяка страна предоставя на заинтересованите страни правни средства, за да предотвратят употребата на всяко такова географско означение за вина или спиртни напитки, чийто произход не е от мястото, указано от въпросното географско означение, дори когато:
 - а) е посочено истинското място на произход на стоката;

- б) географското означение се използва в превод; или
- в) географското означение се придружава от изрази като „род“, „тип“, „стил“, „имитация“ или други сходни изрази.

3. При спазване на член 10.22 (Общи положения) по отношение на селскостопански и хранителни продукти, изброени в приложение 10-Б и оставащи защитени като географски означения съгласно системата на съответната страна, както е посочено в параграф 2 от член 10.17 (Система за закрила на географските означения), всяка страна предоставя на заинтересованите страни правни средства, за да предотвратят употребата на всяко такова географско означение, чрез което стока се определя за сходна стока¹, чийто произход не е от мястото, указано от въпросното географско означение, дори когато:

- а) е посочено истинското място на произход на стоката;
- б) географското означение се използва в превод²; или

¹ За целите на настоящия параграф и на параграф 1 от член 10.21 (Връзка с марките) терминът „сходна стока“ по отношение на дадена стока, за която се използва защитено географско означение съгласно системата на дадена страна, както е посочено в параграф 2 от член 10.17 (Система за закрила на географските означения), е стока, която попада в същата категория стоки в регистъра на тази страна като стоката, за която е било регистрирано географското означение.

² С цел постигането на по-голяма сигурност се приема, че това се оценява във всеки отделен случай. Тази разпоредба не се прилага в случаите, когато се докаже, че не съществува връзка между защитеното географско означение и преведеното понятие. Освен това се приема, че тази разпоредба се прилага без да се засягат общите положения на подраздел В (Географски означения).

в) географското означение се придружава от изрази като „род“, „тип“, „стил“, „имитация“ или други сходни изрази.

4. Никоя от разпоредбите на подраздел В (Географски означения) не изисква от страните да прилагат разпоредбите на този подраздел по отношение на географско означение, в случай че носителят на правата не:

а) поднови регистрацията; или

б) поддържа минимална търговска дейност или интерес, включително пускане на пазара, насърчаване на продажбите или наблюдение на пазара,

по отношение на географското означение на пазара в тази страна.

5. Без да се засягат разпоредбите на параграф 3 от член 23 от Споразумението TRIPS, всяка страна определя практическите условия, при които омонимните географски означения ще бъдат разграничавани помежду си на нейната територия, като отчита необходимостта да се гарантира справедливо третиране на съответните производители и предотвратяването на подвеждането на потребителите.

6. Когато дадена страна получи заявление за регистрация или закрила на географско означение, което е омоним с някое от географските означения в приложение 10-Б, тази страна ще вземе предвид становищата и коментарите на заявителя и на заинтересованите производители¹ при определянето условията, съгласно които географските означения ще бъдат разграничавани помежду си.

¹ В случая на Сингапур „заинтересованите производители“ се отнася за притежателите на правата.

ЧЛЕН 10.20

Право на използване на географски означения

Лицата, които могат да използват географско означение, защитено съгласно подраздел В (Географски означения), не се ограничават само до заявителя, при условие че географското означение се използва по отношение на стоките, идентифицирани от посоченото географско означение.

ЧЛЕН 10.21

Връзка с марките

1. При спазване на член 10.22 (Общи положения) по отношение на географските означения, посочени в приложение 10-Б и оставащи защитени като географски означения съгласно системата на някоя от страните, както е посочено в параграф 2 на член 10.17 (Система за закрила на географските означения), регистрацията на марка за стоки, която съдържа или се състои от географско означение, идентифициращо подобни стоки, се отказва или обявява за недействителна *ex officio*, ако вътрешното законодателство на тази страна позволява това, или по искане на заинтересована страна, по отношение на стоки, които не са с произход, указван от въпросното географско означение, при условие че заявката за регистрация на марката е подадена след датата на заявката за регистрация на географското означение на съответната територия.

2. Без да се засяга параграф 4, страните признават, че наличието на по-ранна конфликтна марка в една от страните, не изключва напълно регистрацията на последващо географско означение за подобни стоки в тази страна¹.

3. Когато дадена марка е заявена или регистрирана добросъвестно или правата върху марката са били придобити добросъвестно, ако тази възможност е предвидена в съответните вътрешни законодателства на страните:

а) преди датата на заявката за закрила на географско означение на съответната територия; или

б) преди географското означение да е поставено под закрила в страната на произхода му,

приетите мерки за изпълнение на подраздел В (Географски означения) не накърняват правото за регистриране или валидността на регистрацията на дадена марка или правото да се използва марката въз основа на това, че тя е идентична или сходна с дадено географско означение.

4. Никоя от страните няма задължението да закриля като географско означение наименование съгласно подраздел В (Географски означения), когато с оглед на ползваща се с известност или общоизвестна марка закрилата има вероятност да заблуди потребителите по отношение на действителната идентичност на продукта.

¹ В случая на Сингапур географско означение, което е в конфликт с предишна марка, може да бъде регистрирано със съгласието на носителя на правата върху по-ранната марка. В случая на Съюза такова съгласие не е предпоставка за регистрация на географско означение, което е в конфликт с по-ранна марка.

ЧЛЕН 10.22

Общи положения

1. Вносът, износът и предлагането на пазара на продуктите, посочени в подраздел В (Географски означения), на територията на някоя от страните се уреждат от вътрешното законодателство на тази страна.
2. По отношение на селскостопанските и хранителните продукти разпоредбите на подраздел В (Географски означения) не изискват от някоя от страните да предотвратява продължителната и сходна употреба на географско означение на другата страна във връзка със стоките или услугите на някой от нейните граждани или на някое от нейните местни лица, използвали продължително това географско означение по отношение на едни и същи или подобни стоки или услуги на територията на тази страна:
 - а) в продължение най-малко на десет години преди 1 януари 2004 г.; или
 - б) добросъвестно преди тази дата.
3. По отношение на географските означения, които следва да бъдат включени в приложение 10-Б, когато е била установена по-ранна употреба при:
 - а) производството по възражение по време на вътрешните процедури за регистрация; или
 - б) съдебно производство,

такава по-ранна употреба се включва в приложение 10-Б по отношение на въпросното географско означение:

- i) в съответствие с механизма, установен в параграф 3 от член 10.17 (Система за закрила на географските означения), в случая на параграф 3, буква а); и
- ii) в съответствие с механизма, установен в член 10.18 (Изменение на списъка на географските означения), в случая на параграф 3, буква б).

4. Всяка страна може да определя практическите условия, при които такава по-ранна употреба ще бъде разграничавана от географското означение на нейната територия, като се отчита необходимостта да се гарантира, че потребителите не са подвеждани.

5. Подраздел В (Географски означения) не изисква която и да било от страните да прилага разпоредбите му по отношение на географско означение на другата страна във връзка със стоки или услуги, за които съответното означение е идентично с обичайното понятие, използвано в обикновения език като популярно наименование за такива стоки или услуги на територията на тази страна.

6. Подраздел В (Географски означения) не изисква която и да било от страните да прилага разпоредбите му по отношение на наименование, съдържащо се в географско означение на другата страна във връзка със стоки или услуги, за които съответното наименование е идентично с обичайното понятие, използвано в обикновения език като популярно наименование за такива стоки или услуги на територията на тази страна.

7. Подраздел В (Географски означения) не изисква която и да било от страните да прилага разпоредбите му по отношение на географско означение на другата страна във връзка с лозарски продукти, за които съответното означение е идентично с обичайното наименование на сорт грозде, съществуващ на територията на тази страна, считано от датата на влизане в сила в тази страна на Споразумението за СТО.
8. Подраздел В (Географски означения) не препятства дадена страна да защитава като географско означение, в съответствие с вътрешното си законодателство, понятие, което е в конфликт с наименование на сорт растения или порода животни.
9. Дадена страна може да предвиди, че всяка заявка, направена съгласно подраздел В (Географски означения) във връзка с използването или регистрацията на марка, следва да бъде представена в рамките на пет години, след като неправилното използване на защитеното означение е станало общо достояние в тази страна, или след датата на регистриране на марката в тази страна, при условие че марката е била публикувана до тази дата, ако тази дата предхожда датата, на която неправилното използване е станало обществено достояние в тази страна, и че географското означение не е използвано или регистрирано недобросъвестно.
10. Подраздел В (Географски означения) не засяга правото на всяко лице да използва в процеса на търговия името си или името на предшественика си в съответната дейност, с изключение на случаите, когато това име се използва по заблуждаващ обществеността начин.
11. Подраздел В (Географски означения) не задължава която и да било от страните да защитава дадено географско означение на другата страна, ако то не е защитено или е престанало да бъде защитено в съответствие с вътрешното законодателство на държавата по произход. Страните се уведомяват взаимно, ако дадено географско означение престане да бъде защитено в държавата по произход.

ЧЛЕН 10.23

Връзка с Комитета по търговията

Комитетът по търговията, създаден в съответствие с член 16.1 (Комитет по търговията), има право да:

- а) приема решение относно включването в приложение 10-Б, както е посочено в параграф 3 от член 10.17 (Система за закрила на географските означения); и
- б) изменя приложение 10-Б в съответствие с член 10.18 (Изменение на списъка на географските означения).

ПОДРАЗДЕЛ Г

ПРОМИШЛЕНИ ДИЗАЙНИ

ЧЛЕН 10.24

Изисквания за закрила на регистриран промишлен дизайн¹

1. Страните предоставят закрила на независимо създадени дизайни, които са нови или оригинални². Тази закрила се осигурява чрез регистрация и предоставя изключителни права на притежателите на дизайни в съответствие с разпоредбите на подраздел Г (Промислени дизайни)³.

¹ За целите на подраздел Г (Промислени дизайни) Съюзът предоставя закрила и на нерегистриран дизайн, когато той съответства на изискванията на Регламент (ЕО) № 6/2002 на Съвета от 12 декември 2001 г. относно промишления дизайн на Общността, последно изменен с Регламент (ЕО) № 1891/2006 на Съвета от 18 декември 2006 г.

² Страните се договарят, че когато вътрешното право на една от страните предвижда това, може да се налага изискване за оригиналност на дизайна. Това се отнася до дизайни, които значително се отличават от известни дизайни или комбинации от характеристики на известни дизайни. Съюзът счита, че даден дизайн е оригинален, ако цялостното впечатление, което той създава в информирания потребител, се различава от цялостното впечатление, което създава дизайн, станал общодостъпен.

³ Приема се, че дизайнните не се изключват от закрила, ако единственото основание е това, че представляват част от артикул или продукт, при условие че са видими, отговарят на критериите, изложени в настоящия параграф, и:

- а) изпълняват другите критерии за предоставяне на закрила на промишлен дизайн; и
- б) не са изключени на друго основание от обхвата на закрила на промишлен дизайн съгласно съответното вътрешно законодателство на страните.

2. Закрилата на промишлен дизайн не се прилага за промишлени дизайни, разработени основно по технически или функционални съображения.

3. Правото върху промишлен дизайн не възниква за промишлен дизайн, който противоречи на обществената политика или на общоприети морални принципи¹.

ЧЛЕН 10.25

Права, предоставяни от регистрацията

Притежателят на защитен промишлен дизайн има право да попречи на трети страни най-малкото да произвеждат, предлагат за продажба, продават или внасят без съгласието на притежателя артикули, носещи или включващи дизайн, който е копие или по същество копира защитения дизайн, когато такива действия се предприемат за търговски цели.

ЧЛЕН 10.26

Срок на закрила

Срокът на предоставената закрила съответства най-малко на десет години, считано от датата на подаване на заявката.

¹ Разпоредбите на настоящия член не възпрепятстват страните да предвиждат други конкретни изключения от закрилата на промишлен дизайн съгласно вътрешното си законодателство. Страните постигат съгласие, че такива изключения не трябва да бъдат широкообхватни.

ЧЛЕН 10.27

Изключения

Страните могат да предоставят ограничени изключения от закрилата на дизайни, при условие че такива изключения не са в необосновано противоречие с обичайното използване на дизайните, включени в обхвата на закрила, и не засягат излишно законните интереси на притежателя на дизайна, включен в обхвата на закрила, като се взимат предвид законните интереси на трети лица.

ЧЛЕН 10.28

Връзка с авторските права

Страните предвиждат възможността промишлен дизайн, регистриран в дадена страна в съответствие с подраздел Г (Промишлени дизайни), да не е изцяло изключен от закрила по силата на вътрешното законодателство в областта на авторското право на тази страна. Степента, до която се предоставя такава закрила, както и условията за предоставянето ѝ, се определят от всяка страна¹.

¹ В случая на Сингапур степента на закрила и условията, при които тя се предоставя, включват обстоятелствата съгласно член 74 от Закона за авторското право на Сингапур.

ПОДРАЗДЕЛ Д

ПАТЕНТИ

ЧЛЕН 10.29

Международни споразумения

Страните припомнят задълженията по Договора за патентно сътрудничество (съставен във Вашингтон на 19 юни 1970 г., изменен на 28 септември 1979 г. и на 3 февруари 1984 г.). Когато е целесъобразно, страните полагат всички разумни усилия за спазването на членове 1—16 от Договора за патентното право (приет в Женева на 1 юни 2000 г.) по начин, който е в съответствие с вътрешното им законодателство и процедури.

ЧЛЕН 10.30

Патенти и общественото здраве

1. Страните признават значението на Декларацията относно Споразумението ТРИПС и общественото здраве, приета на 14 ноември 2001 г. от министерската конференция на СТО в Доха. При тълкуването и прилагането на правата и задълженията съгласно подраздел Д (Патенти) и подраздел Е (Защита на данните от изпитванията, предоставени с цел получаване на административно одобрение за пускане на пазара на фармацевтичен продукт), страните гарантират съответствие с тази декларация.

2. Страните спазват решението на Генералния съвет на СТО от 30 август 2003 г. относно Прилагането на параграф 6 от Декларацията от Доха относно Споразумението ТРИПС и общественото здраве, както и решението на Генералния съвет на СТО от 6 декември 2005 г. относно Изменение на Споразумението ТРИПС, с което се приема Протокола за изменение на Споразумението ТРИПС.

ЧЛЕН 10.31

Удължаване продължителността на права, предоставяни от патент

Страните признават, че фармацевтични продукти¹, защитени с патент на съответните им територии, могат да подлежат на административна процедура за одобрение, преди да бъдат пуснати на техните пазари. Страните предоставят удължаване на продължителността на правата, предоставяни от патентна закрила, за да компенсират притежателя на патента за намалението на действителния живот на патента в резултат на административната процедура за одобрение за пускане на пазара². Удължаването на продължителността на правата, предоставяни от патентна закрила, не може да надхвърля 5 години³.

¹ За целите на настоящия член и на член 10.33 (Защита на данните от изпитванията, предоставени с цел получаване на административно одобрение за пускане на пазара на фармацевтичен продукт) терминът „фармацевтичен продукт“ се дефинира за всяка от страните от съответните законодателства на страните към датата на подписване на настоящото споразумение. В случая на Съюза терминът „фармацевтичен продукт“ се отнася за „лекарствен продукт“.

² Сингапур поема ангажимента да предостави удължаване на продължителността на правата, предоставяни от патентна закрила, за да компенсира притежателя на патента за намалението на действителния живот на патента в резултат на административната процедура за одобрение за пускане на пазара на вещества за диагностика или анализ, които са разрешени като лекарствени продукти.

³ Условието и процедурите за удължаването на срока на патента се определят от съответното законодателство на страните. Това не засяга евентуалното удължаване за педиатрични цели, ако такова е предвидено от някоя от страните.

ЧЛЕН 10.32

Сътрудничество

Страните се договарят да си сътрудничат по инициативи за улесняване на:

- а) предоставянето на патентите въз основа на заявления, подадени от заявители на една от страните на територията на другата страна; и
- б) квалификацията и признаването на компетентността на професионалистите в областта на патентите на една от страните на територията на другата страна.

ПОДРАЗДЕЛ Е

ЗАЩИТА НА ДАННИТЕ ОТ ИЗПИТВАНИЯТА

ЧЛЕН 10.33

Защита на данните от изпитванията,
предоставени с цел получаване на административно одобрение
за пускане на пазара на фармацевтичен продукт

Когато дадена страна изисква преди да одобри пускането на пазара на фармацевтичен продукт да бъдат представени данни от изпитвания или изследвания, отнасящи се до безопасността и ефикасността на този продукт, за период от най-малко пет години от датата на одобрението, което е издала, страната не разрешава на трети страни да пускат на пазара същия или подобен продукт на основание одобрението за пускане на пазара, предоставено на заявителя, който е представил данните от изпитване или изследванията, освен ако предоставилият тези данни или изследвания заявител не даде своето съгласие за това^{1, 2, 3}.

-
- ¹ Условието и процедурите за предоставяне на защитата по настоящия член се определят от съответното законодателство на страните.
- ² Пет години след влизането в сила на настоящото споразумение и без да засягат съществуващите права страните започват дискусии относно възможно удължаване на продължителността на защитата на данните от изпитванията, предоставени с цел получаване на административно одобрение за пускане на пазара на фармацевтичен продукт.
- ³ В контекста на настоящия член следва да се разбира, че такива поверителни подкрепящи данни от изпитване или изследвания не могат да бъдат използвани, за да се определи дали да се одобри друга заявка за период от поне пет години:
- а) в случая на Сингапур — от датата, на която е получена първата заявка;
 - б) в случая на Съюза — от датата, на която е одобрена първата заявка, освен ако заявителят, който е предоставил данните от изпитване или изследванията, не е дал своето съгласие.

ЧЛЕН 10.34

Защита на данните от изпитванията,
предоставени с цел получаване на административно одобрение
за пускане на пазара на химичен продукт¹

1. Когато дадена страна изисква, преди да одобри пускането на пазара на селскостопански химичен продукт, да бъдат представени данни от изпитване или изследвания, отнасящи се до безопасността и ефикасността на този продукт, за период от най-малко десет години от датата на одобрението, което е издала, страната не разрешава на трети страни да пускат на пазара същия или подобен продукт на основание одобрението за пускане на пазара, предоставено на заявителя, който е представил данните от изпитване или изследванията, освен ако предоставилият тези данни или изследвания заявител не даде своето съгласие за това.

¹ В случая на Съюза, за целите на настоящия член „селскостопански химични продукти“ означава активни вещества и препарати, съдържащи едно или повече активни вещества, във формата, в която се доставят на ползвателите, и чието предназначение е:

- а) защита на растения или растителни продукти от всякакви вредни организми или предотвратяване на въздействието на такива организми, доколкото за такива вещества или препарати не е предвидено друго определение в подточки б)–д);
- б) оказване на влияние върху жизнените процеси на растенията по начин, различен от въздействието на подхранващи препарати (например регулатори на растежа на растенията);
- в) консервиране на растителни продукти, доколкото такива вещества или продукти не са предмет на специалните разпоредби на Съвета или Комисията във връзка с консервантите;
- г) унищожаване на нежелани растения; или
- д) унищожаване на части от растения, забавяне или предотвратяване на нежелания растеж на растения.

2. Когато дадена страна предвижда мерки или процедури за избягване на дублиращо изпитване върху гръбначни животни по отношение на селскостопански химични продукти, тази страна може да предвиди условията и обстоятелствата, при които трети страни могат да предлагат на пазара същите или подобни продукти на основание одобрението за пускане на пазара, предоставено на заявителя, който е представил данните от изпитване или изследванията.

3. Когато дадена страна изисква представяне на данни от изпитване или изследвания по отношение на безопасността или ефикасността на селскостопански химичен продукт преди издаване на одобрение за предлагането на пазара на този продукт, страната се стреми да направи всичко по силите си за обработката на заявката своевременно с оглед на избягване на неоправдани забавяния.

ПОДРАЗДЕЛ Ж

СОРТОВЕ РАСТЕНИЯ

ЧЛЕН 10.35

Международни споразумения

Страните потвърждават отново своите задължения съгласно Международната конвенция за закрила на новите сортове растения (приета в Париж на 2 декември 1961 г., последно изменена в Женева на 19 март 1991 г.), включително възможността си да прилагат незадължителните изключения от правото на селекционера, както е посочено в член 15, параграф 2 от тази конвенция.

РАЗДЕЛ В

ОСИГУРЯВАНЕ НА УПРАЖНЯВАНЕТО НА ПРАВАТА ВЪРХУ ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ

ЧЛЕН 10.36

Общи задължения

1. Страните потвърждават отново своите ангажименти по членове 41—50 от Споразумението ТРИПС и предвиждат мерки, процедури и средства за правна защита по силата на съответното си вътрешно законодателство срещу нарушаването на правата върху интелектуална собственост, попадащи в обхвата на настоящата глава, които са в съответствие с тези ангажименти.
2. По-специално мерките, процедурите и средствата за правна защита, посочени в параграф 1 и предвидени от всяка от страните съгласно вътрешното ѝ законодателство:
 - а) вземат предвид, когато е целесъобразно, необходимостта от пропорционалност между сериозността на нарушението и интересите на трети страни;
 - б) са справедливи и безпристрастни;
 - в) не са ненужно сложни или скъпи, както и не налагат неразумни срокове или неоправдани забавяния; и

г) се прилагат по такъв начин, че да се избегне създаването на пречки пред законната търговия и да се осигурят предпазни механизми срещу злоупотреба с тях.

3. Разпоредбите на настоящата глава не засягат капацитета на всяка страна да осигурява общото спазване на своето вътрешното право, нито създават задължения за която и да било от страните да изменят съществуващото си законодателство, отнасящо се до осигуряването на упражняването на правата върху интелектуална собственост. Без да се засягат гореспоменатите общи принципи, с настоящата глава не се създават задължения за която и да било от страните:

- а) да създаде съдебна система за осигуряване на упражняването на правата върху интелектуална собственост, различна от общата система за правоприлагане; или
- б) по отношение на разпределянето на ресурсите между осигуряването на упражняването на правата върху интелектуална собственост и общото правоприлагане.

ЧЛЕН 10.37

Публикуване на съдебните решения

В граждански съдебни производства, които са образувани за нарушаване на правата върху интелектуална собственост, всяка от страните приема съответни мерки в съответствие с вътрешното си законодателство и политики, за да публикува или предостави на разположение на обществеността информация относно окончателните съдебни решения. С настоящия член не се изисква от която и да е страна да оповестява поверителна информация, чието оповестяване би възпрепятствало правоприлагането или по друг начин би противоречало на обществения интерес, или би накърнило законни търговски интереси на определени публични или частни предприятия. Страните могат да предвидят други допълнителни мерки за огласяване, подходящи за конкретните обстоятелства, включително и явна кампания по разгласяване.

ЧЛЕН 10.38

Наличие на гражданскоправни мерки, процедури и средства за правна защита

1. Страните предвиждат в съответното си вътрешно законодателство и предоставят на разположение на носителите на права гражданскоправните мерки, процедури и средства за защита, посочени в раздел В (Осигуряване на упражняването на правата върху интелектуална собственост), по отношение на правата върху интелектуална собственост, определени в параграф 2.
2. За целите на раздел В (Осигуряване на упражняването на правата върху интелектуална собственост) следните понятия имат следните значения:
 - а) „носители на правата“ включва притежателите на изключителни лицензи, както и федерации и асоциации¹, които имат необходимата легитимация, за да предявяват тези права; и
 - б) „права върху интелектуална собственост“ се отнася до всички категории интелектуална собственост, които са предмет на раздели 1—6 на част II от Споразумението ТРИПС²;

¹ Доколкото се разрешава от приложимото законодателство и в съответствие с неговите разпоредби, се приема, че фразата „федерации и асоциации“ включва организациите за колективно управление на права, а в контекста на Съюза — организациите за професионална защита, които са надлежно признати като имащи правото да представляват носителите на права върху интелектуална собственост.

² Страните могат да изключват патентите от обхвата на раздел В (Осигуряване на упражняването на правата върху интелектуална собственост).

ЧЛЕН 10.39

Мерки за запазване на доказателства

1. Всяка от страните следва да предвиди нейните съдебни органи да бъдат компетентни да разпореждат прилагането на незабавни и ефективни временни мерки:
 - а) срещу страна или, когато е целесъобразно, трета страна, попадаща под юрисдикцията на съответния съдебен орган, за предотвратяване извършването на нарушение по отношение на право върху интелектуална собственост, и по-специално с цел възпрепятстване на влизането в търговските канали на стоки, нарушаващи права върху интелектуална собственост; и
 - б) за запазване на съответните доказателства относно предполагаемото нарушение.
2. Всяка от страните следва да предвиди нейните съдебни органи да бъдат компетентни по целесъобразност да приемат временни мерки *inaudita altera parte*, и по-специално когато всяко забавяне би нанесло непоправима вреда на носителя на правата или когато е налице очевиден риск да бъдат унищожени доказателства. В производствата, провеждани *inaudita altera parte*, всяка от страните предоставя на своите съдебни органи правомощия да действат незабавно в случаите на искания за налагане на временни мерки и да вземат решения без необосновано забавяне.
3. Поне по отношение на случаите на нарушение на авторски и сродните им права и фалшифициране на марки всяка от страните следва да предвиди възможността при гражданско съдебно производство нейните съдебни органи да бъдат компетентни да разпоредят изземване или друг вид задържане на съмнителните стоки, както и на материалите и инструментите от значение за извършването на нарушение и поне за случаите на фалшифициране на марки — на оригиналите или копия на документните доказателства, свързани с нарушението.

4. Всяка от страните следва да предвиди нейните съдебни органи да бъдат компетентни да изискат от заявителя във връзка с временните мерки да предостави всички приемливи налични доказателства, с цел да получат достатъчно уверения, че правото на заявителя е нарушено или че подобно нарушение непосредствено предстои, както и да разпоредят на заявителя да осигури обезпечение или еквивалентна гаранция, достатъчни да защитят ответника и да предотвратят злоупотреба. Подобно обезпечение или еквивалентна гаранция не следва излишно да пречат използването на процедури за въвеждане на такива временни мерки.

5. Когато временните мерки бъдат отменени или когато изгубят юридическата си сила поради някакво действие или пропуск от страна на заявителя, или когато впоследствие се установи, че не е имало нарушение на права върху интелектуална собственост, съдебните власти следва да бъдат компетентни да разпоредят на заявителя, по искане на ответника, да осигури съответна компенсация за ответника на евентуалната щета, причинена от тези мерки.

ЧЛЕН 10.40

Доказателства и право на информация

1. Без да се накърнява вътрешното законодателство на всяка от страните относно предоставянето на привилегии, защитата на поверителността или обработката на лични данни, всяка страна следва да предвиди възможността при своите граждански съдебни производства във връзка с прилагането на права върху интелектуална собственост нейните съдебни органи да бъдат компетентни, при обосновано искане от страна на носителя на правата, да разпоредят нарушителят или предполагаемият нарушител да предостави на носителя на правата или на съдебните органи, поне за целите на събирането на доказателствен материал, информацията от значение, съгласно предвиденото в нейните приложими закони и подзаконни актове, намираща се в притежанието или под контрола на нарушителя или предполагаемия нарушител.

2. Информацията от значение, посочена в параграф 1, може да включва информация относно всяко лице, замесено в който и да е аспект на нарушението или предполагаемото нарушение и относно средствата за производство или каналите за разпространение на създадените в нарушение или в предполагаемо нарушение стоки или услуги, включително идентифицирането на трети лица, за които се твърди, че са замесени в производството и разпространението на такива стоки или услуги, и относно техните канали за разпространение.

ЧЛЕН 10.41

Други средства за защита

1. Всяка от страните следва да предвиди, че при граждански съдебни производства, когато със съдебно решение е установено нарушение на право върху интелектуална собственост, по искане на носителя на правото нейните съдебни органи са компетентни най-малко по отношение на стоки, чието авторско право е било обект на пиратство, и стоки с фалшифицирани марки:

а) да разпоредят такива стоки, с които е извършено нарушението, да бъдат:

i) унищожени, освен при изключителни обстоятелства; или

ii) изведени извън търговските канали, така че да се предотврати нанасянето на вреда на носителя на правото,

без каквато и да било компенсация; и

- б) да разпоредят материалите и пособията, използвани предимно за създаването или производството на такива стоки, с които е извършено нарушението, без неоправдано забавяне и без каквато и да било компенсация, да бъдат унищожени или изведени извън търговските канали, така че да се сведе до минимум рискът от по-нататъшни нарушения.
2. При разглеждането на посоченото в параграф 1 искане от носител на право се взимат предвид необходимостта от пропорционалност между сериозността на нарушението и разпоредените мерки за правна защита, както и интересите на трети страни.
3. Мерките за правна защита съгласно настоящия член могат да се осъществяват за сметка на нарушителя.

ЧЛЕН 10.42

Съдебни забрани

Всяка от страните следва да предвиди, че при граждански съдебни производства, когато със съдебно решение е установено нарушение на право върху интелектуална собственост, по искане на носителя на правото нейните съдебни органи са компетентни да постановят срещу нарушителя или, когато е целесъобразно, срещу трети страни, попадащи в юрисдикцията на съответния съдебен орган, съдебна забрана срещу продължаващото или повтарящо се извършване на нарушението. В случаите, когато това е предвидено във вътрешното право на страните, неспазването на съдебната забрана създава, когато е целесъобразно, задължение за плащане на периодични глоби, с цел да се гарантира спазването.

ЧЛЕН 10.43

Алтернативни мерки

Всяка от страните може да предвиди в своето вътрешно законодателство, че при граждански съдебни производства, когато със съдебно решение е установено нарушение на право върху интелектуална собственост, в подходящи случаи и по искане на лицето, срещу което могат да бъдат предприети мерките, предвидени в член 10.41 (Други средства за защита) и/или член 10.42 (Съдебни забрани), нейните съдебни органи са компетентни да присъдят изплащането на парично обезщетение на увреденото лице вместо да прилагат мерките, предвидени в член 10.41 (Други средства за защита) и/или член 10.42 (Съдебни забрани), ако това лице е действало непреднамерено и без небрежност, и ако изпълнението на въпросните мерки би довело до непропорционално големи вреди и ако паричното обезщетение на увреденото лице изглежда достатъчно задоволително¹.

ЧЛЕН 10.44

Обезщетения

1. Всяка от страните следва да предвиди възможността при граждански съдебни производства във връзка с осигуряването на упражняването на права върху интелектуална собственост нейните съдебни органи да бъдат компетентни да разпоредят нарушителят, който съзнателно или имайки достатъчно основания да знае за това, е извършил действие, с което са нарушени права, да заплати на носителя на правото обезщетение в размер, компенсиращ вредата, претърпяна от носителя на правото в резултат на нарушението.

¹ Приема се, че що се отнася до Сингапур, той може да предвиди неговите съдебни органи да са компетентни да присъдят парично обезщетение, ако увреденото лице е действало непреднамерено и без небрежност, или ако изпълнението на въпросните мерки би довело до непропорционално големи вреди и ако паричното обезщетение на увреденото лице изглежда достатъчно задоволително.

2. При определяне размера на обезщетението за нарушение на права върху интелектуална собственост, съдебните органи на дадена страна са компетентни, *inter alia*, да разглеждат всякакви законови мерки за компенсации, за които носителят на правата претендира, като те могат да включват пропуснати ползи, възстановяване на стойността на стоките или услугите — предмет на нарушението, измерена по пазарни цени или по препоръчителната продажна цена на дребно¹. Най-малко в случаите на нарушение на авторски или сродните им права и фалшифициране на марка всяка от страните предвижда, че нейните съдебни органи са компетентни да разпоредят нарушителят да заплати на носителя на правата печалбите, получени от нарушителя вследствие на нарушението, било като алтернатива на, в допълнение към или като част от обезщетението.

3. Вместо посоченото в параграф 2, всяка страна може да предвиди, че нейните съдебни органи са компетентни, когато е целесъобразно, да определят обезщетението като фиксирана сума въз основа на елементи като най-малкото размера на авторските и лицензионните възнаграждения или таксите, които щяха да бъдат дължими, ако нарушителят бе поискал разрешение да ползва въпросното право върху интелектуална собственост.

4. Настоящият член не е пречка която и да било от страните да предвиди, че за случаите, когато нарушителят не е знаел, или е имал разумни основания да не знае, че е участвал в действие, с което се нарушават права, нейните съдебните органи могат да разпоредят възстановяване на печалбите или заплащане на обезщетения, които могат да бъдат предварително установени.

¹ В случая на Съюза това включва също така, когато е целесъобразно, елементи, различни от икономическите фактори, като например неимуществени вреди, причинени на носителя на правото вследствие на нарушението.

ЧЛЕН 10.45

Съдебни разноси

Всяка от страните следва да предвиди, че нейните съдебни органи са компетентни да разпоредят, когато е целесъобразно, при приключването на гражданско съдебно производство във връзка поне с нарушение на права върху интелектуална собственост, загубилата спора страна да заплати на спечелилата страна съдебните разноси или такси и съответните адвокатски хонорари, или всякакви други разходи съгласно предвиденото във вътрешното законодателство на въпросната страна.

ЧЛЕН 10.46

Презумпции, отнасящи се до авторското право и сродните му права

По граждански дела, касаещи авторско право или сродни права, всяка страна предвижда презумпция, че поне по отношение на литературно или художествено произведение, изпълнение или звукозапис, при липса на доказателства за противното, физическото или юридическото лице, чието име фигурира по обичайния начин върху такива творба, изпълнение или звукозапис, е носител на правото и следователно има легитимация да образува производство за нарушение.

ЧЛЕН 10.47

Отговорност на доставчиците на междинни услуги

1. При условията на параграфи 2—6 всяка от страните следва да предвиди изключения или ограничения във вътрешното си законодателство по отношение на отговорността на доставчиците на услуги или обхвата на средствата за правна защита срещу тях във връзка с нарушения на авторското право и сродните му права или права върху марки, които се осъществяват чрез системи или мрежи, контролирани или управлявани от тях или от тяхно име.
2. Изключенията или ограниченията, посочени в параграф 1:
 - a) обхващат следните функции:
 - i) предаване¹ или предоставяне на достъп до материали без подбор и/или изменение на съдържанието им²; и
 - ii) кеширане, извършвано чрез автоматичен процес³; и

¹ Приема се, че функцията по предаване включва функцията по маршрутизиране.

² Приема се, че функцията по предоставяне на достъп до материали без подбор и/или изменение на съдържанието им се отнася също за всякакви средства, които се използват за достъп до комуникационната мрежа и включва и случаите, при които са предоставени връзки за материалите.

³ Приема се, че кеширането, извършвано чрез автоматичен процес, може да се отнася до междинното и временното съхраняване на материали в процеса на предаване или предоставяне на достъп до такива материали.

б) може да обхващат и следните функции:

- i) съхранение по искане на потребителя на материал, намиращ се в система или мрежа, контролирана или управлявана от или за доставчика на услуги; и
- ii) препращане или свързване на потребителите към онлайн местоположение, като се използват инструменти за локализиране на информация, включително хипервръзки и указатели.

3. Допустимостта на изключенията или ограниченията по настоящия член не може да се обуславя от условието доставчикът на услуги да наблюдава услугата или да търси факти, сочещи извършването на нарушение, освен до степента, която е в съответствие с такива технически мерки.

4. Всяка от страните може да предвиди в своето вътрешно законодателство условията, на които трябва да отговарят доставчиците на услуги, за да се допуснат по отношение на тях изключенията или ограниченията по настоящия член. Без да се засягат параграфи 1—3, всяка от страните може да установи подходящи процедури за ефективно уведомяване за предполагаеми нарушения и ефективно представяне на възражения от лицата, чиито материали са отстранени или блокирани поради грешка или поради погрешно идентифициране.

5. Настоящият член не засяга наличието на общоприложими забрани за нарушения на авторски или сродни на тях права или марки. Настоящият член не засяга възможността, в съответствие с правните системи на всяка от страните, съдебен или административен орган да изисква доставчикът на услуги да прекрати или предотврати нарушение.

6. Всяка от страните може да поиска консултации с другата страна, с цел да се прецени как да се подходи по отношение на нови функции, подобни на тези, разглеждани в настоящия член.

РАЗДЕЛ Г

ГРАНИЧНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 10.48

Определения

За целите на настоящия раздел:

- а) „стоки с фалшифицирано географско означение“ означава всякакви стоки, включително опаковки, носещи без разрешение знак, идентичен с валидно регистрирано географско означение във връзка с тези стоки на територията, където те се намират, или който не може да бъде разграничен в основните си характеристики от подобно географско означение и вследствие на това нарушава правата на притежателя или титуляря на въпросното географско означение съгласно вътрешното законодателство на страната, на чиято територия се намират стоките;
- б) „стоки с фалшифицирани марки“ означава всякакви стоки, включително опаковки, носещи без разрешение марка, идентична с валидно регистрирана марка във връзка с тези стоки, или която не може да бъде разграничена в основните си характеристики от подобна марка и вследствие на това нарушава правата на притежателя на въпросната марка съгласно вътрешното законодателство на страната, на чиято територия се намират стоките;

- в) „транзитно преминаващи стоки“ означава стоки, чието преминаване през територията на някоя от страните, със или без претоварване, независимо дали са разтоварени на територията на страната и дали е извършено складиране, разпределяне на товара или промяна на вида транспорт или транспортното средство, представлява само част от цялото пътуване, което започва и приключва извън границите на страната, през чиято територия се извършва преминаването;
- г) „стоки, чието авторско право е било обект на пиратство“ означава всички стоки, които са копия, направени без съгласието на носителя на правото или на лице, надлежно упълномощено от носителя на правото в страната на производство, които се произвеждат пряко или непряко от определен артикул, при което изготвянето на това копие би представлявало нарушение на авторското право или сродните му права съгласно вътрешното законодателство на страната, на чиято територия се намират стоките;
- д) „стоки, чийто дизайн е бил обект на пиратство“ означава всички стоки, по отношение на които е регистриран промишлен дизайн и по отношение на които е бил използван този дизайн или друг дизайн, който не се различава значително от него, без съгласието на носителя на правото или на лице, надлежно упълномощено от носителя на правото в страната на производство, при което производството на посочените стоки би представлявало нарушение съгласно вътрешното право на страната, на чиято територия се намират стоките.

ЧЛЕН 10.49

Обхват на граничните мерки

1. Без да се засяга параграф 3, всяка от страните следва да приеме или поддържа процедури по отношение на стоки, предмет на митнически контрол, при които даден носител на права да може да поиска от нейните компетентни органи да спрат временно вдигането на стоки, за които има съмнение, че са:

- а) стоки с фалшифицирани марки;
- б) стоки, чието авторско право е било обект на пиратство;
- в) стоки с фалшифицирано географско означение; и
- г) стоки, чийто дизайн е бил обект на пиратство.

2. Всяка от страните следва да приеме или поддържа процедури по отношение на стоки, предмет на митнически контрол, при които нейните компетентни органи могат по собствена инициатива да спрат временно вдигането на стоки, за които има съмнение, че са¹:

- а) стоки с фалшифицирани марки;
- б) стоки, чието авторско право е било обект на пиратство; и
- в) стоки с фалшифицирано географско означение.

3. Страните не са задължени да предвидят процедурите, посочени в параграфи 1 и 2, по отношение на транзитно преминаващите стоки. Това не засяга разпоредбите на параграф 2 на член 10.51 (Сътрудничество).

¹ Страните ще преразгледат възможността за включване на стоки, чийто дизайн е бил обект на пиратство, в обхвата на параграф 2 на настоящия член в рамките на три години след влизането в сила на настоящото споразумение. По решение на Комитета по търговията страните могат да изменят параграф 2 на настоящия член в резултат на това преразглеждане.

4. Сингапур прилага изцяло задълженията по параграфи 1 и 2, в идеалния случай в рамките на две, но не по-късно от три години след влизане в сила на настоящото споразумение във връзка с процедурите по отношение на:

- а) стоки с фалшифицирано географско означение; и
- б) стоки, чийто дизайн е бил обект на пиратство.

ЧЛЕН 10.50

Идентификация на пратки

За да се улесни ефективното осигуряване на упражняването на правата върху интелектуална собственост, митническите органи приемат набор от подходи за идентифициране на пратки, съдържащи стоки с фалшифицирани марки, стоки, чието авторско право е било обект на пиратство, стоки, чийто дизайн е бил обект на пиратство, и стоки с фалшифицирано географско означение. Тези подходи включват методи на анализ на риска, които се основават, *inter alia*, на информацията, предоставена от носителите на правата, на служебно събраната информация и на инспекциите на товари.

ЧЛЕН 10.51

Сътрудничество

1. Страните се споразумяват да си сътрудничат за елиминирането на международната търговия със стоки, нарушаващи правата върху интелектуална собственост. За тази цел те по-специално обменят информация и осигуряват взаимно договаряне между техните митнически органи на сътрудничество по отношение на търговията със стоки с фалшифицирани марки, стоки, чието авторско право е било обект на пиратство, стоки, чийто дизайн е бил обект на пиратство, и стоки с фалшифицирано географско означение.
2. За пратки със стоки, които преминават транзитно или са претоварени през територията на едната страна и предназначени за територията на другата страна, и за които се подозира, че са фалшифицирани или обект на пиратство, страните, по своя инициатива или по искане на другата страна, предоставят на разположение на другата страна информация, за да се осигури възможност за ефективно прилагане на мерки срещу тези пратки. Страните не могат да предоставят информация, която е предоставена поверително от спедитора, корабоплавателната компания или техен агент.

РАЗДЕЛ Д

СЪТРУДНИЧЕСТВО

ЧЛЕН 10.52

Сътрудничество

1. Страните се споразумяват да си сътрудничат с оглед подкрепа за изпълнението на ангажиментите и задълженията, поети съгласно настоящата глава. Областите на сътрудничество включват, но не са ограничени до следните дейности:
 - а) обмен на информация относно правната рамка, свързана с правата върху интелектуална собственост, включително прилагането на законодателството в областта на интелектуалната собственост и системите, които имат за цел да насърчават ефективната регистрация на правата върху интелектуална собственост;
 - б) обмен между съответните органи, отговорни за осигуряване на упражняването на правата върху интелектуална собственост, на опит и най-добри практики във връзка с осигуряване на упражняването на правата върху интелектуална собственост;
 - в) обмен на информация и сътрудничество за достигане до обществеността и подходящи инициативи за насърчаване на осведомеността за предимствата на правата върху интелектуална собственост и системите в тази област;

- г) изграждане на необходимия капацитет и техническо сътрудничество във връзка със, но без да са ограничени до: управлението, лицензирането, остойностяването и упражняването на правата върху интелектуална собственост; технологиите и проучването на пазара; улесняването на промишленото сътрудничество, включително по отношение на правата върху интелектуална собственост, които могат да се прилагат във връзка с опазването или подобряването на състоянието на околната среда, което може да включва създаване на платформа или база данни; и публично-частните партньорства за подкрепа на културата и иновациите;
- д) обмен на информация и сътрудничество по въпроси на интелектуалната собственост, когато това е уместно и от значение за развитието на екологосъобразни технологии; и
- е) всяка друга област на сътрудничество или дейности, които могат да бъдат обсъдени и договорени между страните.

2. Без да се засягат разпоредбите на параграф 1, страните се споразумяват да определят звено за контакти за целите на поддържане на диалог, включващ, когато е уместно, свикване на заседания по въпроси, касаещи интелектуалната собственост, между съответните им технически експерти по въпросите, обхванати от настоящата глава.

3. Сътрудничеството по силата на настоящия член се осъществява при съблюдаване на действащите във всяка от страните закони, правила, регламенти, директиви и политики. Сътрудничеството се осъществява на базата на взаимно договорени условия и зависи от наличието на ресурси във всяка от страните.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

КОНКУРЕНЦИЯ И СВЪРЗАНИ С НЕЯ ВЪПРОСИ

РАЗДЕЛ А

АНТИТРЪСТОВИ МЕРКИ И СЛИВАНИЯ

ЧЛЕН 11.1

Принципи

1. Страните признават значението на свободната и ненарушена конкуренция за своите търговски отношения. Те признават, че антиконкурентните стопански практики и операции могат да нарушат правилното функциониране на техните пазари и да компрометират ползите от либерализацията на търговията.
2. С цел насърчаването на свободна и ненарушена конкуренция във всички отрасли на тяхната икономика страните запазват в сила на своите съответни територии изчерпателно законодателство, което съдържа ефективни мерки срещу:

- а) хоризонтални или вертикални споразумения¹ между предприятия, решения на сдружения на предприятия и съгласувани практики, чиито предмет или последици се изразяват в предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията на територията на всяка една от страните като цяло или на значителна част от нея;
- б) злоупотреби от страна на едно или повече предприятия с господстващо положение на територията на всяка една от страните като цяло или на значителна част от нея; и
- в) концентрации между предприятия, които имат за резултат значително отслабване на конкуренцията или засягат съществено ефективната конкуренция, по-специално в резултат на установяване или засилване на господстващо положение на територията на всяка една от страните като цяло или на значителна част от нея,

които засягат търговията между тях.

¹ Когато компетентният орган в Сингапур прецени, че съгласно забраната, установена в раздел 34 от Закона за конкуренцията (глава 50Б), антиконкурентните ефекти на дадено вертикално споразумение вероятно ще надхвърлят неговото положително въздействие върху конкуренцията, компетентният орган ще отнесе въпроса до министъра. Министърът взема решение относно прилагането на раздел 34 от Закона за конкуренцията по отношение на вертикалното споразумение. Това не засяга възможността на компетентния орган в Сингапур да приложи раздел 47 от Закона за конкуренцията, който се прилага по отношение на вертикални споразумения, сключени от предприятие с господстващо положение.

ЧЛЕН 11.2

Изпълнение

1. Всяка страна запазва своята автономност при разработването и прилагането на своето законодателство. Страните все пак поемат ангажимент да поддържат органи, които отговарят и са надлежно подготвени за ефективното прилагане на законодателството, посочено в параграф 2 на член 11.1 (Принципи).
2. Страните ще прилагат съответното си законодателство, посочено в параграф 2 на член 11.1 (Принципи), по прозрачен и недискриминационен начин, като съблюдават принципите на процесуална справедливост и правото на защита на засегнатите страни, включително правото на засегнатите страни да бъдат изслушани преди вземането на решение по дадено дело.

РАЗДЕЛ Б

ПУБЛИЧНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, ПРЕДПРИЯТИЯ, НА КОИТО СА ПРЕДОСТАВЕНИ СПЕЦИАЛНИ ИЛИ ИЗКЛЮЧИТЕЛНИ ПРАВА, И ДЪРЖАВНИ МОНОПОЛИ

ЧЛЕН 11.3

Публични предприятия и предприятия, на които са предоставени специални или изключителни права

1. С настоящата глава не се възпрепятства която и да било от страните да създаде или поддържа публични предприятия, или да предоставя на предприятия специални или изключителни права съгласно съответното ѝ законодателство.

2. Всяка от страните гарантира, че публичните предприятия и предприятията, на които са предоставени специални или изключителни права, са обект на законодателството, посочено в раздел А (Антитръстови мерки и сливания), доколкото прилагането на тези правила не пречатства правното или фактическото изпълнение на конкретните задачи, които са им възложени.

3. Всяка от страните гарантира, че предприятията, на които са предоставени специални или изключителни права, не използват своите специални или изключителни права, за да участват пряко или косвено, в това число чрез отношенията си със своите дружества майки, дъщерни дружества или други предприятия с колективна собственост, в антиконкурентни практики на друг пазар, по отношение на който тези предприятия нямат специални или изключителни права, като това води до отрицателно въздействие върху инвестициите и търговията със стоки или услуги на другата страна.

4. Сингапур гарантира, че всяко публично предприятие, или всяко предприятие, на което са предоставени специални или изключителни права, действа единствено в съответствие с търговски съображения при закупуването или продажбата на стоки или услуги, например по отношение на цени, качество, наличност, възможности за маркетинг, транспортиране и други условия на покупката или продажбата, и предоставя недискриминационно третиране на установявания на Съюза, за стоките от Съюза и за доставчиците на услуги на Съюза, включително по отношение на неговите покупки или продажби, в случай на предприятие със специални или изключителни права, свързани с упражняването на специални или изключителни права.

ЧЛЕН 11.4

Държавни монополи

Въпреки че никоя от разпоредбите на настоящата глава не може да се тълкува като възпрепятстваща която и да било страна да определя или поддържа държавни монополи, всяка от страните преобразува държавните монополи с търговски характер, за да гарантира, че чрез тези монополи не се упражнява дискриминация по отношение на условията, при които стоките и услугите се доставят от физически или юридически лица на другата страна или се предоставят на пазара за тези лица.

РАЗДЕЛ В

СУБСИДИИ

ЧЛЕН 11.5

Определение и приложно поле

1. За целите на настоящото споразумение „субсидия“ е мярка, която изпълнява *mutatis mutandis* условията, посочени в член 1.1 от Споразумението за СИМ, независимо от това дали субсидията се отпуска за производството на стоки или на услуги¹.

¹ Настоящият параграф не засяга резултатите от бъдещи дискусии в рамките на СТО относно определението за субсидии за услуги. Страните дават положителна оценка на приемането на възможно решение на Комитета по търговията за актуализиране на настоящото споразумение, за да се отрази постигнатото в рамките на СТО съгласие относно определението за субсидии за услуги.

2. Дадена субсидия е предмет на разпоредбите на настоящата глава само ако тя е специфична по смисъла на член 2 от Споразумението за СИМ. Всяка субсидия, която попада в обхвата на член 11.7 (Забранени субсидии), се счита за специфична.

3. Членове 11.7 (Забранени субсидии), 11.8 (Други субсидии) и 11.10 (Клауза за преразглеждане) и приложение 11-А не се прилагат по отношение на субсидиите за сектора на рибарството, субсидиите, свързани с продукти, попадащи в обхвата на приложение 1 от Споразумението за селското стопанство, и други субсидии, попадащи в обхвата на Споразумението за селското стопанство.

ЧЛЕН 11.6

Отношения със СТО

Разпоредбите на настоящия раздел не засягат правата и задълженията на която и да било от страните съгласно Споразумението за СТО, и по-специално във връзка с прилагането на средства за търговска защита или с предприемането на действие за уреждане на спорове или друго подходящо действие срещу субсидия, предоставена от другата страна.

ЧЛЕН 11.7

Забранени субсидии

1. По отношение на субсидиите, свързани с търговията със стоки, страните потвърждават своите права и задължения съгласно член 3 от Споразумението за СИМ, който с настоящото се включва в настоящото споразумение и става част от него *mutatis mutandis*.

2. Забраняват се следните субсидии, свързани с търговията със стоки и услуги:

- а) всяка една правна договореност, по силата на която правителство или публичен орган носи отговорност за покриване на дълговете или задълженията на определени предприятия без каквито и да било юридически или фактически ограничения по отношение на размера на тези дългове и задължения или по отношение на срока на отговорността; и
- б) подкрепа за неплатежоспособни предприятия или предприятия в затруднено финансово положение (като заеми и гаранции, безвъзмездни парични средства, капиталови инжекции, предоставяне на активи под пазарните цени, освобождаване от данъци) без наличието на надежден план за реструктуриране въз основа на реалистични прогнози с оглед гарантиране на възстановяването на дългосрочната жизнеспособност на предприятието в затруднено финансово положение в рамките на разумен период от време и без съществен принос от страна на предприятието към разходите за реструктуриране¹,

освен ако субсидиращата страна, по искане на другата страна, е доказала, че въпросната субсидия не засяга търговията на другата страна, нито има вероятност да я засегне.

3. Разпоредбите на параграф 2, букви а) и б) не възпрепятстват никоя от страните да предоставя субсидии за преодоляването на сериозни затруднения в икономиката на тази страна. Сериозни затруднения в икономиката на някоя от страните означава изключителна, временна и значителна криза, която засяга цялата икономика на страната, а не само определен регион или икономически отрасъл на тази страна.

4. Параграф 2, буква б) не се прилага за субсидии, предоставяни като компенсация за изпълнение на задължения за обществени услуги, както и за субсидии, отпускани на въгледобивната промишленост.

¹ Това не пречи на страните да предоставят временна ликвидна подкрепа под формата на гаранции по заеми или заеми, ограничени до размера, необходим единствено за да се предотврати прекратяването на търговската дейност на предприятие в затруднено финансово положение в рамките на необходимия срок за разработване на план за реструктуриране или ликвидация.

ЧЛЕН 11.8

Други субсидии

1. Страните се споразумяват да положат максимални усилия, за да поправят или отстранят чрез прилагане на своето законодателство в областта на конкуренцията или по друг начин, нарушенията на конкуренцията, причинени от други специфични субсидии, свързани с търговията със стоки и услуги, които не са обхванати от член 11.7 (Забранени субсидии), доколкото те засягат или биха могли да засегнат търговията на която и да било от страните, и за да предотвратят такива нарушения. Приложение 11-А съдържа насоки по-специално по отношение на вида на субсидиите, които нямат такива отрицателни последици.
2. Страните се договарят да обменят информация по искане на която и да е от страните и да проведат диалог в рамките на две години след влизането в сила на настоящото споразумение, с цел разработване на правила, приложими за други субсидии, като взимат предвид разработените правила на многостранно равнище. За тази цел страните могат да вземат решение в рамките на Комитета по търговията.

ЧЛЕН 11.9

Прозрачност

1. Всяка от страните гарантира прозрачност в областта на субсидиите, свързани с търговията със стоки и доставката на услуги. За тази цел всяка от страните докладва на всеки две години на другата страна относно правното основание, формата и доколкото е възможно, размера или бюджета, както и получателя на субсидиите, предоставяни от нейното правителство или от публичен орган.

2. Този доклад се счита за представен, ако съответната информация е оповестена от страните или от тяхно име на общодостъпен уебсайт до юни на втората календарна година след отпускането на субсидиите.

ЧЛЕН 11.10

Клауза за преразглеждане

Страните осигуряват постоянно преразглеждане на въпросите, които се посочват в настоящия раздел. Всяка от страните може да отнася тези въпроси за разглеждане от Комитета по търговията. Страните се споразумяват да следят напредъка по прилагане на настоящия раздел на всеки две години след влизането в сила на настоящото споразумение, освен ако не бъде договорено друго между двете страни.

РАЗДЕЛ Г

ОБЩИ ВЪПРОСИ

ЧЛЕН 11.11

Сътрудничеството и координацията в областта на правоприлагането

Страните признават значението на сътрудничеството и координацията за допълнителното засилване на ефективното правоприлагане. Съответните органи на страните се стремят да си сътрудничат и координират прилагането на съответното си законодателство за изпълнение на целта на настоящото споразумение за свободна и ненарушена конкуренция при техните търговски отношения.

ЧЛЕН 11.12

Поверителност

1. Когато дадена страна съобщава информация съгласно настоящото споразумение, тя осигурява защитата на търговската тайна, както и на други видове поверителна информация.
2. Когато дадена страна съобщи поверителна информация съгласно настоящото споразумение, получаващата я страна, в съответствие със своите закони и подзаконови разпоредби, запазва поверителния ѝ характер.

ЧЛЕН 11.13

Консултация

1. С цел да се насърчи взаимното разбирателство между страните или да се намери решение на специфични въпроси, които произтичат от раздел А (Антитръстови мерки и сливания), раздел Б (Публични предприятия, предприятия, на които са предоставени специални или изключителни права, и държавни монополи) или раздел Г (Общи въпроси), всяка от страните, по искане на другата страна, започва консултации във връзка с изявления, направени от другата страна. В своето искане другата страна посочва, ако е приложимо, по какъв начин въпросът засяга търговията между страните.
2. По искане на една от тях страните обсъждат незабавно всички въпроси, произтичащи от тълкуването или прилагането на раздел А (Антитръстови мерки и сливания), раздел Б (Публични предприятия, предприятия, на които са предоставени специални или изключителни права, и държавни монополи) или раздел Г (Общи въпроси).
3. С цел улесняване на обсъждането на въпроса, който е предмет на консултациите, всяка от страните се стреми да предостави приложима нероверителна информация на другата страна.

ЧЛЕН 11.14

Уреждане на спорове и механизъм за медиация

Никоя от страните не може да използва четиринадесета глава (Уреждане на спорове) и петнадесета глава (Механизъм за медиация) за каквито и да било въпроси, произтичащи от настоящата глава, с изключение на член 11.7 (Забранени субсидии).

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

ТЪРГОВИЯ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

РАЗДЕЛ А

УВОДНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 12.1

Контекст и цели

1. Страните припомнят „Дневен ред 21“ на Конференцията на Обединените нации по околна среда и развитие от 1992 г., преамбюла на Споразумението за СТО, Декларацията на министрите от СТО, приета в Сингапур през 1996 г., Плана за изпълнение от Йоханесбург за устойчиво развитие от 2002 г., Декларацията на министрите от Икономическия и социален съвет на ООН за осигуряване на пълна и продуктивна трудова заетост и достойни условия на труд за всички от 2006 г. и Декларацията на Международната организация на труда (наричана по-долу „МОТ“) относно социалната справедливост за справедлива глобализация от 2008 г. С оглед на тези инструменти страните потвърждават своя ангажимент за развитие и насърчаване на международната търговия и двустранните търговски и икономически отношения помежду си по такъв начин, че да допринасят за устойчивото развитие.

2. Страните признават, че икономическото развитие, социалното развитие и опазването на околната среда са взаимнозависими и взаимно подсилващи се елементи на устойчивото развитие. Те подчертават ползата от сътрудничество по свързани с търговията социални и екологични въпроси като част от глобален подход към търговията и устойчивото развитие.
3. Страните признават, че е нецелесъобразно да насърчават търговията или инвестициите посредством отслабване или намаляване на равнищата на закрила, предоставени във вътрешното трудово законодателство и във вътрешното законодателство в областта на околната среда. Същевременно страните подчертават, че екологичните и трудови стандарти не следва да бъдат използвани за протекционистични търговски цели.
4. Страните признават, че следва да се стремят да засилят търговските отношения и сътрудничество помежду си по начини, които насърчават устойчивото развитие в контекста на параграфи 1 и 2. С оглед на конкретните обстоятелства във всяка страна те нямат намерение да хармонизират своите трудови и екологични стандарти.

ЧЛЕН 12.2

Право на регулиране и равнища на закрила

1. Страните признават правото на всяка страна да установи свои собствени равнища на закрила на околната среда и на трудовата заетост, както и да приема или изменя съответното си законодателство и политики в съответствие с принципите на международните стандарти или споразумения, по които тя е страна, посочени в член 12.3 (Многостранни трудови стандарти и споразумения) и член 12.6 (Многостранни екологични стандарти и споразумения).

2. Страните продължават да подобряват това законодателство и политики, като се стремят към осигуряване и насърчаване на високи равнища на закрила на околната среда и на трудовата заетост.

РАЗДЕЛ Б

ТЪРГОВИЯ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ — АСПЕКТИ, СВЪРЗАНИ С ТРУДОВАТА ЗАЕТОСТ¹

ЧЛЕН 12.3

Многостранни трудови стандарти и споразумения

1. Страните признават ползата от международното сътрудничество и споразуменията във връзка с трудовата заетост и трудовите въпроси като отговор на международната общност на икономическите, трудовите и социалните предизвикателства и възможности, произтичащи от глобализацията. Те се ангажират да се консултират и си сътрудничат, ако това е целесъобразно, по повод на свързани с търговията трудови въпроси и въпроси за трудова заетост от общ интерес.

¹ В контекста на настоящата глава трудовата заетост включва въпроси, свързани с Програмата за достойни условия на труд, договорена в рамките на МОТ и в Декларацията на министрите от Икономическия и социален съвет на ООН за осигуряване на пълна и продуктивна трудова заетост и достойни условия на труд за всички от 2006 г.

2. Страните отново потвърждават своите ангажименти, в съответствие с Декларацията на министрите от Икономическия и социален съвет на ООН за осигуряване на пълна и продуктивна трудова заетост и достойни условия на труд за всички от 2006 г., към признаването на пълната и продуктивна трудова заетост и достойните условия на труд за всички като ключов елемент на устойчивото развитие във всички страни и като приоритетна цел на международното сътрудничество. Страните са решени да насърчават развитието на търговията по начин, който допринася за пълна и продуктивна трудова заетост и достойни условия на труд за всички.

3. В съответствие със задълженията, произтичащи от членството в МОТ и Декларацията на МОТ за основните принципи и права в областта на труда и механизма за нейното прилагане, приети от Международната конференция по труда на нейното 86-то заседание през 1998 г., страните се ангажират да съблюдават, популяризират и ефективно да прилагат принципите относно основните права в областта на труда, а именно:

- а) свобода на сдружаване и ефективно признаване на правото на колективно трудово договаряне;
- б) премахването на всички форми на принудителен или задължителен труд;
- в) ефективното премахване на детския труд; и
- г) премахването на дискриминацията в областта на заетостта и професиите.

Страните потвърждават отново ангажираността си да приложат ефективно конвенциите на МОТ, които съответно Сингапур и държавите — членки на Съюза, са ратифицирали.

4. Страните ще полагат продължителни и непрекъснати усилия за ратифицирането и ефективното прилагане на основните конвенции на МОТ и ще обменят информация в тази връзка. Страните ще обсъдят евентуалното ратифициране и ефективно прилагане на други конвенции на МОТ, като вземат под внимание националните обстоятелства. Страните ще обменят информация в тази връзка.

5. Страните признават, че не може да се прави позоваване на нарушаването на основните принципи и права в областта на труда и то не може да се използва по друг начин като законно сравнително предимство.

ЧЛЕН 12.4

Сътрудничество в областта на трудовата заетост в контекста на търговията и устойчивото развитие

Страните признават значението на сътрудничеството по свързаните с търговията аспекти на политиките в областта на трудовата заетост с оглед на постигане на определените в настоящото споразумение цели. Страните могат да започнат дейности по сътрудничество от взаимна полза в области, които включват, но не се ограничават до:

- а) сътрудничество в рамките на международни форуми по аспекти на търговията и устойчивото развитие, свързани с трудовата заетост, които включват, но не се ограничават до МОТ и Форума на държавите от Азия и Европа;
- б) обмен на информация и споделяне на добри практики в области като законодателството, практиките и системите за осигуряване на съответствие и правоприлагане в областта на трудовата заетост, управление на трудови спорове, консултации в областта на трудовата заетост, сътрудничество в областта на управлението на трудовата заетост и безопасни и здравословни условия на труд;

- в) обмен на мнения относно положителните и отрицателните последици от прилагането на настоящото споразумение по отношение на свързаните с трудовата заетост аспекти на устойчивото развитие и начините за тяхното подсилване, предотвратяване или смекчаване, като се отчитат оценките на въздействието върху устойчивото развитие, извършени от една от страните или и от двете страни;
- г) обмен на мнение относно насърчаването на ратификацията на основните конвенции на МОТ и на други конвенции от взаимен интерес, както и за ефективното прилагане на ратифицираните конвенции;
- д) сътрудничество в областта на свързаните с търговията аспекти на Програмата на МОТ за достойни условия на труд, включително относно зависимостта между търговията и пълната и продуктивна заетост, адаптирането на пазара на труда, основните трудови стандарти, трудовата статистика, развитието на човешките ресурси и обучението през целия живот, социалната защита и социалното приобщаване, социалния диалог и равенството между половете; и
- е) обмен на мнения относно въздействието върху търговията на разпоредбите, нормите и стандартите в областта на трудовата заетост.

ЧЛЕН 12.5

Научни данни

Всяка от страните, при изготвянето и прилагането на мерки, насочени към здравословни и безопасни условия на труд, които могат да засегнат търговията или инвестициите между страните, взима предвид съответните научни и технически данни, както и съответните международни стандарти, насоки или препоръки, ако съществуват такива, включително принципа на обезпечителните мерки, заложен в тези международни стандарти, насоки или препоръки.

РАЗДЕЛ В

ТЪРГОВИЯ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ — АСПЕКТИ, СВЪРЗАНИ С ОКОЛНАТА СРЕДА

ЧЛЕН 12.6

Многостранны екологични стандарти и споразумения

1. Страните признават значимостта на управлението на околната среда в международен план и международните споразумения в областта на околната среда като отговор на международната общност на световните или регионални проблеми в областта на околната среда и подчертават необходимостта от засилване на взаимното подпомагане между политиките, правилата и мерките в областта на търговията и околната среда. В този контекст страните ще провеждат консултации и ще си сътрудничат по съответен начин по отношение на договарянето на свързаните с търговията въпроси в областта на околната среда, представляващи взаимен интерес.
2. Страните въвеждат по ефективен начин многостранните споразумения в областта на околната среда, по които те са страни, в своите съответни законови и подзаконови актове или други мерки и практики на тяхната територия¹.
3. Страните потвърждават отново ангажираността си за постигане на основната цел на Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (наричана по-долу „РКООНИК“) и на Протокола от Киото към нея по начин, който е в съответствие с принципите и разпоредбите на РКООНИК. Те се ангажират да работят съвместно за укрепване на многостранен, основан на правила режим съгласно РКООНИК, който доразвива решенията, приети в рамките на РКООНИК, и да подкрепят усилията за постигането на международна договореност за периода след 2020 г. относно изменението на климата съгласно РКООНИК,

¹ Посочените многостранни споразумения в областта на околната среда включват тези протоколи, изменения и допълнения, приложения и корекции, които са обвързващи за страните.

приложима за всички страни.

4. Настоящото споразумение не е пречка за която и да е от страните да приема или запазва в сила мерки за прилагане на многостранни споразумения в областта на околната среда, по които тя е страна, при условие че тези мерки не се прилагат по начин, който може да представлява средство за произволна или необоснована дискриминация между страните или прикрито ограничаване на търговията.

ЧЛЕН 12.7

Търговията с дървен материал и изделия от дървен материал

Страните признават значението на глобалното опазване и устойчиво управление на горите. За тази цел страните се задължават да:

- а) обменят информация относно подходи за насърчаване на търговията и потреблението на дървен материал и изделия от дървен материал от законно и устойчиво управлявани гори, и да повишават осведомеността за такива подходи;
- б) насърчават глобалното прилагане на законодателството в областта на горите и глобалното управление на горите и да се борят с търговията с незаконно добит дървен материал и изделия от такъв дървен материал, например чрез насърчаване на използването на дървен материал и изделия от дървен материал от законно и устойчиво управлявани гори, включително чрез схеми за проверка и сертифициране;
- в) си сътрудничат за насърчаване на ефективността на мерките или политиките, насочени към борба с търговията с незаконно добит дървен материал и изделия от такъв дървен материал; и

- г) насърчават ефективното използване на Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES) по отношение на дървесни видове, чийто природозащитен статус се счита за застрашен.

ЧЛЕН 12.8

Търговия с рибни продукти

Страните признават значението на гарантирането на опазването и управлението на рибните ресурси по устойчив начин. За тази цел страните се задължават да:

- а) спазват дългосрочните мерки за опазване и устойчива експлоатация на рибните запаси по смисъла на международните актове, ратифицирани от съответните страни, както и принципите на Организацията на ООН за прехрана и земеделие (наричана по-долу „ФАО“) и съответните инструменти на ООН във връзка с тези въпроси;
- б) въведат и прилагат ефективни мерки за борба с незаконния, недеклариран и нерегламентиран (наричан по-долу „ННН“) риболов, включително като си сътрудничат с регионалните организации за управление на рибарството и прилагат своите схеми за документиране или за сертифициране на улова по отношение на износа на риба и рибни продукти, когато това е необходимо. Страните също така улесняват предотвратяването на навлизането на ННН продукти в търговските потоци, както и обмен на информация относно ННН дейности;

- в) приемат ефективни мерки за наблюдение и контрол, за да гарантират спазването на мерките за опазване, като например подходящи мерки на пристанищната държава; и
- г) спазват принципите на Споразумението на ФАО за насърчаване на спазването на международните мерки за опазване и управление от риболовните кораби в открито море и спазват съответните разпоредби на Споразумението на ФАО за мерките на пристанищната държава с цел предотвратяване, възпиране и премахване на незаконния, недеклариран и нерегулиран риболов.

ЧЛЕН 12.9

Научни данни

Всяка от страните, при изготвянето и прилагането на мерки, насочени към опазването на околната среда, които могат да засегнат търговията или инвестициите между страните, взема предвид научните доказателства и съответните международни стандарти, насоки или препоръки, ако съществуват такива, включително принципа на обезпечителните мерки.

ЧЛЕН 12.10

Сътрудничество в областта на околната среда в контекста на търговията и устойчивото развитие

Страните признават значението на сътрудничеството по свързаните с търговията аспекти на политиките в областта на околната среда с оглед на постигане на определените в настоящото споразумение цели. Страните могат да започнат дейности по сътрудничество от взаимна полза в области, които включват, но не се ограничават до:

- а) обмен на мнения относно положителните и отрицателните последици от прилагането на настоящото споразумение по отношение на свързаните с околната среда аспекти на устойчивото развитие и начините за тяхното подсилване, предотвратяване или смекчаване, като се отчитат оценките на въздействието върху устойчивото развитие, извършени от една от страните или и от двете страни;
- б) сътрудничество в рамките на международни форуми по аспекти на търговията и устойчивото развитие, свързани с околната среда, които включват по-специално СТО, Програмата на ООН за околната среда и многостранни споразумения в областта на околната среда;
- в) сътрудничество с цел насърчаване на ратифицирането и ефективното прилагане на многостранните споразумения в областта на околната среда, които оказват влияние върху търговията;
- г) обмен на информация и сътрудничество в областта на частните и публичните схеми за сертифициране и етикетиране, включително екомаркировка и екологосъобразни обществени поръчки;
- д) обмен на мнения относно въздействието върху търговията на разпоредбите, нормите и стандартите в областта на околната среда;

- е) сътрудничество в областта на свързаните с търговията аспекти на сегашната и бъдещата международна рамка относно изменението на климата, включително начините за отстраняване на отрицателните последици от търговията върху климата, както и средствата за насърчаване на технологиите с ниски емисии на въглерод и енергийната ефективност;
- г) сътрудничество в областта на свързаните с търговията аспекти на многостранните споразумения в областта на околната среда, включително митническо сътрудничество;
- з) устойчиво управление на горите за насърчаване на ефективни мерки за сертифициране на устойчиво произведен дървен материал;
- и) обмен на мнения относно връзката между многостранните споразумения в областта на околната среда и международните търговски правила;
- й) обмен на мнения относно либерализацията на екологичните стоки и услуги; и
- к) обмен на мнения относно опазването и управлението на живите морски ресурси.

РАЗДЕЛ Г

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 12.11

Търговия и инвестиции, с които се насърчава устойчивото развитие

1. Страните се ангажират да продължават да полагат специални усилия за улесняване и насърчаване на търговията със и инвестициите в екологични стоки и услуги, включително чрез премахване на свързаните нетарифни пречки. Страните също така признават ползата от усилията за насърчаване на търговията със стоки, които са предмет на доброволни или частни схеми за гарантиране на устойчиво развитие, като например екомаркировка, или справедлива и етична търговия.
2. Страните обръщат особено внимание на улесняването на премахването на пречки за търговията със или инвестициите в безвредни за климата стоки и услуги, например устойчива енергия от възобновяеми източници и свързани услуги, както и енергийно ефективни продукти и услуги, включително чрез приемане на политически рамки, които спомагат за внедряване на най-добрите достъпни технологии, и чрез популяризиране на стандарти, които отговарят на екологичните и икономическите нужди и свеждат до минимум техническите пречки за търговията;

3. Страните признават необходимостта да се гарантира, че при разработването на публичните системи за подпомагане за изкопаеми горива ще се отчита по подходящ начин необходимостта от намаляване на емисиите на парникови газове и от ограничаване на нарушенията на търговията във възможно най-голяма степен. Въпреки че параграф 2, буква б) на член 11.7 (Забранени субсидии) не се прилага по отношение на субсидиите за въгледобивната промишленост, страните преследват общата цел за постепенно намаляване на субсидиите за изкопаеми горива. Това намаляване може да бъде придружено от мерки за смекчаване на социалните последици, свързани с прехода към горива с ниско съдържание на въглерод. В допълнение към това и двете страни ще насърчават активно разработването на устойчива и безопасна икономика с ниски нива на въглеродни емисии, като например инвестиции в енергия от възобновяеми източници и енергийно ефективни решения.

4. При насърчаването на търговията и инвестициите, страните трябва да положат специални усилия за насърчаване на корпоративните практики за социална отговорност, предприемани на доброволни начала. В тази връзка всяка страна се позовава на съответни международни принципи, стандарти или препоръки, които тя е договорила или към които се е присъединила, като например Насоките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за многонационалните предприятия, Глобалния договор на ООН и на Тристранната декларация на МОТ относно многонационалните предприятия и социалната политика. Страните се ангажират да обменят информация и да си сътрудничат за насърчаване на корпоративната социална отговорност.

ЧЛЕН 12.12

Запазване на равнищата на закрила

1. Никоя от страните не може да се откаже изцяло или по друг начин да дерогира или да предложи да се откаже или по друг начин да дерогира своето законодателство в областта на околната среда и своето трудово законодателство по начин, който засяга търговията или инвестициите между страните.

2. Всяка страна е длъжна да прилага ефективно своето законодателство в областта на околната среда и своето трудово законодателство чрез постоянни или повтарящи се действия или бездействия по начин, който не засяга търговията или инвестициите между страните.

ЧЛЕН 12.13

Прозрачност

Всяка от страните гарантира, че всички мерки с общо приложение, насочени към опазване на околната среда или условията на труд, които могат да засегнат търговията и инвестициите между страните, се развиват, въвеждат и прилагат по прозрачен начин и с надлежно предизвестие, като се предоставя възможност на заинтересованите лица да представят становищата си, в съответствие с вътрешното законодателство и тринадесета глава (Прозрачност).

ЧЛЕН 12.14

Преглед на въздействието върху устойчивото развитие

1. Всяка страна се ангажира да наблюдава, оценява и прави преглед на въздействието от прилагането на настоящото споразумение върху устойчивото развитие, съвместно или самостоятелно, чрез своите съответни процедури за участие и институции, в съответствие със съществуващите в тази страна практики.

2. Страните ще обменят мнения относно методите и показателите за оценките на въздействието върху устойчивостта на търговията.

ЧЛЕН 12.15

Институционални структури и механизъм за наблюдение

1. Всяка от страните определя служба в своята администрация, която да изпълнява функцията на звено за контакт с другата страна за целите на прилагането на настоящата глава.
2. Страните създават Съвет по търговията и устойчивото развитие (наричан по-долу „Съветът“). Съветът е съставен от висши служители от администрациите на всяка от страните.
3. Съветът провежда заседание в рамките на първите две години след датата на влизане в сила на настоящото споразумение, а след това — при необходимост, за да наблюдава прилагането на настоящата глава.
4. Всяко заседание на Съвета включва публична сесия с участието на заинтересованите страни за обмен на възгледи по въпроси, свързани с прилагането на настоящата глава. Страните насърчават балансирано представителство на различните интереси, включително независими представителни организации на работодатели, работници, групи от предприятия, организации за защита на околната среда, както и други съответни заинтересовани страни, когато това е целесъобразно.

5. Всяка страна създава нови или използва съществуващите консултативни механизми, за да се съветва със съответните заинтересовани страни на национално равнище за прилагането на настоящата глава, като например национални консултативни групи. В тези механизми се осигурява балансираното представителство на независими заинтересовани страни, защитаващи икономически, социални и екологични интереси. Тези заинтересовани страни включват организации на работодателите и работниците и неправителствени организации. Тези заинтересовани страни могат по своя собствена инициатива да предоставят становища или препоръки на съответните страни относно прилагането на настоящата глава.

ЧЛЕН 12.16

Консултации с правителствата

1. При липса на съгласие по въпроси, произтичащи от настоящата глава, страните използват единствено процедурите, предвидени в членове 12.16 (Консултации с правителствата) и 12.17 (Експертна група). Четиридесета глава (Уреждане на спорове) и петнадесета глава (Механизъм за медиация) не се прилагат по отношение на настоящата глава.

2. В случай на липса на съгласие, както е посочено в параграф 1, всяка от страните може да поиска консултации с другата страна, като подаде писмено искане до звеното за контакт на другата страна. Консултациите започват веднага след предаване на искане за консултации от една от страните.

3. Страните полагат максимални усилия, за да намерят взаимнозадоволително решение на въпроса. Страните вземат предвид дейностите на МОТ или на съответните многостранни екологични организации или органи с цел насърчаване на засилено сътрудничество и съгласуваност между работата на страните и тези организации. Когато е целесъобразно страните могат при взаимно съгласие да потърсят мненията на тези организации или органи, или на всяко лице или орган, които те сметат за подходящи за цялостното разглеждане на въпроса.
4. Ако една от страните счита, че е необходимо въпросът да бъде допълнително обсъден, тази страна може да поиска свикването на Съвета с цел разглеждане на въпроса, като предаде писмено искане на звеното за контакт на другата страна. Съветът се свиква незабавно и се стреми да договори решение на въпроса.
5. Когато е целесъобразно, Съветът може да се консултира със съответните заинтересовани страни.
6. Всяко решение, постигнато от Съвета по такъв въпрос, следва да бъде публично оповестено, освен ако Съветът не реши друго.

ЧЛЕН 12.17

Експертна група

1. По отношение на всеки въпрос, на който Съветът не е намерил задоволително решение в срок от 120 дни от подаването на искане за свикване на Съвета с цел разглеждане на въпроса, в съответствие с параграф 4 на член 12.16 (Консултации с правителствата), или по-дълъг период, уговорен от двете страни, дадена страна може да подаде писмено искане до звеното за контакт на другата страна за учредяване на експертна група, която да разгледа въпроса.

2. На първото заседание след влизането в сила на настоящото споразумение Съветът приема процедурните правила за работата на експертната група, като се позовава на съответните процедурни правила, посочени в приложение 14-А. По отношение на настоящия член се прилагат принципите на приложение 14-Б.

3. На първото си заседание след влизането в сила на настоящото споразумение Съвет съставя списък от най-малко дванадесет лица, които желаят и могат да участват в експертната група. В този списък се включват три подписа: по един подпис за всяка страна и един подпис с лица, които не са граждани на нито една от страните, които да изпълняват функцията на председатели на експертната група. Всяка страна предлага поне четири лица, които могат да участват като експерти въз основа на нейния собствен подпис. Всяка от страните следва също така да предложи най-малко две лица, които при наличието на съгласие от двете страни да бъдат включени в подписа с председателите. По време на заседанията си Съветът преразглежда списъка и гарантира, че той е поддържан поне на това равнище.

4. В списъка, посочен в параграф 3, са включени физически лица със специализирани познания или опит по въпросите, засегнати в настоящата глава, трудовото законодателство и законодателството в областта на околната среда или уреждането на спорове, възникващи по силата на международни споразумения. Те трябва да са независими, да изпълняват функциите си в качеството си на частни лица, да не приемат инструкции от нито една организация или правителство по отношение на разглежданите въпроси, нито пък да са свързани с правителството на Сингапур или на която и да е от държавите — членки на Съюза, или със Съюза.

5. Дадена експертна група се състои от трима членове, освен ако страните не са се договорили за друго. В срок от тридесет дни от датата на получаване от дадена страна на искане за учредяване на експертна група, страните провеждат консултации, за да постигнат споразумение относно нейния състав. В случай че страните не могат да се договорят за състава на експертната група в рамките на този първоначален срок, те могат да изберат председателя от подписъка, посочен в параграф 3, по взаимно съгласие или ако не могат да постигнат такова в рамките на още седем дни, чрез жребий. Всяка страна избира един експерт, отговарящ на изискванията по параграф 4, в рамките на четиринадесет дни след изтичането на тридесетдневния срок. Страните могат да се споразумеят друг експерт, отговарящи на изискванията по параграф 4, да участват в експертната група. В случай че съставът на експертната група не е попълнен в рамките на този срок от четиридесет и четири дни от датата на получаване от дадена страна на искане за учредяване на експертна група, останалите експерти се избират в рамките на седем дни чрез жребий от подписъка/подписъците, посочен(и) в параграф 3 между лицата, предложени от страната или страните, която/които не е/са завършили процедурата. В случай че такъв списък все още не е изготвен, експертите се избират чрез жребий измежду лицата, които официално са били предложени от едната или и от двете страни. Датата на учредяване на експертната група е датата, на която е избран последният от тримата експерти.

6. Освен ако страните не се договорят за друго в рамките на седем дни от датата на учредяване на експертната група, мандатът на експертната група се състои в следното:

„да разглежда, в светлината на съответните разпоредби на главата относно търговията и устойчивото развитие, въпроса, посочен в искането за учредяване на експертна група, и да изготви доклад в съответствие с параграф 8 на член 12.17 (Експертна група), като отправи препоръки за решаването на въпроса“.

7. Експертната група може да получава информация от всякакви източници, които счита за подходящи. По въпроси, свързани със спазването на многостранни споразумения, както е предвидено в членове 12.3 (Многостранни трудови стандарти и споразумения) и 12.6 (Многостранни екологични стандарти и споразумения), експертната група търси информация и съвет от МОТ или от органи, учредени по силата на многостранни споразумения за околната среда. Всяка информация, получена по настоящия параграф, се оповестява и на двете страни и им се предоставя възможност да изразят становища.

8. Експертната група представя междинен и окончателен доклад на страните. Тези доклади съдържат установените факти, приложимостта на съответните разпоредби и обосновка на всяко заключение или препоръка. Експертната група изготвя междинен доклад, който представя на страните не по-късно от деветдесет дни от датата на учредяването си. Всяка страна може да представи на експертната група писмени коментари относно междинния доклад. След като разгледа всички писмени коментари, експертната група може да промени доклада и да проведе всякакви допълнителни проучвания, които счита за целесъобразни. Експертната група изготвя окончателен доклад, който представя на страните не по-късно от 150 дни от датата на учредяването си. Когато счита, че посочените в настоящия параграф срокове не могат да бъдат спазени, председателят на експертната група уведомява писмено страните, като посочва причините за закъснението и датата, на която експертната група предвижда да представи своя междинен или окончателен доклад. Експертната група изготвя окончателния доклад не по-късно от 180 дни след датата на учредяването си, освен ако страните не са се договорили за друго. Този окончателен доклад се оповестява публично, освен ако страните не решат друго.

9. Страните обсъждат прилагането на подходящи мерки, като вземат предвид доклада и препоръките на експертната група. Съответната страна информира своите заинтересовани лица чрез консултативните механизми, посочени в параграф 5 на член 12.15

(Институционални структури и механизъм за наблюдение), както и другата страна за своите решения относно действия или мерки, които трябва да бъдат предприети, не по-късно от три месеца след представянето на доклада на страните. Последващите действия по доклада и препоръките на експертната група се наблюдават от Съвета. Заинтересованите лица могат да представят забележки на Съвета в това отношение.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ПРОЗРАЧНОСТ

ЧЛЕН 13.1

Определения

За целите на настоящата глава:

- а) „мярка с общо приложение“ означава законови и подзаконови актове, съдебни решения, процедури и административни решения, които биха могли да окажат влияние върху всеки един въпрос, попадащ в обхвата на настоящото споразумение. Това понятие не включва решение, което се прилага към конкретно лице;

- б) „заинтересовано лице“ означава всяко физическо или юридическо лице, на което могат да бъдат предоставени каквито и да било права или задължения по силата на мерки с общо приложение.

ЧЛЕН 13.2

Цели и обхват

1. Като признават въздействието, което тяхната съответна регулаторна среда може да окаже върху търговията и инвестициите помежду им, страните се стремят към прозрачна и предсказуема регулаторна среда за икономическите оператори, особено за малките икономически оператори, които извършват търговска дейност на техните територии.
2. Страните, като потвърждават отново своите съответни ангажименти по Споразумението за СТО, с настоящото споразумение формулират разяснения и усъвършенствани механизми за прозрачност, консултации и по-добро управление на мерките с общо приложение.

ЧЛЕН 13.3

Публикуване на мерките с общо приложение

1. Всяка от страните гарантира по отношение на мерките с общо приложение, че:
 - а) те са предоставени на всички заинтересовани лица по недискриминационен начин чрез официално предназначено за тази цел средство, а в случаите, в които това е изпълнимо и възможно, чрез електронно средство по начин, който да даде възможност на заинтересованите лица и на другата страна да се запознаят с тях;

- б) доколкото е възможно, се предоставя обяснение на целите и причините за налагане на тези мерки; и
- в) се осигурява достатъчно време между датата на публикуване и датата на влизане в сила на тези мерки, освен когато това не е възможно поради тяхната спешност.

2. Всяка от страните:

- а) се стреми да публикува предварително всяко предложение за приемане или изменение на мярка с общо приложение, включително обяснение за целта и основанието за предложението;
- б) предоставя разумни възможности на заинтересованите лица да представят коментарите си във връзка с предложените мерки, като дава по-специално достатъчно време за оползотворяване на тези възможности; и
- в) се стреми да вземе под внимание коментарите, получени от заинтересованите лица във връзка с тази предложена мярка.

ЧЛЕН 13.4

Запитвания и звена за контакт

1. За да се улесни ефективното прилагане на настоящото споразумение и комуникацията между страните по всички въпроси от обхвата на настоящото споразумение, всяка страна определя звено за контакт при влизането в сила на настоящото споразумение.

2. По искане на която и да било от страните звеното за контакт на другата страна посочва службата или служителя, отговарящ/а за всякакви въпроси, свързани с прилагането на настоящото споразумение, и предоставя необходимото съдействие за улесняване на комуникацията със страната, отправила искането.
3. Всяка от страните установява или поддържа подходящи механизми за отговаряне на запитвания, отправени от заинтересовани лица от другата страна по отношение на предложени или влезли в сила мерки с общо приложение, както и по отношение на тяхното прилагане. Запитванията могат да бъдат отправяни чрез звената за контакт, създадени по силата на параграф 1, или чрез използването на всякакви други механизми, по целесъобразност.
4. Страните признават, че отговорът, предвиден в параграф 3, не може да бъде окончателен или правно обвързващ, а се дава единствено с информативна цел, освен ако не е предвидено друго в техните законови и подзаконови актове.
5. Исканията или информацията по настоящия член се предават на другата страна посредством съответните звена за контакт, предвидени в параграф 1.
6. По искане на една от страните другата страна незабавно предоставя информация и отговаря на въпроси, отнасящи се до всяка една действаща или предложена мярка с общо приложение, за която отправящата искането страна счита, че би могла да засегне действието на настоящото споразумение, независимо от това дали отправящата искането страна е била уведомена предварително за тази мярка.

7. Всяка от страните поддържа или създава подходящи механизми с цел да се намери ефикасно разрешение на проблемите на заинтересованите лица от другата страна, които биха могли да произтекат от прилагането на мярка с общо приложение. Тези процеси трябва да бъдат лесно достъпни, ограничени във времето, ориентирани към постигането на конкретни резултати и прозрачни. Те не засягат нито една процедура по обжалване или преразглеждане, която страните установяват или поддържат. Освен това те не засягат правата и задълженията на страните съгласно четиринадесета глава (Уреждане на спорове) и петнадесета глава (Механизъм за медиация).

8. Информацията, предоставена съгласно настоящия член, не засяга преценката дали мярката е съвместима с настоящото споразумение.

ЧЛЕН 13.5

Административни производства

С оглед извършване на управление по последователен, безпристрастен и разумен начин на всички мерки с общо приложение, всяка от страните, при прилагането на тези мерки спрямо конкретни лица, стоки или услуги от другата страна в конкретни случаи:

- а) се стреми да предостави на заинтересованите лица от другата страна, които са пряко засегнати от дадено производство, разумно предизвестие в съответствие със своите процедури, за започване на производство, включително описание на естеството на производството, посочване на правното основание, по силата на което е започнато производството и общо описание на всички спорни въпроси;

- б) предоставя на такива заинтересовани лица разумна възможност за представяне на факти и доводи в подкрепа на техните позиции преди предприемането на окончателно административно действие, доколкото времето, естеството на производството и общественият интерес позволяват това; и
- в) гарантира, че прилаганите от нея процедури са основани на нейното законодателство и го спазват.

ЧЛЕН 13.6

Преглед на административните действия

1. Всяка от страните в съответствие със собственото си вътрешно законодателство създава или поддържа общи, квазисъдебни или административни съдилища или процедури с цел извършване на незабавно преразглеждане и, когато има основания за това, коригиране на административни действия¹, свързани с въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение. Тези съдилища са безпристрастни и независими от службата или органа, оправомощени да извършват административното правоприлагане, и нямат съществен интерес към резултата от разглеждания въпрос.
2. Всяка от страните гарантира, че във всички тези съдилища или в рамките на тези процедури, на страните по производството е предоставено правото на:
 - а) разумна възможност за подкрепа или защита на техните съответни позиции; и

¹ С цел постигане на по-голяма яснота се приема, че прегледът на административните действия може да приеме формата на съдебен контрол съгласно системата на общото право (common law) и коригирането на административни действия може да включва връщане на преписката на органа, който е предприел тези действия, за коригиращи действия.

- б) решение, основано на доказателствата и представената документация или, ако това се изисква от нейното законодателство, документацията, събрана от административния орган.

3. Всяка от страните гарантира, че решението, подлежащо на обжалване или допълнително преразглеждане съгласно предвиденото в нейното законодателство, се прилага от и урежда практиката на службата или органа по отношение на спорното административно действие.

ЧЛЕН 13.7

Качество и резултати от прилагането на нормативната уредба и добро административно поведение

1. Страните се договарят да си сътрудничат за насърчаване на качеството на нормативната уредба и резултатите от нейното прилагане в рамките на съответните си регулаторни политики чрез обмен на информация и най-добри практики.
2. Страните се присъединяват към принципите на добро административно поведение и се споразумяват да си сътрудничат в рамките на съответните си администрации за насърчаването на такова поведение, включително чрез обмен на информация и най-добри практики.

ЧЛЕН 13.8

Специални правила

Специалните правила, предвидени в други глави от настоящото споразумение и свързани с предмета на настоящата глава, се прилагат с предимство, доколкото се различават от разпоредбите на настоящата глава.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

РАЗДЕЛ А

ЦЕЛ И ОБХВАТ

ЧЛЕН 14.1

Цел

Целта на настоящата глава е предотвратяване и преодоляване на различията между страните, свързани с тълкуването и прилагането на настоящото споразумение с оглед постигане на взаимноприемливо решение, когато това е възможно.

ЧЛЕН 14.2

Обхват

Настоящата глава се прилага по отношение на всяко различие, засягащо тълкуването и прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение, освен ако изрично е предвидено друго.

РАЗДЕЛ Б

КОНСУЛТАЦИИ

ЧЛЕН 14.3

Консултации

1. Страните полагат усилия да разрешат всяко различие, свързано с тълкуването и прилагането на разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват), като започват добросъвестни консултации с цел постигане на взаимноприемливо решение.
2. Всяка от страните може да поиска провеждане на консултации, като изпраща до другата страна писмено искане с копие до Комитета по търговията, и посочва причините за искането, включително описание на мерките, предмет на спора, приложимите разпоредби, посочени в член 14.2 (Обхват), както и причините за приложимостта на тези разпоредби.

3. Консултациите се провеждат в рамките на тридесет дни от датата на получаване на искането, като, освен ако страните не са се договорили за друго, това се извършва на територията на страната ответник. Консултациите се считат за приключени след изтичане на шестдесет дни от датата на получаване на искането, освен ако страните не се договорят да ги продължат. Консултациите са поверителни и не накърняват правата на която и да било страна при каквито и да било по-нататъшни действия.

4. Консултациите по спешни въпроси, включително тези, които са свързани с малотрайни или, когато е целесъобразно, сезонни стоки или услуги, се провеждат в рамките на петнадесет дни от датата на получаване на искането и се считат за приключени след изтичане на тридесет дни от датата на получаване на искането, освен ако страните не са се договорили за друго.

5. Ако страната, до която е отправено искането, не отговори на искането за консултации в рамките на десет дни от датата на получаването му или ако консултации не бъдат проведени в сроковете, предвидени съответно в параграф 3 или параграф 4, или ако консултациите са приключили, без да се стигне до решение по взаимно съгласие, страната ищец може да поиска сформирането на арбитражен комитет в съответствие с член 14.4 (Започване на арбитражната процедура).

РАЗДЕЛ В

ПРОЦЕДУРИ ПО УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

ПОДРАЗДЕЛ А

ПРОЦЕДУРИ ЗА АРБИТРАЖ

ЧЛЕН 14.4

Започване на арбитражната процедура

1. Когато страните не успеят да решат спора посредством консултации, както е предвидено в член 14.3 (Консултации), страната ищец може да поиска сформирането на арбитражен комитет в съответствие с настоящия член.
2. Искането за сформирание на арбитражен комитет се отправя в писмен вид до страната ответник и до Комитета по търговията. Страната ищец посочва в своето искане конкретната спорна мярка и обяснява защо такава мярка представлява нарушение на разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват), по начин, който е достатъчен да покаже ясно правното основание за иска.

ЧЛЕН 14.5

Сформиране на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет се състои от трима арбитри.
2. В срок от пет дни от датата на получаване от страната ответник на искането, посочено в параграф 1 на член 14.4 (Започване на арбитражната процедура), страните провеждат консултации, за да постигнат споразумение относно състава на арбитражния комитет.
3. В случай че страните не могат да постигнат съгласие в рамките на десет дни от започването на посочените в параграф 2 консултации, председателят на арбитражния комитет, председателят на Комитета по търговията или негов представител в рамките на двадесет дни от започването на консултациите, посочени в параграф 2, избира един арбитър, който ще изпълнява функциите на председател, чрез жребий от списъка, посочен в параграф 1 на член 14.20 (Списъци на арбитрите).
4. В случай че страните не могат да постигнат съгласие по отношение на арбитрите в рамките на десет дни от започването на консултациите, посочени в параграф 2:
 - а) всяка страна може да избере един арбитър, който няма да действа като председател, от лицата в списъка, изготвен съгласно параграф 2 от член 14.20 (Списъци на арбитрите), в рамките на петнадесет дни от започването на консултациите, посочени в параграф 2;
 - и

- б) ако някоя от страните не успее да избере арбитър по параграф 4, буква а), председателят на Комитета по търговията или негов представител избира останалите арбитри чрез жребий измежду лицата, предложени от страната в съответствие с параграф 2 на член 14.20 (Списъци на арбитрите), в срок от двадесет дни от започването на консултациите, посочени в параграф 2.
5. В случай че списъкът, предвиден в параграф 2 на член 14.20 (Списъци на арбитрите), не е готов в срока, изискван съгласно параграф 4:
- а) ако и двете страни са предложили лица в съответствие с параграф 2 на член 14.20 (Списъци на арбитрите), всяка страна може да избере един арбитър, който няма да действа като председател, измежду предложените лица в срок от петнадесет дни от започването на консултациите, посочени в параграф 2. Ако една от страните не успее да избере арбитър, председателят на Комитета по търговията или негов представител избира арбитър чрез жребий измежду лицата, предложени от страната, която не е успяла да избере свой арбитър; или
- б) ако само една страна е предложила лица в съответствие с параграф 2 на член 14.20 (Списъци на арбитрите), всяка страна може да избере един арбитър, който няма да действа като председател, измежду предложените лица в срок от петнадесет дни от започването на консултациите, посочени в параграф 2. Ако една от страните не успее да избере арбитър, председателят на Комитета по търговията или негов представител избира арбитър чрез жребий измежду предложените лица.
6. В случай че списъкът, предвиден в параграф 1 на член 14.20 (Списъци на арбитрите), не е готов в срока, изискван съгласно параграф 3, председателят се избира с жребий измежду бивши членове на Апелативния орган на СТО, като той не може да бъде лице от която и да било от страните.

7. Датата на сформиране на арбитражния комитет е датата, на която е избран последният от тримата арбитри.

8. Смяна на арбитри се извършва единствено поради причините и съгласно процедурите, изложени в правила 19—25 от приложение 14-А.

ЧЛЕН 14.6

Предварително заключение относно спешността

По искане на страна арбитражният комитет дава предварително заключение в срок от десет дни от своето формиране за това дали смята случая за спешен.

ЧЛЕН 14.7

Междинен доклад на комитета

1. Арбитражният комитет представя на страните междинен доклад, съдържащ неговите фактически констатации, приложимостта на съответните разпоредби и обосновката за всички направени в него констатации и препоръки, не по-късно от деветдесет дни от датата на формиране на арбитражния комитет. Когато се счита, че този срок не може да бъде спазен, председателят на арбитражния комитет трябва да уведоми писмено страните и Комитета по търговията, като посочи причините за закъснението и датата, на която арбитражният комитет предвижда да представи своя междинен доклад. При никакви обстоятелства арбитражният комитет не следва да представи междинния доклад по-късно от 120 дни след датата на формирането си.

2. Всяка от страните може да отправи писмено искане арбитражният комитет да направи преглед на конкретни аспекти на междинния доклад в срок от тридесет дни от неговото съобщаване.

3. При неотложни случаи, включително тези, които са свързани с бързо развалящи се стоки, или — когато е целесъобразно — сезонни стоки или услуги, арбитражният комитет полага максимални усилия, за да представи своя междинен доклад, като всяка от страните може да подаде писмено искане до арбитражния комитет за преразглеждане на конкретни аспекти от междинния доклад в срокове, които са наполовина по-кратки от сроковете по параграфи 1 и 2.

4. След като разгледа всички писмени коментари на страните, свързани с междинния доклад, арбитражният комитет може да измени своя доклад и да проведе допълнителни проучвания, ако счита това за целесъобразно. Констатациите от окончателното решение на комитета включват достатъчна обосновка на доводите, изтъкнати по време на междинния етап, и дават ясен отговор на писмените коментари на двете страни.

ЧЛЕН 14.8

Решение на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет обявява своето решение на страните и на Комитета по търговията в срок от 150 дни от датата на сформирание на арбитражния комитет. Когато се счита, че този срок не може да бъде спазен, председателят на арбитражния комитет уведомява писмено страните и Комитета по търговията, като посочва причините за закъснението и датата, на която комитетът предвижда да постанови своето решение. При никакви обстоятелства арбитражният комитет не следва да постанови решението по-късно от 180 дни след датата на сформирането си.

2. При неотложни случаи, включително тези, които са свързани с бързо развалящи се стоки или — когато е целесъобразно — сезонни стоки или услуги, арбитражният комитет полага максимални усилия, за да постанови своето решение в срок от седемдесет и пет дни от датата на сформирането си. При никакви обстоятелства арбитражният комитет не следва да постанови решението по-късно от деветдесет дни след датата на сформирането си.

ПОДРАЗДЕЛ Б

ИЗПЪЛНЕНИЕ

ЧЛЕН 14.9

Изпълнение на решението на арбитражния комитет

Всяка от страните взема необходимите мерки за добросъвестно изпълнение на решението на арбитражния комитет и страните се стремят към постигане на съгласие за срока, в който да се изпълни решението.

ЧЛЕН 14.10

Разумен срок за изпълнение

1. Не по-късно от тридесет дни след получаването на уведомлението за решението на арбитражния комитет на страните, страната ответник уведомява страната ищец и Комитета по търговията за срока, който ще ѝ е необходим за изпълнение (наричан по-нататък „разумен срок“), ако не е възможно незабавно изпълнение.

2. В случай на несъгласие между страните относно това, кое представлява разумен срок за изпълнение на решението на арбитражния комитет, страната ищец подава в рамките на двадесет дни от получаването на уведомлението, направено съгласно параграф 1 от страната ответник, писмено искане до първоначалния арбитражен комитет да определи продължителността на разумния срок. За искането се уведомяват едновременно другата страна и Комитетът по търговията. Първоначалният арбитражен комитет обявява своето решение на страните и Комитета по търговията в срок от двадесет дни от датата на подаване на искането.
3. В случай че който и да било член на първоначалния арбитражен комитет вече не е на разположение, се прилагат процедурите, посочени в член 14.5 (Сформиране на арбитражния комитет). Срокът за постановяване на решението е тридесет и пет дни от датата на подаване на искането, посочено в параграф 2.
4. Страната ответник уведомява в писмен вид страната ищец за напредъка, постигнат от нея при изпълнение на решението на арбитражния комитет най-малко един месец преди изтичането на разумния срок за изпълнение.
5. Разумният срок може да бъде удължен по взаимно съгласие на страните.

ЧЛЕН 14.11

Преразглеждане на мерките,
приети с цел изпълнение на решението на арбитражния комитет

1. Преди изтичането на разумния срок страната ответник уведомява страната ищец и Комитета по търговията за мерките, които е приела с цел изпълнение на решението на арбитражния комитет.
2. В случай на несъгласие между страните относно съществуването или съвместимостта на мярка, съобщена съгласно параграф 1, с посочените в член 14.2 (Обхват) разпоредби, страната ищец може да отправи писмено искане до арбитражния комитет да се произнесе по въпроса. В това искане се посочва конкретната спорна мярка и разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват), с които страната смята, че мярката не е в съответствие, по начин, който е достатъчен да покаже ясно правното основание за иска, и се обяснява причината, поради която тази мярка е несъвместима с разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват).
Първоначалният арбитражен комитет обявява своето решение в срок от четиридесет и пет дни от датата на подаване на искането.
3. В случай че който и да било член на първоначалния арбитражен комитет вече не е на разположение, се прилагат процедурите, посочени в член 14.5 (Сформиране на арбитражния комитет). Срокът за постановяване на решението е шестдесет дни от датата на подаване на искането, посочено в параграф 2.

ЧЛЕН 14.12

Временни мерки в случай на неизпълнение

1. Ако страната ответник не съобщи мярката, която е предприела, за да изпълни решението на арбитражния комитет, преди изтичането на разумния срок или ако арбитражният комитет постанови, че не съществува каквато и да било мярка, предприета с цел изпълнение на решението, или че мярката, съобщена съгласно параграф 1 на член 14.11 (Преразглеждане на мерките, приети с цел изпълнение на решението на арбитражния комитет), е несъвместима със задълженията на страната по смисъла на разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват), страната ответник започва преговори с цел постигане на взаимноприемливо споразумение за компенсация.
2. Ако в срок от тридесет дни след края на разумния срок или от датата на приемането на решението на арбитражния комитет по член 14.11 (Преразглеждане на мерките, приети с цел изпълнение на решението на арбитражния комитет), което гласи, че не съществува каквато и да било мярка, предприета с цел изпълнение на решението, или че мярката, приета с цел изпълнение на решението, е несъвместима с разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват), не бъде постигнато споразумение за компенсация, страната ищец има право, след като уведоми другата страна и Комитета по търговията, да преустанови изпълнението на задълженията, произтичащи от посочените в член 14.2 (Обхват) разпоредби, в степен, равностойна на дължащите се на нарушението пропуснати ползи или причинени вреди. В уведомлението се посочва степента на изпълнение на задълженията, които страната ищец възнамерява да преустанови. Страната ищец може да приложи преустановяването във всеки момент след изтичането на десет дни от датата на получаване на уведомлението от страната ответник, освен ако последната е поискала арбитраж съгласно параграф 3.

3. Ако страната ответник счита, че степента на преустановяване на изпълнението на задълженията не е равностойна на дължащите се на нарушението пропуснати ползи или причинени вреди, тя може да отправи писмено искане до първоначалния арбитражен комитет да се произнесе по въпроса. Страната ищец и Комитетът по търговията се уведомяват за това искане преди изтичането на срока от десет дни, посочен в параграф 2. Първоначалният арбитражен комитет, след като се допита до мнението на експерти, ако счете това за необходимо, уведомява в рамките на тридесетдневен срок от датата на отправянето на искането страните и Комитета по търговията относно решението си за степента на преустановяване на изпълнението на задължения. Изпълнението на задълженията не се преустановява, докато първоначалният арбитражен комитет не е съобщил решението си, и всяко преустановяване е в съответствие с решението на арбитражния комитет.
4. В случай че който и да било член на първоначалния арбитражен комитет вече не е на разположение, се прилагат процедурите, посочени в член 14.5 (Сформиране на арбитражния комитет). Срокът за приемане на решението е четиридесет и пет дни от датата на подаване на искането, посочено в параграф 3.
5. Преустановяването на изпълнението на задълженията е временно и не се прилага, след като:
- а) страните са постигнали взаимноприемливо решение в съответствие с член 14.15 (Взаимноприемливо решение); или
 - б) страните са постигнали съгласие по въпроса дали мярката, съобщена съгласно параграф 1 на член 14.13 (Преразглеждане на мерките, приети с цел изпълнение, след преустановяване на изпълнението на задължения), води до съобразяване на страната ответник с разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват); или

- в) мярката, за която е установено, че е несъвместима с разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват), е била оттеглена или изменена, така че да бъде в съответствие с тези разпоредби, както е предвидено съгласно параграф 2 на член 14.13 (Преразглеждане на мерките, приети с цел изпълнение, след преустановяване на изпълнението на задължения).

ЧЛЕН 14.13

Преглед на мярка,
предприета с цел изпълнение след преустановяване на изпълнението на задължения

1. Страната ответник уведомява страната ищец и Комитета по търговията за всички мерки, които е приела, за да изпълни решението на арбитражния комитет, както и за искането си за отмяна на преустановяването на изпълнението на задължения, прилагано от страната ищец.
2. Ако страните не постигнат споразумение относно това дали с мярката, за която е направено уведомление, страната ответник изпълнява разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват), в срок от тридесет дни от датата на получаване на уведомлението, страната ищец се обръща с писмено искане до първоначалния арбитражен комитет да се произнесе по въпроса. За искането се уведомяват едновременно другата страна и Комитетът по търговията. Арбитражният комитет обявява своето решение на страните и на Комитета по търговията в срок от четиридесет и пет дни от датата на подаване на искането. Ако арбитражният комитет постанови, че дадена мярка, приета с цел изпълнение, е в съответствие с разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват), преустановяването на изпълнението на задължения се прекратява.

ПОДРАЗДЕЛ В

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 14.14

Спиране и прекратяване на процедурите за арбитраж

1. При писмено искане от двете страни арбитражният комитет спира работата си по всяко време за период, за който е налице съгласието и на двете страни и който не надвишава дванадесет месеца, и подновява работата си при изтичането на този така договорен период въз основа на писмено искане от страната ищец или преди изтичането на този така договорен период въз основа на писмено искане от двете страни. Ако страната ищец не поиска подновяването на работата на арбитражния комитет преди изтичането на така договорения период за спиране, процедурата по уреждане на спорове, започната съгласно настоящия раздел, се счита за прекратена. При спазване на член 14.21 (Връзка със задълженията, поети в рамките на СТО), преустановяването и прекратяването на работата на арбитражния комитет не накърняват правата на никоя от страните в друга процедура.
2. Страните могат по всяко време да се споразумеят в писмена форма да прекратят процедурата по уреждане на спорове, започната в съответствие с настоящия раздел.

ЧЛЕН 14.15

Взаимноприемливо решение

Страните могат да стигнат до взаимноприемливо решение на спор по настоящата глава по всяко време. Те уведомяват Комитета по търговията и арбитражния комитет за всяко такова решение. Ако за решението се изисква одобрение съгласно приложимите вътрешни процедури на някоя от страните, това изискване се посочва в уведомлението, а процедурата по уреждане на спорове, открита съгласно настоящия раздел, се спира. Ако не се изисква такова одобрение или при уведомяване за завършването на такива вътрешни процедури, процедурата се прекратява.

ЧЛЕН 14.16

Процедурен правилник

1. Процедурите по уреждане на спорове по настоящата глава се уреждат съгласно приложение 14-А.
2. Всяко заседание на арбитражния комитет е публично в съответствие с приложение 14-А.

ЧЛЕН 14.17

Представяне на информация

1. По искане на някоя от страните или по собствена инициатива арбитражният комитет може да получи информация от всеки един източник, включително от страните по спора, ако сметне това за необходимо за своята работа. Арбитражният комитет има също така правото да потърси съответното становище на експерти, когато смята това за целесъобразно. Арбитражният комитет се допитва до страните преди избора на такива експерти. Всяка информация, получена по този начин, трябва да бъде оповестена на страните и те могат да представят своите коментари по въпроса.
2. Заинтересовани физически или юридически лица от страните имат право да представят становища *amicus curiae* на арбитражния комитет в съответствие с приложение 14-А.

ЧЛЕН 14.18

Правила на тълкуване

Арбитражният комитет тълкува разпоредбите, посочени в член 14.2 (Обхват), в съответствие с обичайните правила за тълкуване на международното публично право, включително правилата, кодифицирани във Виенската конвенция за правото на договорите. Когато задължение по силата на настоящото споразумение е идентично със задължение по силата на Споразумението за СТО, арбитражният комитет взема предвид всяко относимо тълкуване, установено в решенията на Органа за уреждане на спорове на СТО (наричан по-долу „ОУС“). Решенията на арбитражния комитет не могат да разширяват или ограничават правата и задълженията, предвидени в посочените в член 14.2 (Обхват) разпоредби.

ЧЛЕН 14.19

Решения на арбитражния комитет

1. Арбитражният комитет полага всички усилия за вземане на решения с консенсус. Ако не може да се стигне обаче до вземане на решение с консенсус, спорният въпрос се решава с мнозинство на гласовете.
2. Всяко решение, произнесено от арбитражния комитет, има задължителна сила за страните и не поражда никакви права или задължения за физическите или юридическите лица. Решението съдържа установените факти, приложимостта на съответните разпоредби, посочени в член 14.2 (Обхват), и обосновката на всяка констатация или заключение, които се правят в него. Комитетът по търговията оповестява публично решението на арбитражния комитет в неговата цялост, освен ако реши да не го прави, за да осигури поверителността на всяка информация, посочена от която и да било от страните като поверителна.

РАЗДЕЛ Г

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 14.20

Списъци на арбитрите

1. При влизането в сила на настоящото споразумение страните съставят списък с пет лица, които желаят и са способни да изпълняват функциите на председателя на арбитражния комитет, посочен в член 14.5 (Сформиране на арбитражния комитет).

2. До шест месеца след датата на влизане в сила на настоящото споразумение Комитетът по търговията съставя списък с поне десет лица, които желаят и могат да изпълняват функцията на арбитри. След влизането в сила на настоящото споразумение всяка от страните предлага поне пет лица, които да изпълняват функцията на арбитри.
3. Комитетът по търговията следи за поддържането на списъка с лица, които да изпълняват функциите на председатели или арбитри, съставен съответно съгласно параграфи 1 и 2.
4. Арбитрите трябва да имат специализирани познания или опит в областта на правото и международната търговия или в уреждането на спорове, възникнали във връзка с международни споразумения за търговия. Те трябва да са независими, да изпълняват функциите лично и да не са свързани с правителството на някоя от страните, както и да спазват приложение 14-Б.

ЧЛЕН 14.21

Връзка със задълженията, поети в рамките на СТО

1. Използването на разпоредбите на настоящата глава за уреждане на спорове не засяга действията, предприети в рамките на СТО, включително процедурите по уреждане на спорове.

2. Независимо от разпоредбите на параграф 1, когато страна е започнала процедура за уреждане на спор по отношение на определена мярка съгласно настоящата глава или съгласно Споразумението за СТО, тя не може да започне процедура за уреждане на спор относно същата мярка пред другата организация, докато не приключи първата процедура. Освен това никоя от страните не може да започне процедура по уреждане на спорове по силата на настоящата глава и по Споразумението за СТО, освен ако предмет на спора са коренно различни задължения по двете споразумения или освен ако избраният орган не съумее, по причини от процедурен или юрисдикционен характер, да достигне до констатации по искането за компенсация за неизпълнението на такова задължение, при условие че невъзможността на органа да се произнесе не е резултат от непредприемането на целесъобразни действия от страна по спора.

3. За целите на параграф 2:

- а) процедурата по уреждане на спорове съгласно Споразумението за СТО се счита за започната с искането на страна за сформирание на комитет съгласно член 6 от ДППУС и се счита за приключила, когато ОУС одобри доклада на комитета и доклада на Апелативния орган, в зависимост от случая, съгласно член 16 и член 17, параграф 14 от ДППУС; и
- б) процедурата по уреждане на спорове по силата на настоящата глава се счита за започната с искането на страна за сформирание на комитет съгласно параграф 1 на член 14.4 (Започване на арбитражната процедура) и се счита за приключила, когато арбитражният комитет съобщи решението си на страните и на Комитета по търговията съгласно параграф 2 на член 14.8 (Решение на арбитражния комитет) или когато страните са постигнали взаимноприемливо решение съгласно член 14.15 (Взаимноприемливо решение).

4. Никоя от разпоредбите на настоящата глава не възпрепятства дадена страна да налага преустановяването на изпълнението на задължения, разрешено от ОУС. Споразумението за СТО не може да се посочва като основание за възпрепятстване на страна да преустанови изпълнението на задължения по силата на настоящата глава.

ЧЛЕН 14.22

Срокове

1. Освен когато е предвидено друго, всички срокове, посочени в настоящата глава, включително сроковете, в които арбитражните комитети обявяват решенията си, се изчисляват в календарни дни от деня след действието или факта, за които се отнасят.
2. Всеки срок, посочен в настоящата глава, може да бъде изменен по взаимно съгласие на страните.

ЧЛЕН 14.23

Преразглеждане и изменение на настоящата глава

Страните могат по решение на Комитета по търговията да изменят настоящата глава и нейните приложения.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

МЕХАНИЗЪМ ЗА МЕДИАЦИЯ

ЧЛЕН 15.1

Цел и обхват

1. Целта на настоящата глава е да улесни намирането на взаимноприемливо решение посредством комплексна и бърза процедура с помощта на медиатор.
2. Освен когато е предвидено друго, настоящата глава се прилага за всяка мярка в обхвата на настоящото споразумение, която засяга неблагоприятно търговията или инвестициите между страните.

РАЗДЕЛ А

ПРОЦЕДУРА ПО МЕХАНИЗМА ЗА МЕДИАЦИЯ

ЧЛЕН 15.2

Искане на информация

1. Преди започването на процедурата по медиация всяка страна може да поиска по всяко време писмена информация относно мярка, която засяга неблагоприятно търговията или инвестициите между страните. Страната, към която е отправено това искане, трябва да представи в срок от двадесет дни писмен отговор.

2. Когато отговарящата страна счита, че не е практически възможно да представи отговор в срок от двадесет дни, тя съобщава на отправилата искането страна причините за забавянето, както и прогноза за най-краткия срок, в който ще може да предостави отговор.

ЧЛЕН 15.3

Започване на процедурата

1. Всяка от страните може по всяко време да поиска страните да започнат процедура по медиация. Такова искане се отправя към другата страна в писмена форма. Искането е достатъчно подробно, така че да представя ясно причините за загрижеността на отправящата искането страна и да:

- а) посочва конкретната спорна мярка;
- б) посочва предполагаемото неблагоприятно въздействие, което отправящата искането страна смята, че мярката оказва или ще окаже върху търговията или инвестициите между страните; и
- в) обяснява по какъв начин според отправящата искането страна това въздействие е свързано с тази мярка.

2. Страната, към която е отправено такова искане, проявява добра воля по отношение на искането и го приема или отхвърля в писмена форма в срок от десет дни от неговото получаване.

ЧЛЕН 15.4

Избор на медиатор

1. Страните полагат усилия да постигнат съгласие относно избора на медиатор не по-късно от петнадесет дни след получаване на отговор на искането, посочено в параграф 2 на член 15.3 (Започване на процедурата).
2. Ако страните не могат да постигнат съгласие относно избора на медиатор в рамките на посочения срок, всяка от страните може да поиска от председателя на Комитета по търговията или от негов представител да избере медиатора чрез жребий от списъка, съставен съгласно параграф 2 на член 14.20 (Списъци на арбитрите). При тегленето на жребия имат право да присъстват представители на всяка от страните.
3. Председателят на Комитета по търговията или негов представител избира медиатора в срок от пет работни дни от искането, посочено в параграф 2.
4. Медиаторът не може да бъде гражданин на нито една от страните, освен ако страните не се договорят за друго.
5. Медиаторът помага на страните по безпристрастен и прозрачен начин да получат яснота относно мярката и възможното ѝ неблагоприятно въздействие върху търговията и инвестициите, както и да постигнат взаимноприемливо решение. Приложение 14-Б се прилага *mutatis mutandis* по отношение на медиаторите. Правила 4—9 и правила 46—49 от приложение 14-А също се прилагат *mutatis mutandis*.

ЧЛЕН 15.5

Правила на процедурата по медиация

1. В срок от десет дни от назначаването на медиатор страната, поискала процедурата по медиация, представя на медиатора и на другата страна подробно описание на проблема в писмена форма, по-специално на функционирането на спорната мярка и нейното неблагоприятно въздействие върху търговията и инвестициите. В срок от двадесет дни след датата на представяне на това описание другата страна може да представи в писмена форма своите коментари по отношение на описанието на проблема. Всяка от страните може да включи в своето описание или коментари всякаква информация, която счита за целесъобразна.
2. Медиаторът може да реши кой е най-подходящият начин за изясняване на въпросната мярка и нейното евентуално неблагоприятно въздействие върху търговията и инвестициите. По-специално медиаторът може да организира срещи между страните, да се консултира с тях заедно или поотделно, да потърси помощ от съответните експерти и заинтересовани лица или да се консултира с тях, както и да предоставя всякаква допълнителна подкрепа по искане на страните. Преди обаче да потърси помощ от съответните експерти и заинтересовани лица или да се консултира с тях, медиаторът се консултира със страните.
3. Медиаторът може да даде съвет или да предложи решение за обсъждане от страните, които могат да приемат или отхвърлят предложеното решение или да се споразумеят за друго решение. Медиаторът обаче не дава съвети или становища относно съвместимостта на спорната мярка с настоящото споразумение.

4. Процедурата се осъществява на територията на страната, към която е отправено искането, или по взаимно съгласие — на друго място или по друг начин.
5. Страните полагат усилия да стигнат до взаимноприемливо решение в срок от шестдесет дни от назначаването на медиатора. В очакване на окончателното споразумяване страните могат да вземат под внимание евентуални временни решения, особено ако мярката се отнася до нетрайни стоки.
6. Взаимноприемливото решение може да бъде прието с решение на Комитета по търговията. Всяка страна може да предвиди, че изпълнението на такова решение зависи от извършването на всички необходими вътрешни процедури. Взаимноприемливите решения се правят обществено достояние. Публично оповестената версия обаче не може да съдържа информация, която някоя от страните е указала като поверителна.
7. Процедурата се прекратява:
- а) с приемането на взаимноприемливо решение от страните — на датата на приемане;
 - б) при постигане на взаимно съгласие между страните на който и да е етап от процедурата — на датата на постигане на такова съгласие;
 - в) с писмена декларация на медиатора, след консултация със страните, че по-нататъшните усилия за осъществяване на медиация биха били безрезултатни — на датата на тази декларация; или
 - г) с писмена декларация на една от страните след разглеждане на взаимноприемливи решения в рамките на процедурата по медиация и след като бъдат взети предвид съветите и предложените от медиатора решения — на датата на тази декларация.

РАЗДЕЛ Б

ИЗПЪЛНЕНИЕ

ЧЛЕН 15.6

Изпълнение на взаимноприемливо решение

1. Когато страните са постигнали съгласие относно определено решение, всяка от тях предприема мерките, необходими за изпълнението на взаимноприемливото решение в уговорения за това срок.
2. Изпълняващата страна уведомява писмено другата страна относно всички предприети стъпки или мерки за изпълнението на взаимноприемливото решение.
3. По искане на страните медиаторът им предава в писмена форма проект на фактическия доклад, в който се обобщават: i) спорните мерки, предмет на процедурите; ii) следваните процедури; и iii) всички взаимноприемливи решения, постигнати като краен резултат от тези процедури, включително евентуални временни решения. Медиаторът предоставя на страните петнадесет дни за коментари по проектодоклада. След като разгледа коментарите, предоставени от страните в указания срок, медиаторът им представя в писмена форма окончателен фактически доклад в срок от петнадесет дни. Фактическият доклад не съдържа тълкувания на настоящото споразумение.

РАЗДЕЛ В

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 15.7

Отношение към уреждането на спорове

1. Процедурата по медиация не накърнява правата и задълженията на страните съгласно четиринадесета глава (Уреждане на спорове).
2. Процедурата по медиация не е предназначена да служи като основа за процедурите по уреждане на спорове съгласно настоящото или друго споразумение. В такива процедури по уреждане на спорове никоя от страните не може да се опира на или да представя като доказателство, нито пък комитет може да взема под внимание:
 - а) позициите, възприети от другата страна по време на процедурата по медиация;
 - б) факта, че другата страна е изразила желание да приеме решение относно мярка — предмет на медиацията; или
 - в) съвети или предложения на медиатора.

3. Без да се засягат разпоредбите на параграф 6 на член 15.5 (Правила на процедурата по медиация) и освен ако страните не се договорят за друго, всички стъпки на процедурата, включително всякакви съвети или предложени решения, са поверителни. Всяка страна обаче може да направи обществено достояние факта, че е в ход процедура по медиация.

ЧЛЕН 15.8

Срокове

Всеки срок, посочен в настоящата глава, може да бъде изменен по взаимно съгласие на страните.

ЧЛЕН 15.9

Разходи

1. Всяка от страните заплаща собствените си разноски, свързани с участието ѝ в процедурата по медиация.
2. Страните си поделят по равно разноските, свързани с всички организационни въпроси, включително възнаграждението и разноските за медиатора. Възнаграждението на медиатора трябва да бъде в съответствие с предвиденото в правило 10, буква б) от приложение 14-А.

ЧЛЕН 15.10

Преразглеждане

Пет години след датата на влизане в сила на настоящото споразумение страните се консултират помежду си относно необходимостта от изменение на процедурата по медиация с оглед на натрупания опит и разработването на съответен механизъм в рамките на СТО.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ, ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 16.1

Комитет по търговията

1. С настоящото споразумение страните създават Комитет по търговията, който се състои от представители на Съюза и на Сингапур.
2. Комитетът по търговията провежда заседанията си последователно в Съюза или в Сингапур на всеки две години или без необосновано забавяне по искане на всяка от страните. Комитетът по търговията се председателства съвместно от министъра на търговията на Сингапур и от члена на Европейската комисия, отговарящ за търговията, или от съответните техни представители. Комитетът по търговията постига съгласие относно графика на своите заседания и определя своя дневен ред.

3. Комитетът по търговията:

- а) гарантира, че настоящото споразумение действа правилно;
- б) осъществява надзор и улеснява изпълнението и прилагането на настоящото споразумение и в допълнение, на неговите общи цели;
- в) осъществява надзор върху работата на всички специализирани комитети, работни групи и други органи, създадени по силата на настоящото споразумение;
- г) разглежда начини за допълнително засилване на търговските отношения между страните;
- д) без да се засягат четиринадесета глава (Уреждане на спорове) и петнадесета глава (Механизъм за медиация), полага усилия за решаване на проблеми, които могат да възникнат в области, обхванати от настоящото споразумение, или разрешава спорове, които могат да възникнат във връзка с тълкуването или прилагането на настоящото споразумение; и
- е) разглежда всички други въпроси, които представляват интерес и са свързани с област, попадаща в обхвата на настоящото споразумение.

4. Комитетът по търговията може:

- а) да реши да създаде или закрие специализирани комитети или да им разпредели отговорности, с изключение на факта, че предоставените на специализираните комитети правомощия да приемат правно обвързващи решения или да приемат изменения могат да бъдат изменени само съгласно процедурата за изменение, предвидена в член 16.5 (Изменения);

- б) да общува с всички заинтересовани страни, включително частния сектор и организациите на гражданското общество;
- в) да обсъжда предприемането на изменения към настоящото споразумение или да изменя разпоредби на настоящото споразумение в случаи, които са изрично предвидени в настоящото споразумение;
- г) да приема тълкувания на разпоредбите на настоящото споразумение, които са задължителни за страните и за всички органи, създадени по силата на настоящото споразумение, включително арбитражните комитети, посочени в четиринадесета глава (Уреждане на спорове);
- д) да приема решения или да отправя препоръки, както е предвидено в настоящото споразумение;
- е) да приема свой собствен процедурен правилник; и
- ж) при изпълнение на функциите си да предприема други дейности, за които страните могат да постигнат споразумение.

5. Комитетът по търговията информира Съвместния комитет, създаден по силата на СПС, за дейностите, извършени от него и от специализираните комитети, в зависимост от случая, на редовните заседания на Съвместния комитет.

6. Като признават значението на прозрачността и откритостта, страните потвърждават своите съответни практики на разглеждане на мнения на граждани с цел използване на широк набор от гледни точки при прилагането на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 16.2

Специализирани комитети

1. С настоящото споразумение се създават следните комитети под егидата на Комитета по търговията:

- а) Комитетът по търговията със стоки;
- б) Комитетът по санитарните и фитосанитарните мерки (Комитетът по СФСМ);
- в) Комитетът по митническите въпроси; и
- г) Комитетът по търговията с услуги, инвестициите и обществените поръчки.

2. Съставът, мандатът, задачите и, според случая, функциите на специализираните комитети са определени в съответните разпоредби на настоящото споразумение или от Комитета по търговията.

3. Освен ако не е предвидено друго в настоящото споразумение, специализираните комитети обикновено провеждат своите заседания веднъж на всеки две години, на подходящото равнище, последователно в Съюза или в Сингапур, или без излишно забавяне по искане на всяка от страните или на Комитета по търговията. Те се председателстват съвместно от представители на Сингапур и на Съюза. Специализираните комитети постигат съгласие относно графика на своите заседания и определят своя дневен ред.

4. Специализираните комитети уведомяват Комитета по търговията за своя график и дневен ред достатъчно рано преди началото на своите заседания. Те докладват на Комитета по търговията за дейностите, извършени от тях, на всяко редовно заседание на Комитета по търговията. Създаването или съществуването на специализиран комитет не възпрепятства която и да е от страните да отнася директно всеки един въпрос за разглеждане до Комитета по търговията.

ЧЛЕН 16.3

Развитие на правната уредба в рамките на СТО

При изменението на някоя от разпоредбите на Споразумението за СТО, която страните са включили в настоящото споразумение, страните се консултират помежду си чрез Комитета по търговията с оглед намирането на взаимноприемливо решение, когато това е необходимо. В резултат на този преглед страните могат по решение на Комитета по търговията съответно да изменят настоящото споразумение.

ЧЛЕН 16.4

Вземане на решения

1. Страните могат да вземат решения в рамките на Комитета по търговията или специализиран комитет, когато това е предвидено в настоящото споразумение. Взетите решения имат задължителна сила за страните, които предприемат необходимите мерки за прилагането на взетото решение.

2. Комитетът по търговията или специализираният комитет може да отправя препоръки в случаите, когато това е предвидено в настоящото споразумение.
3. Комитетът по търговията или специализираният комитет изготвя своите решения и препоръки въз основа на постигнато съгласие между страните.

ЧЛЕН 16.5

Изменения

1. Страните могат да се споразумеят да изменят настоящото споразумение. Измененията влизат в сила, след като страните обменят помежду си писмени уведомления, които удостоверяват, че те са изпълнили своите съответни приложими законови изисквания и процедури, предвидени в акта за изменение.
2. Независимо от параграф 1, страните могат в рамките на Комитета по търговията или на специализиран комитет да приемат решение за изменение на настоящото споразумение в случаите, предвидени в настоящото споразумение.

ЧЛЕН 16.6

Данъчно облагане

1. Настоящото споразумение се прилага по отношение на данъчни мерки само доколкото такова прилагане е необходимо, за да бъдат приведени в действие разпоредбите на настоящото споразумение.

2. Настоящото споразумение не засяга правата и задълженията нито на Сингапур, нито на Съюза или на която и да е от неговите държави членки, предвидени в данъчна спогодба между Сингапур и Съюза или която и да е от неговите държави членки. В случай на несъответствие между настоящото споразумение и такава спогодба, последната има предимство по отношение на несъответствието. В случай на данъчна спогодба между Сингапур и Съюза или някоя от неговите държави членки, компетентните органи по тази спогодба са единствените, които носят отговорността за определяне на наличието на несъответствие между настоящото споразумение и тази спогодба.

3. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства страните при приемането или запазването в сила на данъчни мерки, които правят разграничение между данъкоплатци въз основа на рационални критерии, като например данъкоплатци, които не се намират в еднакво положение, по-специално по отношение на мястото им на пребиваване или по отношение на мястото, в което е инвестиран капиталът им¹.

4. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятстваща приемането или поддържането на каквато и да е мярка, която цели предотвратяване на избягването на данъци или отклонението от данъчно облагане в съответствие с данъчните разпоредби на спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане или с други данъчни споразумения или с вътрешното данъчно законодателство.

¹ С цел постигането на по-голяма сигурност страните споделят разбирането, че никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не пречи на приемането на данъчна мярка, преследваща цел в областта на социалните грижи, здравеопазването или други социални и обществени цели, или постигането на макроикономическа стабилност, или на данъчни предимства, свързани с мястото на учредяване, а не с националността на лицето, което е собственик на дружеството. Данъчни мерки, насочени към макроикономическата стабилност, са мерки в отговор на тенденциите и развитието в националната икономика за разрешаване или за предотвратяване на системни дисбаланси, които сериозно застрашават стабилността на националната икономика.

5. а) Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства Сингапур да приема или запазва в сила мерки за данъчно облагане, които са необходими, за да се защитят по-висши интереси в областта на обществената политика на Сингапур, произтичащи от неговите специфични териториални ограничения.
- б) Сингапур ще уведомява Съюза непосредствено след приемането на такива мерки, които ще бъдат незабавно обсъждани в рамките на Комитета по търговията с оглед постигането на взаимно разбиране.
- в) Когато тези мерки засягат общото равновесие на задължения, договорени между страните в рамките на настоящото споразумение, страните могат, по решение на Комитета по търговията, да променят списъците на специфичните си задължения поради тези мерки.

ЧЛЕН 16.7

Текуща сметка и движение на капитали

1. Страните разрешават всички плащания и преводи по текущата сметка на платежния баланс помежду си, в свободно конвертируема валута¹ и в съответствие с разпоредбите на член VIII от Учредителния договор на Международния валутен фонд, по отношение на операциите, които попадат в обхвата на настоящото споразумение.

¹ „Свободно конвертируема валута“ означава валута, която се търгува повсеместно на международните валутни пазари и се използва широко при международни операции.

2. За целите на подпомагането на устойчива и сигурна рамка за дългосрочни инвестиции страните провеждат консултации в рамките на обхвата на настоящото споразумение с оглед улесняване движението на капитали между тях, и по-специално на постепенната либерализация на капиталовата и финансовата сметка.

ЧЛЕН 16.8

Държавни инвестиционни фондове

Всяка от страните насърчава своите държавни инвестиционни фондове да спазват общоприетите принципи и практики — принципите от Сантяго.

ЧЛЕН 16.9

Ограничения по отношение на защитните мерки за платежния баланс

1. Когато някоя от страните изпитва сериозни затруднения, свързани с платежния баланс или с външната финансова позиция, или е изправена пред заплаха от настъпването на такива, тя може да приеме или да запази в сила ограничителни мерки по отношение на движението на капитали и плащанията или преводите, свързани с търговията със стоки и услуги, както и по отношение на правото на установяване.

2. Страните полагат усилия за избягване прилагането на ограничителните мерки, посочени в параграф 1. Всички предприети или запазени в сила съгласно настоящия член ограничителни мерки трябва да са недискриминационни, с ограничен срок на действие и да не надхвърлят необходимото за справяне със ситуацията, свързана с платежния баланс и с външната финансова позиция. Такива мерки са в съответствие с условията, установени в Споразумението за СТО, и отговарят на Учредителния договор на Международния валутен фонд, в зависимост от случая.

3. Когато някоя от страните запазва в сила или приема ограничителни мерки или изменения на такива мерки, тя своевременно уведомява другата страна за тях.

4. В случаите, в които ограниченията са приети или запазени в сила, незабавно се провеждат консултации в рамките на Комитета по търговията. При тези консултации следва да се оцени ситуацията по платежния баланс и приетите или запазени в сила ограничения съгласно настоящия член, като се вземат предвид, *inter alia*, фактори като:

- а) естеството и степента на затрудненията по платежния баланс и външната финансова позиция;
- б) външната икономическа и търговска конюнктура; или
- в) други възможни корективни мерки.

При консултациите се обръща внимание на съответствието на всякакви ограничителни мерки с параграфи 1 и 2. Всички констатации за статистически и други факти, представени от МВФ, отнасящи се до валутен обмен, парични резерви и платежен баланс, се приемат и заключенията се основават на оценката на МВФ за платежния баланс и външната финансова позиция на съответната страна.

ЧЛЕН 16.10

Временни защитни мерки по отношение на движението на капитали и плащанията

1. Когато при извънредни обстоятелства на сериозни затруднения или при наличието на опасност от възникването на такива затруднения за прилагането на икономическата и паричната политика или на валутната политика на някоя от страните, съответната страна може да приеме временно защитни мерки по отношение на движението на капитали и на плащанията или преводите. Тези мерки трябва да бъдат абсолютно необходими, в никакъв случай не могат да превишават период от шест месеца¹ и не могат да представляват средство за произволна или необоснована дискриминация между страна по споразумението и субект, който не е страна по споразумението, при сходни обстоятелства.
2. Страната, която приема защитните мерки, веднага уведомява другата страна и представя във възможно най-кратък срок график за тяхното премахване.

ЧЛЕН 16.11

Изключения, свързани със сигурността

Някоя от разпоредбите в настоящото споразумение не може да се тълкува по начин, който да:

- а) изисква от която и да било страна да предоставя информация, разкриването на която тя счита за противоречащо на основните ѝ интереси за сигурност;

¹ Прилагането на защитни мерки може да бъде удължено чрез тяхното официално повторно въвеждане в случай на продължаващи изключителни обстоятелства и след уведомяване на другата страна относно изпълнението на всяко предлагано официално повторно въвеждане на мерките.

- б) възпрепятства дадена страна да предприеме действие, което тя счита за необходимо за защитата на основните ѝ интереси за сигурност:
- i) отнасящо се до производство на оръжие, боеприпаси и военни материали и търговия с такива стоки и материали и до трафик с други стоки и материали, както и стопански дейности, извършвани пряко или косвено за целите на снабдяването на военен обект;
 - ii) отнасящо се до предоставянето на услуги, извършвано пряко или косвено с цел снабдяване с продоволствие на военно учреждение;
 - iii) отнасящо се до материали, свързани с ядрения разпад или ядрения синтез или материалите, от които те се извличат; или
 - iv) предприето по време на война или друго извънредно положение в международните отношения, или за защита на обществена инфраструктура от решаващо значение (това се отнася за комуникационна, енергийна или водна инфраструктура, която осигурява основни стоки или услуги на широката общественост) от умишлени опити за повреждане или нарушаване на нейното функциониране;
- в) възпрепятства някоя от страните да предприеме действие с оглед на поддържането на международния мир и сигурност.

ЧЛЕН 16.12

Оповестяване на информация

1. Някоя от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува като изискваща от която и да е страна да предоставя поверителна информация, чието оповестяване би възпрепятствало правоприлагането или по друг начин би противоречало на обществен интерес, или би накърнило законни търговски интереси на определени публични или частни предприятия.
2. Когато някоя от страните предостави на Комитета по търговията или на специализирани комитети информация, която се счита за поверителна съгласно нейните закони и подзаконови актове, другата страна третира информацията като поверителна, освен ако предоставящата информацията страна не поиска друго.

ЧЛЕН 16.13

Влизане в сила

1. Настоящото споразумение се одобрява от страните в съответствие с техните собствени процедури.
2. Настоящото споразумение влиза в сила на първия ден от месеца, следващ месеца, през който страните си разменят писмени уведомления, удостоверяващи, че те са изпълнили съответните приложими закони изисквания и процедури за влизането в сила на настоящото споразумение. Страните могат по взаимно съгласие да определят друга дата.

3. Уведомленията се изпращат до генералния секретар на Съвета на Европейския съюз и до директора на отдел „Северна Америка и Европа“ в Министерството на търговията и промишлеността на Сингапур или съответните техни приемници.

ЧЛЕН 16.14

Срок на действие

1. Настоящото споразумение се сключва за неопределен срок.
2. Всяка от страните може да уведоми писмено другата страна за намерението си да прекрати прилагането на настоящото споразумение.
3. Действието на настоящото споразумение се прекратява шест месеца след уведомлението съгласно параграф 2.
4. В срок от 30 дни от изпращането на уведомлението по параграф 2, всяка от страните може да поиска консултации относно това дали прекратяването на действието на която и да било разпоредба от настоящото споразумение следва да влезе в сила на по-късна дата от предвидената съгласно параграф 2. Тези консултации започват в срок от 30 дни от момента на подаване на такова искане от някоя от страните.

ЧЛЕН 16.15

Изпълнение на задълженията

Страните предприемат всякакви общи или специални мерки, които се изискват за изпълнението на техните задължения по силата на настоящото споразумение. Те следят за това дали целите, посочени в настоящото споразумение, са постигнати.

ЧЛЕН 16.16

Липса на непосредствено действие

С цел постигането на по-голяма сигурност никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не може да се тълкува като предоставяща права или налагаща задължения на лица, различни от правата и задълженията, възникнали между страните по силата на международното публично право.

ЧЛЕН 16.17

Приложения, допълнения, съвместни декларации, протоколи и договорености

Приложенията, допълненията, съвместните декларации, протоколите и договореностите към настоящото споразумение са неразделна част от него.

ЧЛЕН 16.18

Взаимна обвързаност с други споразумения

1. Настоящото споразумение представляват неразделна част от цялостните двустранни отношения, уредени от Споразумението за партньорство и сътрудничество, и е част от една обща институционална рамка. То представлява специално споразумение, което привежда в действие търговските разпоредби на Споразумението за партньорство и сътрудничество.
2. С цел постигането на по-голяма сигурност страните се споразумяват, че никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не изисква от тях да действат по начин, който не е в съответствие със задълженията им по Споразумението за СТО.

ЧЛЕН 16.19

Бъдещи присъединявания към Съюза

1. Съюзът уведомява без необосновано забавяне Сингапур за всяко заявление за присъединяване на трета държава към Съюза.
2. В хода на преговорите между Съюза и държавата кандидат, която желае да се присъедини, Съюзът полага усилия да:
 - а) предоставя по искане от Сингапур и доколкото е възможно информация по всички въпроси в обхвата на настоящото споразумение; и

б) взема предвид всички изразени съображения.

3. Съюзът информира Сингапур при първа възможност относно резултатите от преговорите за присъединяване с държава кандидатка и уведомява Сингапур за влизането в сила на всеки договор за присъединяване към Съюза.

4. В рамките на Комитета по търговията и в достатъчен срок преди датата на присъединяване на трета държава към Съюза, страните разглеждат всички последици от присъединяването за настоящото споразумение. Страните могат по решение на Комитета по търговията да въведат необходимите корекции или преходни договорености.

ЧЛЕН 16.20

Териториално приложение

1. Настоящото споразумение се прилага:

а) по отношение на Съюза — на териториите, на които се прилагат Договорът за Европейския съюз и Договорът за функционирането на Европейския съюз, и съгласно условията, предвидени в тези договори; и

б) по отношение на Сингапур — на нейната територия.

Позоваванията на „територия“ в настоящото споразумение се разбират в този смисъл, освен ако изрично не е предвидено друго.

2. Що се отнася до разпоредбите относно тарифното третиране на стоки, настоящото споразумение се прилага също така и във връзка с онези области от митническата територия на Съюза, които не попадат в обхвата на параграф 1, буква а).

ЧЛЕН 16.21

Автентични текстове

Настоящото споразумение е съставено в идентични екземпляри на английски, български, гръцки, датски, естонски, испански, италиански, латвийски, литовски, малтийски, немски, нидерландски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, унгарски, фински, френски, хърватски, чешки и шведски език, като текстовете на всички езици са автентични.

СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИЯТА

Приложения и допълнения към втора глава	
Приложение 2-А	Премахване на митата
Допълнение 2-А-1	График за премахване на митата — Сингапур
Допълнение 2-А-2	График за премахване на митата — Съюза
Притурка към допълнение 2-А-2	Митническа тарифа на Съюза — тарифни редове
Приложение 2-Б	Моторни превозни средства и техните части
Приложение 2-В	Фармацевтични продукти и медицински изделия
Приложение и допълнения към четвърта глава	
Приложение 4-А	Електроника
Допълнение 4-А-1	Обхват
Допълнение 4-А-2	Категории продукти
Допълнение 4-А-3	Определения
Приложения към пета глава	
Приложение 5-А	Компетентни органи
Приложение 5-Б	Изисквания и разпоредби за одобряване на установявания за продукти от животински произход
Приложения и допълнения към осма глава	
Приложение 8-А	Списък със специфичните задължения на Съюза
Допълнение 8-А-1	Списък със специфичните задължения на Съюза в съответствие с член 8.7 (Списък със специфичните задължения)
Допълнение 8-А-2	Списък със специфичните задължения на Съюза в съответствие с член 8.12 (Списък със специфичните задължения)

Допълнение 8-А-3	Списък със специфичните задължения на Съюза в съответствие с член 8.14 (Ключов персонал и дипломирани стажанти) и член 8.15 (Търговци на бизнес услуги)
Приложение 8-Б	Списък със специфичните задължения на Сингапур
Допълнение 8-Б-1	Списък със специфичните задължения на Сингапур
Допълнение 8-Б-2	Списък със специфичните задължения на Сингапур — Притурка относно финансовите услуги
Приложения към девета глава	
Приложение 9-А	Централни органи, които възлагат поръчки в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение
Приложение 9-Б	Органи на регионалната и местната власт, които възлагат поръчки в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение
Приложение 9-В	Предприятия за комунални услуги и други субекти, които възлагат поръчки в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение
Приложение 9-Г	Стоки
Приложение 9-Д	Услуги
Приложение 9-Е	Строителни услуги и концесии за строителство
Приложение 9-Ж	Общи бележки и дерогации от разпоредбите на член 9.4 (Общи принципи)
Приложение 9-З	Средства за публикуване
Приложение 9-И	Публично-частни партньорства
Приложения към десета глава	
Приложение 10-А	Списък на наименованията, защитени като географски означения на територията на страните по споразумението
Приложение 10-Б	Защитени географски означения
Приложение към единадесета глава	
Приложение 11-А	Принципи, приложими за други субсидии

Приложения към четиринадесета глава	
Приложение 14-А	Процедурен правилник за арбитраж
Приложение 14-Б	Кодекс за поведение на арбитрите и медиаторите
Протокол	
Протокол 1	Относно определението на понятието „продукти с произход“ и методите на административно сътрудничество (включва приложения и съвместни декларации)
Договорености	
Договореност 1	Във връзка с член 16.6 (Данъчно облагане)
Договореност 2	Във връзка с възнаграждението на арбитрите
Договореност 3	Допълнителни разпоредби, свързани с митниците
Договореност 4	Взаимно признаване на програми за одобрени икономически оператори (ОИО)
Съвместна декларация	Относно митническите съюзи